

50 aastat
kogemust
ja areng
jätkub

2018
Aastaraamat

Sisukord

Info aktsionäridele	3
Nõukogu esimehe pöördumine	4
Juhatuse esimehe pöördumine	6
Uuendusmeelsus hoiab meid arengu kursil	6
Organisatsioon	8
Kontserni jätkusuutlikkuse fookusteemad	10
Aasta 2018	12
Kontserni tegevus aastal 2019	16
Finantskokkuvõte	17
Majanduskeskkonna ülevaade	19
Tegevustulemused	21
Tegevussegmendid	28
Investeerimine ja arendustegevus	42
Innovatsioon	45
Kvaliteedijuhtimine. Kvaliteet toodetes ja kliendisuhetes	47
Personal	54
Keskkonnajuhtimine	61
Aktsia ja aktsionärid	64
Tegevusaruande koostamise alused	69
Ühiskondlik osalus	76
Jätkusuutlikkuse aruandluse (GRI) sisukord	78
Info nõukogu ja juhatuse liikmete kohta	83
AS Harju Elekter auditeeritud majandusaasta aruanne 2018, link	88

Info aktsionäridele

► Korraline üldkoosolek

**ASI HARJU ELEKTER AKTSIONÄRIDE
KORRALINE ÜLDKOOSOLEK TOIMUB
2. MAI 2019 KELL 10.00
KEILA KULTUURIKESKUSE SAALIS
AADRESSIL KESKVÄLJAK 12, KEILA.**

► Dividendid

ASi Harju Elekter juhatus teeb aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku maksta ettevõtte 2018. aasta majandustegevuse eest aktsionäridele dividende 0,18 eurot aktsia kohta. Aktsionäride nimekiri, kellel on õigus dividendidele, fikseeritakse 16. mail 2019 arveldussüsteemi tööpäeva lõpu seisuga. Väärtpaberitega seotud õiguste muutumise päev (*ex-date*) on 15. mai 2019, alates millest ei ole aktsiaid omandanud isik õigustatud saama dividende 2018. majandusaasta eest. Dividendid makstakse aktsionäridele välja 24. mail 2019 ülekandega aktsionäri pangaarvele.

► Finantsaruannete avaldamine 2019. aastal

Harju Elekter avalikustab firma kvartaalsed majandustulemused järgmiselt:

2019. a 1. kvartali vahearuanne 02.05.2019
2019. a 2. kvartali vahearuanne 31.07.2019
2019. a 3. kvartali vahearuanne 30.10.2019

Kõik teated avaldatakse eesti ja inglise keeles ja need on pärast börsisüsteemis avalikustamist nähtavad ka ettevõtte kodulehel www.harjuelekter.com

Börsiteadete tellimiseks oma e-posti aadressile, palume liituda ASi Harju Elekter elektroonilise uudiskirjaga ettevõtte koduleheküljel.

Kontaktisik investoritele
MOONIKA VETEVOOL
Kommunikatsiooni- ja investorsuhete juht
Tel 671 2761,
moonika.vetevool@harjuelekter.com
AS Harju Elekter,
Paldiski mnt 31, 76606 Keila

Nõukogu esimehe
pöördumine

Harju Elekter 50 – mitme inimpõlve jagu kogemusi

Harju Elekter tähistas 2018. aastal oma 50. tegevusaastat. Ettevõtte sai nime 1983. aastal, see registreeriti Eesti äriregistris 1993. aastal ning firma tegevusajal on nähtud erinevaid riigikordi ja ettevõtlusvorme mitme inimpõlve jagu. Siiski ei julgenud 1968. aastal Harju KEKi osakonnana elektri kaablit tootma hakates keegi ette näha, et poole sajandi pärast on allasutusest kasvanud enam kui 100 miljoni eurose käibega kontsern, kellel tütarettevõtted lisaks Eestile nii Rootsis, Soomes kui ka Leedus.

Olles kõik need 50 aastat Harju Elektris töötanud, julgen öelda, et tagasi vaadates on eraldi märkimisväärne saavutus, et ettevõtte pole olnud poole sajandi jooksul mitte kordagi kahjumis. Meie kindel soov on Eesti kapitalil tööstusettevõtete grupp edasi arendada ning teha kõik selleks, et me

jätkaks iseseisvana ja et Harju Elekter oleks hinnatud partner klientidele, aktsionäridele ja Kontserni töötajatele.

Juubeliaastale tagasi vaadates saan välja tuua mitmeid sõlmpunkte ettevõtte ajaloos, mis kõik mängisid olulist rolli selle edukuses. Kui nii võtta, siis alustati sisuliselt juba sügaval Nõukogude Liidu ajal ettevõttes kapitalismi juurutamisega – algul küll naturaalmajanduse korras, kus ettevõtte toodetud kaablit sai vahetada teiste ehitusmaterjalide vastu. Peagi hakati juba mõtlema sellele, kuidas Keila tehasesse meelitada parimaid insenere. Õnnestus luua hästi toimiv, sellele ajastule vajalik sõltumatu ettevõtte, mis omas tehnikatehnoloogiaosakonda, instrumentaalosakonda, tootmistsehhe, varustus-turustus ja ökonoomika osakondi. Eesti taasiseseisvumise ajal, 1991. aastal oli küll suur šokk, kui Nõukogude Liidu kaubavahetus ära kukkus, aga ka siin olime toimetanud ettenägelikult. Meid päästis paar aastat varem taotletud ja saadud väliskaubanduse litsents, mida oli kogu Nõukogude Liidus ehk kümnel

ettevõttel. See tähendas, et eksporditud kauba vastu saime valuutat, mida kasutasime seadmete ja kõige muu vajaliku ostuks. Valuuta hoidmiseks avati valuutaarve Soome pangas. Järgnes aktiivne väliskapitali kaasamise periood. Edukat koostööd tehti Nokia, ABB, Glamoxi jt välisfirmadega. Kahjumit vältides on üle elatud ka raskemaid aegu, kui majanduskriisi ajal tuli minna üle 4-päevasele töönalale ja ettevõtte töötajad nõustusid palga vähendamisega, kuid siis hakkas taas jõuline laienemine. 2002. aastal laienesime Soome, aasta hiljem Leetu ning 2010. aastal Rootsi. Kahel viimasel aastal lisandus Kontserni veel neli ettevõtet.

Nii on Harju Elekter läbi viie aastakümne kasvanud tuntud ja tunnustatud kesk- ja madalpinge elektri- ja automaatikaseadmete tootjaks Läänemere regioonis, pakkudes oma klientidele ja koostööpartneritele jätkuvalt toimivaid elektrilahendusi. Kontserni kuulub 12 ettevõtet Eestis, Soomes, Rootsis ja Leedus.

Nii on Harju Elekter läbi viie aastakümne kasvanud tuntud ja tunnustatud kesk- ja madalpinge elektri- ja automaatikaseadmete tootjaks Läänemere regioonis

Täna nõukogu nimel kõiki aktsionäre, koostööpartnereid ja töötajaid.

Endel Palla

Nõukogu esimees

Juhatuse esimehe
pöördumine

Uuendusmeelsus hoiab meid arengu kursil

2018. aasta - Harju Elektri 50. tegevusaasta - oli väga tööne ja päädis vaatamata keerulistele väljakutsetele 18%lise müügitulu kasvuga. Kontserni 12 firmat Eestis, Soomes, Rootsis ja Leedus võimaldasid konsolideerida 120,8 miljonit eurot müügitulu ja 2,4 miljonit eurot ärikasumit.

Ärikasumi vähenemise tingisid eelkõige kasvanud organisatsiooni administreerimis- ja arendusvõimekuse loomise kaasnud kulud, energiaspektori tellimusmahtude mõningane vähenemine Soomes ja Eestis ning mahukad projektikulud laevatööstuse sektoris. Valdava osa müügitulust andis elektriseadmete- ja kaupade müük, mida toetasid elektriinstallatsioonitööd, telekommunikatsiooni toodete müük ja tööstusliku kinnisvara renditulud. Turgudest oli jätkuvalt suurim Soome (63%), kuid jõudsalt kasvavas Rootsi osakaal, mis jõudis 11%ni. Eesti turu osakaal Kontserni müügituludes langes 13%le ja see oli tingitud nii turu väiksusest kui ka siinse suurima jaotusvõrgu väikese tellimusmahuga.

Aasta oli sündmusterohke. Olulisimaks peame mitme energiasektori tarnelepingu sõlmimist ja pikendamist nii Caruna ja Eleniaga Soomes kui ka Ellevio ja E.ONiga Rootsis. Märkimisväärse müügitulu kasvu saavutas Kontserni Leedu tütarfirma RIFAS UAB, kes jõudis 14,7 miljoni euron. Väga head tööd tegid Soome tütarfirmad Satmatic Oy ja Finnkumu Oy. Kontserni juhtkond tunnustab ka Eestis ja Rootsis tegutsevate tütarfirmade panust. Kontserni ettevõtted osalesid mitmel olulisel messil ning nii tütarfirmad kui ka kogu Harju Elekter kontsern sai erinevatelt ettevõtluskonkurssidelt kõrgeid kohti, mis näitab selgelt meie konkurentsivõimekust ja jätkusuutlikkust. Märkimisväärsed investeeringud tehti nii tehnoloogiasse kui ka ärikinnisvarasse. Lehtmetalli töötlemise võimekuse lisamiseks investeeriti moodsasse täisautomaatsesse lehtmetalliliini ja laiendati oluliselt lehtmetalltoodete valmistamisega tegeleva tütarfirma AS Harju Elekter Teletehnika tootmispindasid. Esile võib tõsta esimese kommerts-eesmärgil rajatud päikeseelektrijaama rajamist Haapsallu, võimsusega üle 700 kW. Lisaks on Kontsernis omatarbeks kasutusel üle 550 kW päikeseenergialahendusi, mis paiknevad hoonete katustel.

Kogu aruandeaastat ilmestas rida pidulikke üritusi Harju Elekter kontserni 50. tegevusaasta tähistamiseks ja märkimiseks. Ühise kaubamärgi Harju Elekter kasutuselevõtuga oleme liitmas oma pea 750 töötajaga rahvusvahelist töötajaskonda üheks suureks motiveeritud meeskonnaks.

Harju Elekter kontsern on haldamas ja arendamas eelkõige oma tarbeks, aga ka rendiks erineva otstarbega kinnisvara Eestis, Soomes ja Leedus. Erinevaid tootmis-, ladustamis- ja büroopindasid on aasta lõpu seisuga üle 106 000 m² ning maavaldusi 47 ha. Eestis tegutseme kolmes tööstuspargis – Keilas, Haapsalus ja Saue vallas. 2019. aastal lisandub märkimisväärtne laiendus, 6 000 m², Leedu tütarfirmale.

Oleme panustanud kontserni-üleselt inseneri arendusvõimekusse ja näeme lähiaastatel ette oma erinevate protsesside digitaliseerimisvajadusi, et tagada efektiivsus ja konkurentsivõime ning pakkuda atraktiivset väljakutset meie meeskondadele.

Vaatame käesolevale ja järgnevatele aastatele lootusrikkalt. Jätkuvate arendustegevustega

Aasta oli sündmusterohke. Olulisimaks peame mitme energiasektori tarnelepingu sõlmimist ja pikendamist nii Caruna ja Eleniaga Soomes kui ka Ellevio ja E.ONiga Rootsis

organisatsiooni ja protsesside juhtimisse ning efektiivsuse tõstmisesse kasvatame kasumlikust ning müügivõimekust.

Täna ASi Harju Elekter juhatuse nimel kõiki meie kliente, partnereid, aktsionäre ning töötajaid. Soovin edu ja õnnestumisi järgmisteks aastateks!

Andres Allikmäe
Juhatuse esimees

Organisatsioon

Harju Elekter kontserni tegevus ja ärifilosoofia

AS Harju Elekter toodab elektriseadmeid 1968. aastast. Kontserni põhitegevus on elektrienergia jaotusseadmete, shalajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid ning automaatika- ja juhtimiskeskuste disain, tootmine ja turustamine energia- ja tööstussektori ning infrastruktuuri tarbeks. Kontserni toodangust 87% turustatakse väljaspool Eestit. ASi Harju Elekter aktsiad on noteeritud väärtpaberibörsil Nasdaq Tallinna.

Enam kui 50-aastase ajalooga Harju Elekter kontsern on kasvanud olulise mõjuga ettevõtteks Eestis, Leedus, Soomes ja Rootsis. Rahvusvahelisel turul konkurentsipüsimise ja kasvamise eelduseks on jätkusuutlikkuse põhimõtete järgimine. Jätkusuutlikkus ning aus ja eetiline äritegevus on saanud üha olulisemateks koostööfaktoriteks Kontserni huvigruppidele, mistõttu peab Kontsern oluliseks juhinduda oma igapäevases äritegevuses ausa ja läbipaistva ärikultuuri põhimõtetest.

MISSIOON

Harju Elekter, vastutustundliku tööstuskontsernina, pakub klientidele ja partneritele asjatundlikke, kvaliteetseid, keskkonnasõbralikke elektri- ja automaatika lahendusi.

VISIOON

Kasvada Põhjamaade üheks suurimaks elektri- ja automaatika seadmete disainijaks ja tootjaks.

EESMÄRK

Tahame olla pikaajaliselt edukas, tootes lisandväärtust ja olles esimene valik oma klientidele ja koostööpartneritele ning pakkuda oma rahvusvahelisele meeskonnale motiveerivat tööd ja arenguvõimalusi.

VÄÄRTUSED

ARENG

Oleme õpialtid ja uuendusmeelsed

KOOSTÖÖ

Koos saavutame rohkem

USALDUSVÄÄRSUS

Kvaliteedis ei tingita

Harju Elekter Grupp

Seisuga 31.12.2018

AS HARJU ELEKTER

Keilas paiknev Kontserni emaettevõte, mis tegeleb HEG ettevõtete vahelise koostöö koordineerimisega ja juhtimisega ning tööstusliku kinnisvara haldusega

AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA

Keilas asuv elektriseadmete tootja energiajaotus-, tööstus- ja ehitussektori tarbeks

AS HARJU ELEKTER TELETEHNIKA

Keilas asuv kliendikohaste lehtmetailtoodete ja -lahenduste valmistaja energeetika- ja elektrotehnikasektorile

ENERGO VERITAS OÜ (81%)

Elektrimaterjalide ja -seadmete müügiorganisatsioon Eestis

HARJU ELEKTER AB

Müügiorganisatsioon Stockholmis

SEBAB AB

Malmös asuv energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike KP/MP lahenduste tootja infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuvenergiasektorile

GRYTEK AB

Grytgölis asuv tehasevalmistuses tehniliste hoonete tootja

SATMATIC OY

Tööstusautomaatikaseadmete tootja Ulvilas ja Keraval

FINNKUMU OY

Soome juhtiv komplekt-alajaamade tootja Kurikkal

TELESILTA OY

Uusikaupunkis asuv laevaehituse elektritööde ettevõte

HARJU ELEKTER KIINTEISTÖT OY

Tööstusliku kinnisvara haldusfirma

RIFAS UAB

Juhtimis- ja jaotuskeskuste ning tööstusautomaatikaseadmeid tootev ettevõte Panevežyses

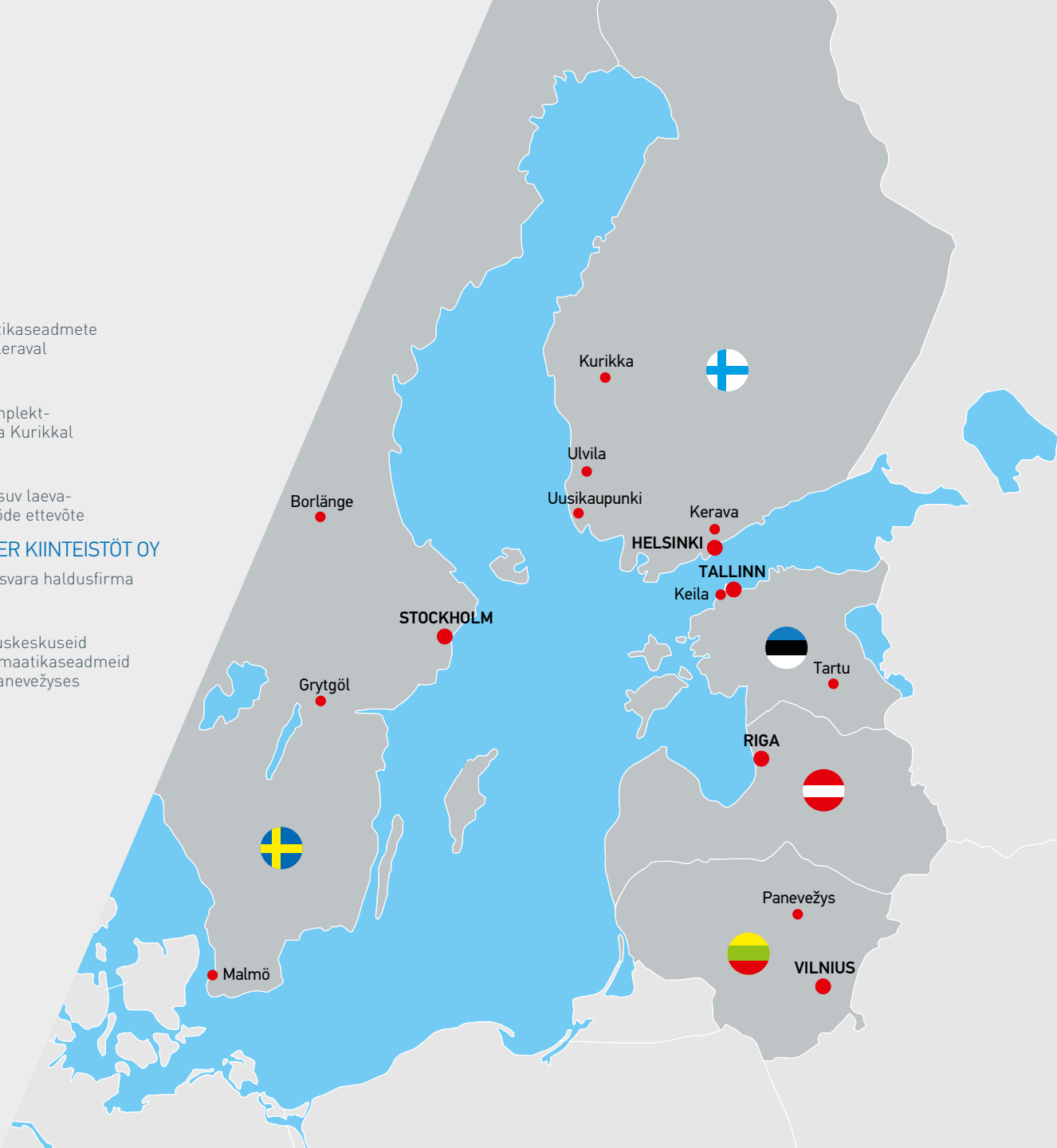
STRATEEGILISED INVESTEERINGUD

SKELETON TECHNOLOGIES GROUP OÜ (10%)

Superkondensaatorite arendaja ja tootja

SIA ENERGOKOMPLEKSS (14%)

Kesk- ja madalpingeseadmete müügiorganisatsioon Riias

ASi Harju Elekter osalus tütarettevõtetes on reeglina 100%, kui ei ole märgitud skeemil teisiti.

Kontserni jätkusuutlikkuse fookusteemad

AS Harju Elekter mõistab, et Kontserni kasvu üheks eelduseks on juhendumine oma huvigruppide jaoks olulistest teemadest. Ühelt poolt suunavad huvirühmade ootused Kontserni tegevust, teisalt tunneb Kontsern vastutust seal, kus äritegevus teisi osapooli mõjutab.

Kontserni mõjutavad kõige enam omanike, töötajate, klientide ja tarnijate arvamused. Suhtlus nendega on tihe – olenevalt suhtest informeeritakse, arutatakse ja küsitakse tagasisidet (täpsemalt kirjeldatud aruande vastavates peatükkides). Suhtes kohaliku võimu ja elanike, regulaatorite ja järelvalveasutustega, tõstatatakse vastastikku teemasid vastavalt vajadusele. Koostöös haridusasutuste, erialaliitude ja vabaühendustega tegeletakse teemadega, mis mõlemale poolele väärtust loovad. Kuna huvigruppide ootustega arvestamine on Kontserni meelest märk kaasaegsest juhtimiskvaliteedist, on sama tähtis kõiki osapooli Kontserni juhtimisviisidega kursis hoida. Võttes arvesse tavapärase suhtluse käigus tõstatatud teemasid ning klientide ja töötajate poolt antud tagasisidet,

kaardistati Emaettevõtte ja suuremate tütar-ettevõtete juhtide osalusel 2016. aasta lõpus olulisemad teemad, mis Kontserni edukust kõige enam mõjutavad. Kvaliteetse ja usaldusväärse tulemuse tagamiseks juhtisid analüüsi sõltumatud nõustajad.

Kuna Kontserni väliste huvigruppide ootused on suures plaanis sarnased, siis on need nimetatud koondvaatena jätkusuutlikkust mõjutavate fookusteemade maatriksis. Käesoleva aruande peatükid kajastavad huvigruppidele oluliste teemade juhtimise põhimõtteid. Töötajate poolt tõstatatud küsimusi analüüsitakse ettevõtete siseselt, sh rahulolu uuringutega, ja vastavalt saadud ettepanekutele plaanitakse arendustegevusi.

Vastutustundlik juhtimine iga fookusteema osas on Kontserni jaoks suuremal või vähemal määral tähtis kõigis tegevussegmentides ja kõigis tütar-ettevõtetes. Olulisemad teemad on detailselt, süsteemselt ja teadlikult Kontserni ettevõtete strateegilise ja operatiivse juhtimise

Kontserni mõjutavad kõige enam klientide, omanike, töötajate ja tarnijate otsused. Suhtlus nendega on tihe – olenevalt suhtest informeeritakse, arutatakse ja küsitakse tagasisidet

osad. Väiksema tähtsusega aspekte arvestatakse juhtimisotsustes tunnetuslikult ja baas-põhimõtetena. Seetõttu kajastab ka Kontserni 2018. aasta aruanne ülevaadet kõigi nende teemade juhtimisest ja tulemuslikkusest.

Harju Elekter kontsern tunnetab, et nii kliendid kui ka rahastajad ootavad Kontsernilt tervikuna ning igalt Kontserni ettevõttelt eraldi üha tugevamat tervikvaadet oma sotsiaalsete- ja keskkonnamõjude juhtimisel ning eetiliste ja jätkusuutlike äritavade rakendamisel. Töötajate

kasvavad ootused kaasavale ja hoolivale töökeskkonnale ning ambitsioon tegutseda senisest enam Põhjamaade turgudel, seavad samuti eelduseks vastutustundliku tegevuse.

Kõike seda arvesse võttes soovib Kontsern arendada oma ettevõtete juhtimist huvigruppide ootusi teades, inimeste ja keskkonna suhtes arvestavalt ning ausalt, eetiliselt ja läbipaistvalt.

Harju Elekter kontserni jätkusuutlikkust mõjutavad fookusteemad

TOODE JA KLIENT

- 1 toote kvaliteet
- 5 innovatsioon ja arendustegevused
- 6 kliendikogemus ja rahulolu
- 14 nõuded tarnijatele ja ostupõhimõtted

JUHTIMINE

- 3 majandustulemused
- 4 aus ja eetiline äritegevus

PERSONAL

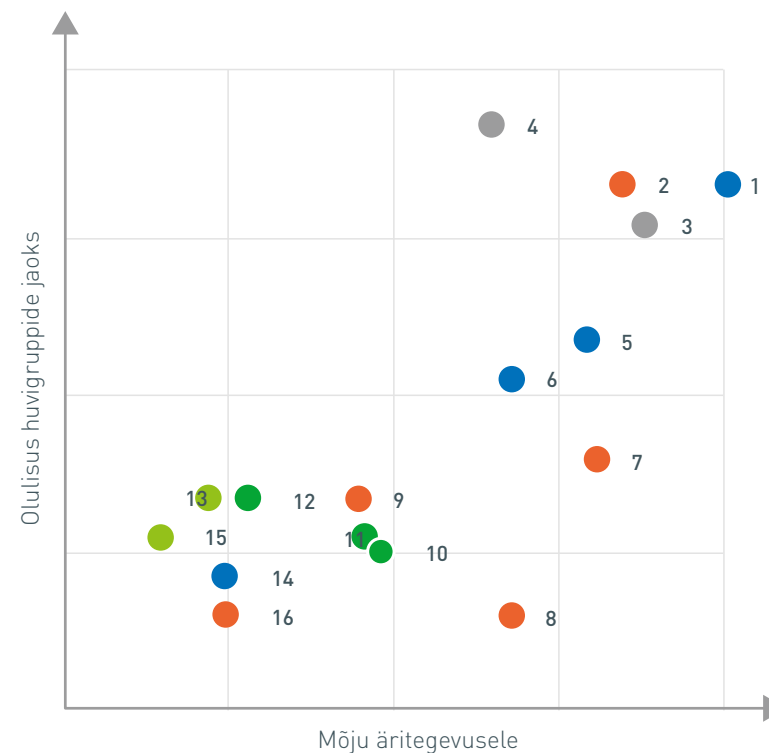
- 2 tööohutus ja -tervishoid
- 7 töötajate koolitus ja arendamine
- 8 töötajate pühendumus ja rahulolu
- 9 tööjõu kättesaadavus
- 16 mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

KESKKOND

- 10 energia
- 11 toodete keskkonnamõju
- 12 materjalid ja jäätmed

KOGUKOND

- 13 kogukonna arengusse panustamine
- 15 kogukondlikud suhted ja huvigruppide kaasamine

Aasta 2018

Harju Elekter tähistas 50. tegevusaastat läbi kogu 2018. aasta. AS Harju Elekter Elektrotehnika avas 1. veebruaril oma uue kaasaegse tehase Keila Tööstuspargis. Uues tehases komplekteeriti aruandeaastal ligi 3 000 komplektalajaama ja jaotusseadet, millest üle 80% eksporditi. Mais olid ettevõtte sportlikud kliendid ja koostööpartnerid kutsutud Energiagolfile, mis toimus juba 10. korda. Ka Kontserni Soome tütarettevõtted tähistasid juubeleid, kogunedes juulis Pori Jazzul: Telesilta Oy sai 40-aastaseks, Satmatic Oy 30 ning Finnkumu Oy 15-aastaseks. AS Harju Elekter Teletehnika tähistas uendusliku robotliini käivitamisega septembris oma 20. tegevusaastat Kontserni tütarettevõttena ning 25 aastat Kontserni ridades tegutsenud Leedu tütar-ettevõtte RIFAS UAB pani sügisel nurgakivi tehaselaiendusele, mis valmib 2019. aasta keskpaigaks. Juubeliaasta pidulik lõpetamine toimus 14. detsembril Tallinna Tehnikaülikoolis.

*Harju Elekter tähistas
50. tegevusaastat läbi
kogu 2018. aasta.*

► Tunnustused ja auhinnad

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda tunnustas Eesti konkurentsivõimelisimaid ettevõtteid, kus AS Harju Elekter pälvis tööstuse ja energeetika valdkonnas esikoha ja tuli suurettevõtete grupis II kohale. Alates 2003. aastast välja antavate auhindadega tunnustatakse Eesti tublimaid ettevõtteid, et väärtustada nende rolli ühiskonnas ning edendada ettevõtlikkust. Arvestuse aluseks on kahe aasta majandustegevuste näitajad: müügitulu, puhaskasum, tööjõukulu, investeeringud põhivarasse, omakapital, töötajate arvu.

Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liidu (EETEL) sügiskonverentsil kuulutati välja erialaliidu parimad ning teadaolevalt esimest korda liidu ajaloos kuulusid EETELi TOP3e kaks sama kontserni ettevõtet. **1. koha pälvis AS Harju Elekter Elektrotehnika ja 2. koht läks ASile Harju Elekter.** Pingerida koostati eelmise majandusaasta aruande ja tulemuste põhjal.

Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse konkursil selgusid novembris Harjumaal 2018. aasta tegijad erinevates kategooriates ning **AS Harju Elekter pälvis käimisvõistluse Energialaks korraldajana Harjumaal Tervisenõukogu poolt Aasta tervisetegija tiitli.**

AS Harju Elekter Elektrotehnika tunnustati 2018. aastal Elenia Oy poolt tiitli „Kvaliteetseimad tooted“ vääriliseks.

Majandusajaleht Äripäev esitles novembri lõpus Eesti parimate ettevõtete edetabelit, sh maakondade parimaid, kus **AS Harju Elekter saavutas Harjumaal edukamate firmade edetabelis esimese ning Äripäeva TOP100s, Eesti ettevõtete üldarvestuses kõrge teise koha.** Pingerida koostatakse äriregistri eelmise aasta majandustulemuste põhjal. 25 aastat järjest koostatud Eesti edukate ettevõtete edetabelis on võidurõõmu nautinud kokku 17 ettevõtet.

Keila Tööstuspargi kvaliteedijuhi kogunesid aasta alguses esimesele kvaliteedijuhtimise arendamise ümarlauale, millest kujunes ühise eesmärgi nimel toimetavate kvaliteediinimeste regulaarne kohtumine. Koos hoitakse suuremas pildis kvaliteedi-, keskkonna- ja tööohutuse teemade olulisust ning sarnaste teemade ühine käsitlemine annab parema ülevaate võimalustest ja riskikohtadest. **Eesti Kvaliteediühing pärjas Keila Tööstuspargi kvaliteedijuhtide ettevõtmise auhinnaga „Kvaliteedi Tegu 2018“.**

► Sündmused

AS Harju Elekter Elektrotehnika on 2018. aastal allkirjastanud mitmeid tarnelepinguid nii Soome, Rootsi kui ka Eesti elektrivõrguettevõtetega. Soome suurima elektrivõrguettevõttega Caruna Oy allkirjastati leping orienteeruva mahuga 5 miljonit eurot madalpingeliste liitumis- ja arvestikappide tarnimiseks 2+1+1 aasta jooksul ning pikendati 2016. aastal sõlmitud alajaamade tarnelepingut kahe jätkuaasta võrra aastani 2020. Rootsi suurima jaotusvõrguettevõttega E.ON Energidistribution AB sõlmiti 3-aastane raamleping enam kui 2 000 alajaama tarnimiseks Rootsi ning Elektrilevi OÜga 5-aastane leping kogumahuks 2,25 miljonit eurot 250 kVA alajaamade tarnimiseks Eestisse. Lisaks võitis tütarettevõtte ka Rootsi Ellevio alajaamade hanke, kus 3-aastase lepingu perioodi kogumaht on orienteeruvalt 3 miljonit eurot.

Läbi aasta kestnud aktiivne investeerimine tootmise ja tehnoloogia kaasajastamisse Kontsernis kulmineerus FMS automaatliini piduliku avamisega tütarettevõttes AS Harju Elekter Teletehnika septembris 2018. Robotiseeritud tootmisliini käivitamine aitab suurendada tehase võimekust toota paindlikult ühtse voona nii väike- kui suurpartiisid, tõstes hüppeliselt tehase tootlikkust ning viies tootmise Kontsernis targatehase ehk Industry 4.0 tasemele. Koos renoveerimistöödega, mille käigus suurenesid tütarettevõtte tootmispinnad ligi 9 000 m²ni, ulatus investeeringute maksumus kokku 3 miljoni euroni.

AS Harju Elekter ostis III kvartalis 2,7 ha äri- ja tootismaad Keila Tööstuspargiga piirneval kinnistul tööstusliku kinnisvara arendamiseks ja äritegevuse laiendamiseks.

AS Stera Saue avas 2017. aasta augustis ASile Harju Elekter kuuluvas Allika Tööstuspargis pidulikult uue tehase, kus on tootmispinda 3 400 m². 2018. aasta jooksul jätkas Harju Elekter Sterale teise ja kolmanda etapi väljaehitamist ning arvele võeti vastavalt 4 000 m² ja 3 000 m² ulatuses uusi tootmispindasid. Kokku kasvasid Sterale renditavad tootmispinnad 10 400 m²ni.

Augustis sõlmis Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB lepingu oma tootmishoone laiendamiseks Panevėžyses. Ehitustööd algasid septembris ning pärast tööde lõppu 2019. aastal suureneb Leedu tütarettevõtte kontori- ja tootmispind seniselt 3 500 m²lt 9 000 m²le. Investeeringud tootmishoone laiendamisele ja tehnoloogia uuendamisele võimaldavad oluliselt lisada tootmisvõimsust tarnete tagamiseks tütarettevõtte klientidele laevaehituses ja tööstuse segmendis. Investeeringute kogumaht on 3,5 miljonit eurot.

► Sündmused

AS Harju Elekter rajas Haapsallu päikeseelektrijaama, mis on ettevõtte jaoks esimene selletaoline. Rajatav päikeseelektrijaam paikneb paari hektari suurusel maa-alal. Kokku paigaldati Haapsalu jaama üle 2 700 paneeli, mis teeb jaama võimsuseks 794 kilovatti.

AS Harju Elekter Elektrotehnika avas veebruaris Keila Tööstuspargis oma uue tehase. Seoses mitmele suurtellimusele tegi KP/MP jaotus- ning automaatikaseadmeid valmistava tütar-ettevõtte tootmismahd 2017. aastal läbi suure kasvu, mis tingis vajaduse suuremate ruumide järele. Uues tehases on varasema 10 400 m² asemel pinda 16 715 m². Tootmisvõimsuste suurendamine koos töötajate arvu kasvuga 251 inimeseni, sh 40 müügi-, tootmis- ja tootearendusinseneri on esialgu piisav tellimuste täitmiseks.

8. jaanuaril 2018 jõustus tehing müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuva Rootsi ettevõtte SEBAB AB ning tehasevalmistuses tehnilisi hooneid tootva sõsarettevõtte Grytek AB kõigi aktsiate omandamiseks ASi Harju Elekter poolt.

SEBAB AB on spetsialiseerunud energia jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingeliste lahenduste välja töötamisele ning tarnimisele infrastruktuuri, ehitus- ja taastuvenegiasektorile. Soetatud ettevõtted jätkavad Kontserni 100%liste tütar-ettevõtetenä.

ASi Harju Elekter aktsionäride 3. mai 2018 korraline üldkoosolek kinnitas 2017. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ettepaneku, nimetas ettevõtte 2018.-2020. aasta audiitoriks ASi PricewaterhouseCoopers ning kiitis heaks ASi Harju Elekter ja temaga samasse gruppi kuuluvate äriühingute võtmeisikute optiooniprogrammi.

Kontserni tütar-ettevõtted osalesid aruandeaastal aktiivselt erialamessidel Soomes, Rootsis ja Eestis: elektriala messil Sähkö Tele Valo AV 2018 Jyväskyläs, Alihankinta messil Tampere, EBR messil Falunis, rahvusvahelisel ehitusmessil Eesti Ehitab Tallinnas ning Maamessil Tartus.

ARUANDEKUUPÄEVA JÄRGSED SÜNDMUSED

ASi Harju Elekter tütar-ettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika sai tellimuse 54 eriotstarbelise komplektalajaama tarnimiseks Konecranesile aastase perioodi jooksul. Tarned on suunatud Araabia Ühendemiraatidesse.

Kontserni tegevus aastal 2019

Harju Elekter kontsern tervikuna juhindub äristrateegiast, vastavalt millele lähtutakse nii lühema- kui ka pikemaajaliste otsuste tegemisel eesmärgist olla Baltimaades ja Skandinaavia riikides tuntud ja tunnustatud elektri- ja automaatikaseadmete tootja, kes toodab ja tarnib professionaalset tootevalikut ning terviklahendusi kesk- ja madalpinge toodete osas, kasutades selleks kaasaegset tehnoloogiat ja rakendades parimat oskusteavet. Kontserni tegevused lähtuvad ideest tegutseda ja otsustada eelkõige klientide ja partnerite huvisid ja eelistusi toetavalt. Muutuv maailm lisab oluliselt väljakutseid ja valikuid. Oleme veendunud, et Kontsern tervikuna, organisatsioon ja tütarfirmad on valmis uueneva maailma ja muutuvate majandusmudelitega keskkonnas oma edu-lugu jätkama.

Kontserni edasiste tegevuste ja plaanide seadmisel tuginetakse oma tugevustele tootearenduses, õpitud kogemustele ja klientide ootustele, püüdes olla avatud ja tähelepanelik kõige uue ja muutuva suhtes. Kontserni prioriteet on asetatud peamistele turgudele Skandinaavias, kuid selle kaudu näeme võimalusi tarneteks ka

kõikjale üle maailma, nii tööstusautomaatika kui ka energiajaotussektori toodete osas.

Kontserni igapäevases äritegevuses panustame energiasäästlike toodete ja tehnoloogiate arendamisse, aga ka uute ja innovaatiliste projektide ja tegevusalade kaasamisse.

Seoses viimastel aastatel toimunud jõulise laienemisega ning tütarettevõtete lisandumisega on Kontserni fookus suunatud juhtimisstruktuuri(de) ülevaatamisele, uute ettevõtete Kontserni integreerimisele, Kontserni ettevõtete vahelise koostöö edendamisele ja selleks vajalike organisatsioonide eelduste loomisele. Seda toetavad piisavad investeeringud personali ja tehnoloogiasse, sh digitaliseerimisprojektidesse äriarenduses, turvalisuses ja finantsarvestuses. Samaaegselt jätkatakse tegevust võimalike finantsinvesteeringute, ühinemis- ja ülevõtmisprojektide leidmisel ja käivitamisel.

AS Harju Elekter näeb oma olulisima sihtturuna jätkuvalt Skandinaaviat. Seoses uute Rootsi tütarettevõtete soetamisega on lähiaastate tähelepanu all Kontserni turuosa suurendamine

Kontserni tegevused lähtuvad ideest tegutseda ja otsustada eelkõige klientide ja partnerite huvisid ja eelistusi toetavalt

Rootsis, keskendudes eelkõige uute lepingute hankimisele, täitmisele ja müügi kasvatamisele. Samas Eesti ettevõtteks peetakse oluliseks ka osatähtsuse säilitamist koduturul, kus nähakse kasvu võimalusi eelkõige ehitussektorile suunatud toodete ja tooterühmade turu nõudmistele sobivaks kohandamisel ja konkurentsivõimelisemaks muutmisel. Uue perspektiivse ärisuunana nähakse päikeseenergia kasutamisel komplekse teenuse pakkumist.

Allika Tööstuspargi jätkuv arendamine uute rentnike leidmiseks ning uute perspektiivsete tööstusliku kinnisvara projektide alustamiseks.

Finantskokkuvõte

KONTSERN	2018	2017	2016	2015	2014
Kasumiaruanne (miljon eurot)					
Müügitulu	120,8	102,4	61,2	60,7	50,6
Ärikasum	2,4	5,4	3,2	3,3	2,2
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	1,5	29,1	3,2	3,2	9,7
Finantsseisundi aruanne aasta lõpu seisuga (miljon eurot)					
Käibevara kokku	44,0	48,7	22,3	19,8	25,1
Põhivara kokku	54,2	41,3	51,7	46,7	44,7
Varad kokku	98,2	90,0	74,0	66,5	69,8
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	66,9	69,9	60,3	58,1	58,5
Omakapitali kordaja (%)	72,7	77,7	81,5	87,2	83,8
Juurdekasvutempod (% võrreldes eelmise aastaga)					
Müügitulu	18,0	67,4	0,8	19,9	4,8
Ärikasum	-55,7	71,1	-2,9	47,1	27,8
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	-94,7	804,9	0,9	-67,1	87,9
Varad	9,1	21,6	11,1	-4,6	-1,8
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	-4,2	15,9	3,8	-0,7	-6,4

Käibe ärirentaablus = Ärikasum/Müügitulud*100
 Käibe puhasrentaablus = Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Müügitulud*100
 Omakapital aktsia kohta = Omakapital(keskmine, emaettevõtte omanikele kuuluv) /Aktsiate arvuga (perioodi keskmine)
 Vara puhasrentaablus = Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine vara*100
 Omakapitali puhasrentaablus = Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) *100
 Omakapitali kordaja = Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) /Keskmine varad*100
 Puhaskasum aktsia kohta = Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Keskmine aktsiate arv
 P/E suhe = Aktsia sulgemishind/Kasum aktsia kohta
 Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja = Käibevara (keskmine) / Lühiajalised kohustused (keskmine)
 Likviidsuskordaja = Keskmine likviidsed varad (käibevara-varud)/ Lühiajalised kohustused (keskmine)

KONTSERN	2018	2017	2016	2015	2014
Tulususe suhtarvud (%)					
Käibe ärirentaablus	2,0	5,3	5,2	5,4	4,4
Käibe puhasrentaablus	1,3	28,4	5,3	5,3	19,3
Varade puhasrentaablus	1,7	35,5	4,6	4,7	13,8
Omakapitali puhasrentaablus (ROE)	2,3	44,7	5,4	5,5	16,0
Aktsia (EUR)					
Keskmine aktsiate arv (1000 tk)	17 740	17 740	17 740	17 551	17 400
Omakapital aktsia kohta	3,86	3,67	3,34	3,32	3,48
Aktsia sulgemishind	4,12	5,00	2,83	2,63	2,79
Puhaskasum aktsia kohta	0,09	1,64	0,18	0,18	0,56
P/E suhe (kordaja)	45,78	^[3] 3,05	15,72	14,61	4,98
Dividend aktsia kohta	^[1] 0,18	0,24	0,18	^[2] 0,12	0,15
Likviidsussuhtarvud					
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	2,2	2,4	2,1	2,7	2,8
Likviidsuskordaja	1,5	1,6	1,3	1,7	1,9
Personal ja palgad					
Keskmine töötajate arv	713	567	455	472	459
Töötajate arv perioodi lõpu seisuga	736	630	480	470	483
Palgakulu (miljon eurot)	18,5	14,1	10,6	9,7	9,2

^[1] Juhatuse ettepanek
^[2] sh 0,07 eurot, omakapitali väljamakse
^[3] arvestab kasumit erakorralisest investeeringu müügist 2017

1968

Liinilt tulevad esimesed meetrid installatsioonikaablit

1969

Alustatakse elektrikilpide ja valgustite tootmist

1971

Tööd alustab elektroonikatsehh ja hakatakse ehitama uut tootmiskorpust

1972

Luuakse tehnikaosakond ja remondinstrumentaaljaoskond; valmib esimene tihendatud elektrikilp kaitseastmega IP55

1974

Algab galvaniseerimisjaoskonna projekteerimine ja rajamine

1975

Valmivad olmekorpus ja elektroonikatsehh

1979

Senise eritööde osakonna abitootmise baasil moodustatakse erikonstrueerimis- ja tehnoloogiaettevõtte (EKTE)

1980

Atsetüleeni-tsehh annab esimese toodangu

1983

Moodustatakse iseseisval bilansil ettevõtte Harju Elekter, registreeritakse rahvusvaheline kaubamärk

Majanduskeskkonna ülevaade

► Maailmamajandus

SEB majandusproгноosi kohaselt oli 2018. aasta maailma majanduses heitlik ja eripalgeline. USA majandus jätkas vaatamata poliitilistele konfliktidele kasvu, Euroopas seevastu optimismilaine jahtus ja majanduskasv aeglustus. Suurimat muret valmistas arenevate turgede käekäik, mille väljavaadet on tumestanud USA intressitõusud, kaubanduspinged, rahvusvaluutade nõrkus jpm. Finantsturud muutusid pärast pikale veninud rahuaega volatiilseks. Samas tegi USA dollar teiste oluliste valuutade suhtes aastaga 4,3%lise tõusu. Intressid püsisid jätkuvalt madalal ja inflatsioon jäi euroalal 2% tasemele. IMFi hinnangul kasvas maailma majandus 2018. aastal 3,7%, Euroalal 2%, Ühendriikide majanduskasv oli 2,9% ja Hiinas 6,6%.

► Euroala ja Põhjamaad

Põhja- ja Baltimaadel läks Swedbanki analüütikute hinnangul hästi. Soomes on eksporti ja nõudlust suurendanud maailmamajanduse kiire kasv. Lisaks on sealsele majandustõusule aidanud kaasa ostujõu tõus, hõive kasv ja madal intressitase. Samas on kahanenud eksportiva tööstuse optimism tuleviku osas. Soome Panga andmetel kasvas Soome majandus 2018. aastal 2,7%, kuid suurem kasvufaas on läbi ning järgneviks kaheks aastaks prognoositakse sarnaselt Rootsile ligikaudu 2%list kasvu. Rootsi majanduskasv on aeglustunud peale mitmeid aastaid kestnud tugevat tõusu. Vaatamata Rootsi krooni nõrkusele, rekordmadalatele intressimääradele ja eelarvepoliitilistele stiimulitele, ei näidanud Rootsi majandus oodatud tulemusi. Eksportiv tööstus ei kasutanud odavast

Põhja- ja Baltimaadel läks Swedbanki analüütikute hinnangul hästi

valuutast tulenevat potentsiaali, eratarbimist pidurdas kinnisvaraturu ebakindel olukord ning jätkuv elamuehitusmahtude aeglustumine. Suurima riskitegurina tuuakse Soome, Rootsi jt väikeste majanduste puhul välja väliskeskkonna nõrgenemine. Balti riikidest oli eelmisel aastal kiirem majanduskasv Lätis, kus see ulatus 4,8%ni, Eestis kasvas majandus 3,9% ning Leedus 3,5%.

► Eesti

Eesti Statistikaameti andmetel oli Eesti jaoks tegu järjekordselt tugeva aastaga, kusjuures aasta teine pool oli esimesest tugevam. Eesti majanduskasvu toetas väliskeskkond ning kuigi välisnõudluse kasv oli möödunud majandusaastaks oma tipu juba läbinud, oli see jätkuvalt tugev, pakkudes Eesti ettevõtetele häid ekspordivõimalusi. Majanduskasvust suurima osakaalu – 28% – andis ehitussektor, kuid ka teiste tegevusalade – eelkõige töötleva tööstuse, kutse- ja tehnikaalase tegevuse ning transpordi- ja IKT-sektorite – panus oli oluline. Töötleva tööstuse kasvule aitasid kaasa peamiselt mobiilsideseadmete, põlevkiviõli- ja puittoodete tootmine ja nende väljavedu. Eesti sisemajanduse

nõudluse, milles olid suurima osakaaluga era-tarbimine ja investeringud, kasv kiirenes möödunud aastal 5,5%ni.

Tugev sisenõudlus ja tootmisaktiivsus kiirendasid impordi kasvu, kuid paranes ka tootlikkus, mis on tööjõukulude kiire kasvu ja tööjõupuuduse juures väga oluline. Kokkuvõttes jäi tootlikkuse kasv siiski tööjõukulude kasvule alla, mis tähendab hinnapõhise konkurentsi võime nõrgenemist. Üldiselt on Eesti majandus heas tasakaalus. Swedbanki hinnangul püsib jooksevkonto lähiaastatel ülejäägis, riigi rahandus on tugev ja majapidamised suudavad säästa. Swedbanki prognoosi järgi on Eesti majanduskasv 2019. aastal ca 3%.

Eesti majanduskasvu toetas väliskeskkond ning kuigi välisnõudluse kasv oli möödunud majandusaastaks oma tipu juba läbinud, oli see jätkuvalt tugev, pakkudes Eesti ettevõtetele häid ekspordivõimalusi

Allikad: IMF, Eesti Pank, Soome Pank, Statistikaamet, SEB Pank, Swedbank

Tegevustulemused

► Kontserni struktuur ja muutused

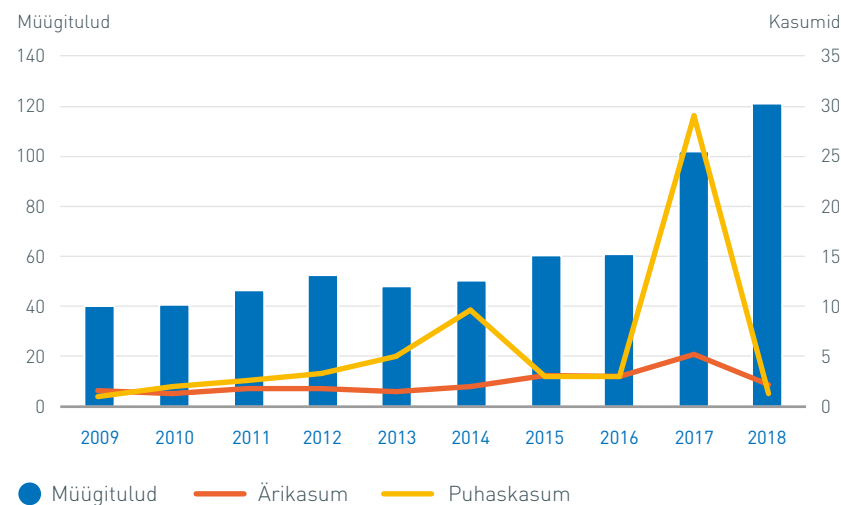
2018. aasta majandusaasta aruandes on ridarealt konsolideeritud ASi Harju Elekter (konsolideeriva üksuse) ja tema tütarettevõtete ASi Harju Elekter Elektrotehnika, ASi Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ, Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Harju Elekter AB, SEBAB AB, Grytek AB ja RIFAS UAB finantsaruanded. Kolmandas kvartalis likvideeriti seoses tegevuse lõppemisega RIFAS UAB tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB. Likvideeritud tütar-ettevõtte oli väheoluline mõju konsolideeritud finantsaruannetele.

AS Harju Elekter ostis I kvartalis 100% suuruse osaluse müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuvas Rootsi ettevõttes SEBAB AB ning tehasevalmistuses tehnilisi hooneid tootvas sõsarettevõttes Grytek AB. Tehing jõustus 8. jaanuaril 2018. aastal. SEBAB AB ja Grytek AB majandustulemused kajastuvad konsolideeritud majandusaasta aruandes alates 2018. aruandeaasta jaanuarist.

AS Harju Elekter ostis I kvartalis 100% suuruse osaluse müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuvas Rootsi ettevõttes SEBAB AB ning tehasevalmistuses tehnilisi hooneid tootvas sõsarettevõttes Grytek AB

Müügitulud, puhas- ja ärikasumid

miljonit eurot

► Müügitulu ja kasum

AS Harju Elekter on viimastel aastatel teinud suuremahulisi investeeringuid ja aktiivset müügitööd, et suurendada oma turuosa Skandiina vias. Kõige selle tulemusena on Kontserni müügitulu viimase kahe aastaga kahekordistunud. 2018. aasta alguses liideti Kontserniga kaks Rootsi firmat, kuid uute tütarettevõtete integreerimine Kontserni on pikaajalisem protsess ning soovitud kasumlikkuseeni jõudmine nõuab lisaaega ja -kulutusi.

Kokkuvõttes oli 2018. aasta konsolideeritud müügitulu 120,8 (2017: 102,4) miljonit eurot, äri kasum 2,4 (2017: 5,4) miljonit eurot ja äri kasum ennem kulumit 5,0 (2017: 7,6) miljonit eurot. Ärimentaabluseks kujunes 2,0% (2017: 5,3%) ja ärimentaabluseks enne kulumit 4,1% (2014: 7,4%). Kasumlikkust mõjutas oluliselt aruandeaasta teisel poolel arvesse võetud laevaehituse elektritöödega seotud võimalik kahjum 1,9 miljoni euro ulatuses. Vahetult enne aruande kinnitamist sõlmiti tellijaga lõplik kokkulepe, mille tulemusena täiendavalt kulusid

Konsolideeritud MÜÜGITULU

120,8 miljonit eurot
(2017: 102,4)

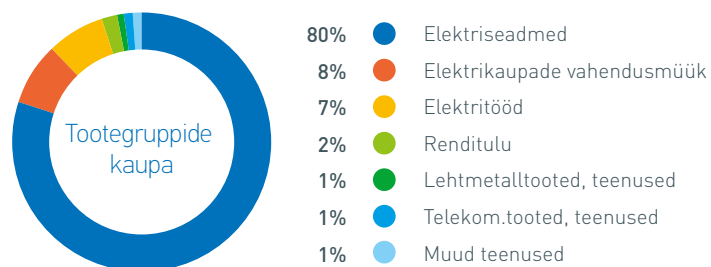
Konsolideeritud ÄRIKASUM

2,4 miljonit eurot
(2017: 5,4)

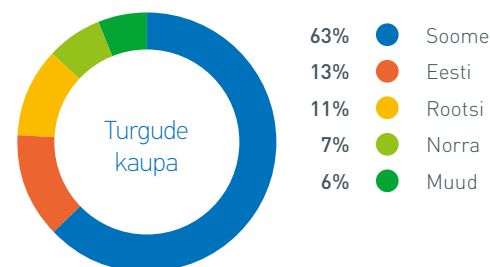
Konsolideeritud PUHASKASUM

1,5 miljonit eurot
(2017: 29,1)

Müügitulud

ei lisandu. Kokkuvõttes oli aruandeaasta konsolideeritud puhaskasum 1,5 (2017: 29,1) miljonit eurot ja puhaskasum aktsia kohta 0,09 (2017: 1,64) eurot. Võrreldava perioodi konsolideeritud puhaskasum erakorralise tuluta (ühikordne tulu 24,8 miljonit eurot PKC Group Oyj aktsiate müügist) oli 4,3 miljonit eurot.

Kontserni müügitulu on viimase kahe aastaga kahekordistunud

► Turud

Konsolideeritud müügitulust andsid Eesti ettevõtted 20,5% (2017: 24,8%), Soome 56,2% (2017: 66,1%), Leedu 12,3% (2017: 8,7%) ja Rootsi 11,0% (2017: 0,4%).

Kontserni suurima ja olulisema Soome turu müük jäi aruandeaastal aasta varasemaga samale tasemele ehk 75,5 (2017: 74,7) miljoni eurole, kuid Soome turu osakaal Kontserni müügitulust on uute Rootsi ettevõtete integreerimise tõttu langenud 62,5%le (2017: 73,0%).

Seoses energiajaotussektori madala investee-ringutaseme ning tiheda konkurentsiga on Eesti turu müügi mahud viimastel aastatel olnud langes. Kontsern müüs 2018. aastal Eesti turule 12,8% (2017: 16,0%) oma toodetest ja teenustest, teenides aruandeaastal 15,4 (2017: 16,4) miljonit eurot müügitulu. Kontserni müük väljapoole Eestit moodustas aruandeaastal 87,2% ning võrreldaval perioodil 84,0%.

ASi Harju Elekter Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB müügi strateegia suund eksportturgudele

Konsolideeritud müügitulust andsid

EESTI
ettevõtted

20,5%
(2017: 24,8%)

SOOME
ettevõtted

56,2%
(2017: 66,1%)

LEEDU
ettevõtted

12,3%
(2017: 8,7%)

ROOTSI
ettevõtted

11,0%
(2017: 0,4%)

on kasvatanud välisturu osakaalu tütarettevõtte müügituludes aruandeaastal 98,2%ni (2016: 87,7%). Tellimusmahtude suurenemine Norra turul kasvatas nii Leedu tütarettevõtte kui ka Kontserni müügitulu aruandeaastal 2,8 miljoni euro võrra. Müük Norra turule kasvas aastaga 48,5% (2017: 104,4%) 8,7 miljoni euron, moodustades konsolideeritud müügitulust 7,2% (2017: 5,7%).

Enim suurenes müük Rootsi turule, kasvades aruandeaastal võrreldava perioodi suhtes ligi 5 korda 13,5 (2017: 2,7) miljoni euron. Rootsi turu osakaal konsolideeritud müügitulust moodustas 11,2% (2017: 2,7%). Kasvu tagasid nii Rootsi tütarettevõtete soetamine kui ka

***Enim suurenes müük
Rootsi turule, kasvades
aruandeaastal võrreldava
perioodi suhtes ligi 5 korda***

Kontserni teiste tütarettevõtete eesmärgipärane töö müügi suurendamiseks Rootsi turul. AS Harju Elekter Elektrotehnika sõlmis esimeses kvartalis 3-aastase raamlepingu Rootsi suurima jaotusvõrguettevõttega E.ON Energidistribution AB ning alustas kolmandas kvartalis alajaamade tarneid Rootsi.

Muudest turgudest oli suurim Holland, kust teeniti aruandeaastal 3,0 miljonit eurot müügitulu, Austria ja Taani turult teeniti vastavalt 1,7 miljonit ja 0,9 miljonit eurot. Müügitulu muudelt turgudelt kasvas aastaga 433% (2017: 11%) olles 7,3 (2017: 1,4) miljonit eurot. Uute turgudena lisandusid Hispaania, Belgia, Šveits ja Araabia Ühendemiraadid.

► Tulud segmentide lõikes

Kontserni põhitegevuseks on elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük. Tootmistevõime andis suurima osa ehk 82,6% (2017: 83,2%) ning kinnisvara ja muud segmenteerimata tegevused kokku 17,4% (2017: 16,8%) konsolideeritud müügitulust. Aastaga kasvas tootmissegmenti müügi- ja teenustevõime 14,6 (2017: 29,6) miljoni euro võrra 99,8 (2017: 85,2) miljoni euroni, millest 97,0% saadi elektriseadmete müügist.

Kinnisvara segmenti müügitulu kasvas 0,6 miljoni euro võrra 2,6 miljoni euroni, mis oli tingitud peamiselt tänu renditulude suurenemisele seoses uute tootmis- ja laohoonete valmimise ja rendile andmisega Allika tööstusparkis.

Muu segmenteerimata tegevuste müügitulu on kasvanud aastaga 3,1 miljoni euro võrra 18,4 miljoni euroni, moodustades 15,2% (2017: 14,9%) konsolideeritud müügitulust. Enamuse segmenti müügitulu kasvust andis elektriseadmete vahendusmüük Rootsi turule ning elektriinstallatsioonitööde tegevusala lisandumine 2017. aasta teisel poolaastal.

► Kulud

Müüdud toodete ja teenuste kulud kasvasid aastaga 17,8 (2017: 36,2) miljonit eurot ehk 20,4% (2017: 71,3%), edestades müügitulude kasvu-tempot, mis oli 18,0% (2017: 67,4%). Tulenevalt eelnevast kujunes aruandeperioodi brutokasumiks 16,0 miljonit eurot, kasvades aastaga 4,0%. Brutokasumi marginaal langes võrreldava perioodi näitaja suhtes 1,8 protsendipunkti võrra ja oli 13,2%. Kuluseid suurendas oluliselt aruandeaasta teisel poolaastal kantud laevaehituse elektritöödega seotud kahjum 1,9 miljonit eurot.

Harju Elekter näeb võimalusi oma äri laiendamiseks ja kasvatamiseks peamiselt välisurgudel,

mis on aga toonud kaasa Kontserni turustuskulude tõusu. Turustuskulud kasvasid aastaga 1,4 miljonit eurot 5,3 miljoni euroni ja turustuskulude määr müügitulust tõusis 0,6 protsendipunkti võrra 4,4%-ni. Erilahendustega tellimuste suurenemine on toonud kaasa arenduskulude kasvu olemasolevate toodete uuendamiseks ning uute tootesarjade arendamiseks. Spetsialistide palkamise ning personali kvalifitseerimisega on kaasnenud uute töökohtade ettevalmistamise ja koolituskulud. Mõju avaldasid ka Rootsi ja Soome tütarettevõtete juhtivtöötajate kõrgemad palgatasemed ning Harju Elektri 50. juubeli üritustega seotud ühekordsed kulud. Kõige selle tulemusena kasvasid üldhalduskulud 2,2 miljoni euro võrra 8,2 miljoni euroni ning osakaal aruandeaasta müügitulust kasvas ühe protsendipunkti võrra 6,8%-ni.

Suuremahuliste müügilepingute sõlmimisest tingitud tootmismahdade tõus on tekitanud pideva vajaduse uute töötajate järele. Uute tütarettevõtete soetamine 2017. aasta teisel poolaastal Soomes ja 2018. aasta esimeses kvartalis Rootsis ning uute töötajate rekruteerimine kasvasid aruandeperioodil nii palgakulu

kui ka keskmist töötasu Kontserni töötaja kohta kuus. Aruandeperioodi lõpu seisuga töötas Kontsernis 736 inimest, mis oli 106 töötajat enam kui aasta tagasi. Tööjõukulud kasvasid 12 kuuga 32,2% 24,7 miljoni euroni. Tööjõukulude määr moodustas aruandeaasta müügitulust 20,5%, suurenedes võrreldava perioodi näitaja suhtes 2,3 protsendipunkti võrra. Aruandeaastal maksti töötajatele palkade ja tasudena välja 18,5 (2017:14,1) miljonit eurot ning keskmine töötasu kuus ühe Kontserni töötaja kohta oli 2 166 eurot, kasvades keskmiselt 5%. Kokkuvõttes kasvasid äritegevuse kulud 21,4 miljoni euro võrra 118,3 miljoni euroni.

► Finantsseisund

Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid käibevarad 44,8% (2017: 54,1%) ja põhivarad 55,2% (2017: 45,9%) varade maksumusest ning võõrkapital 31,8% (2017: 22,3%) ja omakapital 68,2% (2017: 77,7%).

Kontserni varade maht oli 31.12.2018 seisuga 98,2 miljonit eurot, suurenedes aastaga 8,2 miljoni euro võrra. Käibevara vähenes aastaga

Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid varade maksumusest

KÄIBEVARAD

44,8%

(2017: 54,1%)

PÕHIVARAD

55,2%

(2017: 45,9%)

VÕÕRKAPITAL

31,8%

(2017: 22,3%)

OMAKAPITAL

68,2%

(2017: 77,7%)

4,7 miljonit eurot 44,0 miljoni euroni, s.h kasvasid varud 4,4 miljonit eurot, nõuded ostjatele ja muud nõuded 8,6 miljonit eurot ning raha ja rahaekvivalendid vähenesid 7,9 miljoni euro võrra. Aruandeaasta lõpus otsustas juhtkond 2017. aasta kolmandas kvartalis soetatud börsil noteeritud väärtipabereid kajastada pikaajalise finantsvarana. Ümberklassifitseeritud finantsvara õiglane väärtus oli aruandekuupäeval 4,7 miljonit eurot.

Tootmise efektiivsuse tõstmiseks teeb Kontsern järjest rohkem investeringuid automatiseerimisse ja robotiseerimisse. 2018. aastal soetati tütarettevõtte tootmisesse uus Finn-Poweri tootmisliin ja Amada painutuspink. Põhivara

maksumus finantsseisundi aruandes suurenes aastaga 12,9 miljoni euro võrra 54,2 miljoni euroni. Kontsern on aasta jooksul investeerinud kinnisvarasse 2,6 (2017: 4,1) miljonit eurot, materiaalsesse põhivarasse 6,6 (2017: 3,1) miljonit eurot ja immateriaalsesse põhivarasse 1,4 (2017: 1,9) miljonit eurot. Kokku investeeris

Tootmise efektiivsuse tõstmiseks teeb Kontsern järjest rohkem investeringuid automatiseerimisse ja robotiseerimisse

Kontsern aruandeaastal põhivarasse 10,6 (2017: 9,1) miljonit eurot, millest soetused äriühenduste kaudu moodustasid 1,0 (2017: 1,8) miljonit eurot.

31.12.2018 seisuga moodustasid intressikandvad võlakohustused Kontserni kohustest kokku 38,8% ja varade maksumusest 12,3%, 31.12.2017 seisuga vastavalt 17,6% ja 3,9%. Kontsernil oli intressikandvaid võlakohustusi kokku 12,1 (31.12.2017: 3,5) miljonit eurot, millest lühiajaline osa moodustas 6,7 (31.12.2017: 0,6) miljonit eurot.

Aruandekuupäeva seisuga oli Kontsernil kohustusi kokku 31,2 (2017: 20,0) miljonit eurot, millest lühiajalised kohustused moodustasid 82,4% ehk 25,7 miljonit eurot, võrreldaval perioodil 85% ehk 17,1 miljonit eurot. Lühiajalised kohustused kasvasid aastaga 8,6 miljoni euro võrra, sh. võlad tarnijatele ja muud võlad kokku 2,1 miljonit eurot 14,9 miljoni euroni ning võlakohustused 6,0 miljonit eurot 6,7 miljoni euroni. Pikaajalised kohustused kasvasid aastaga 2,6 miljonit eurot. Lühiajaliste võlakohustuste suurenemine on seotud mahukate

investeeringutega kinnisvara arendusse nii Eestis kui ka Leedus.

► Rahavood

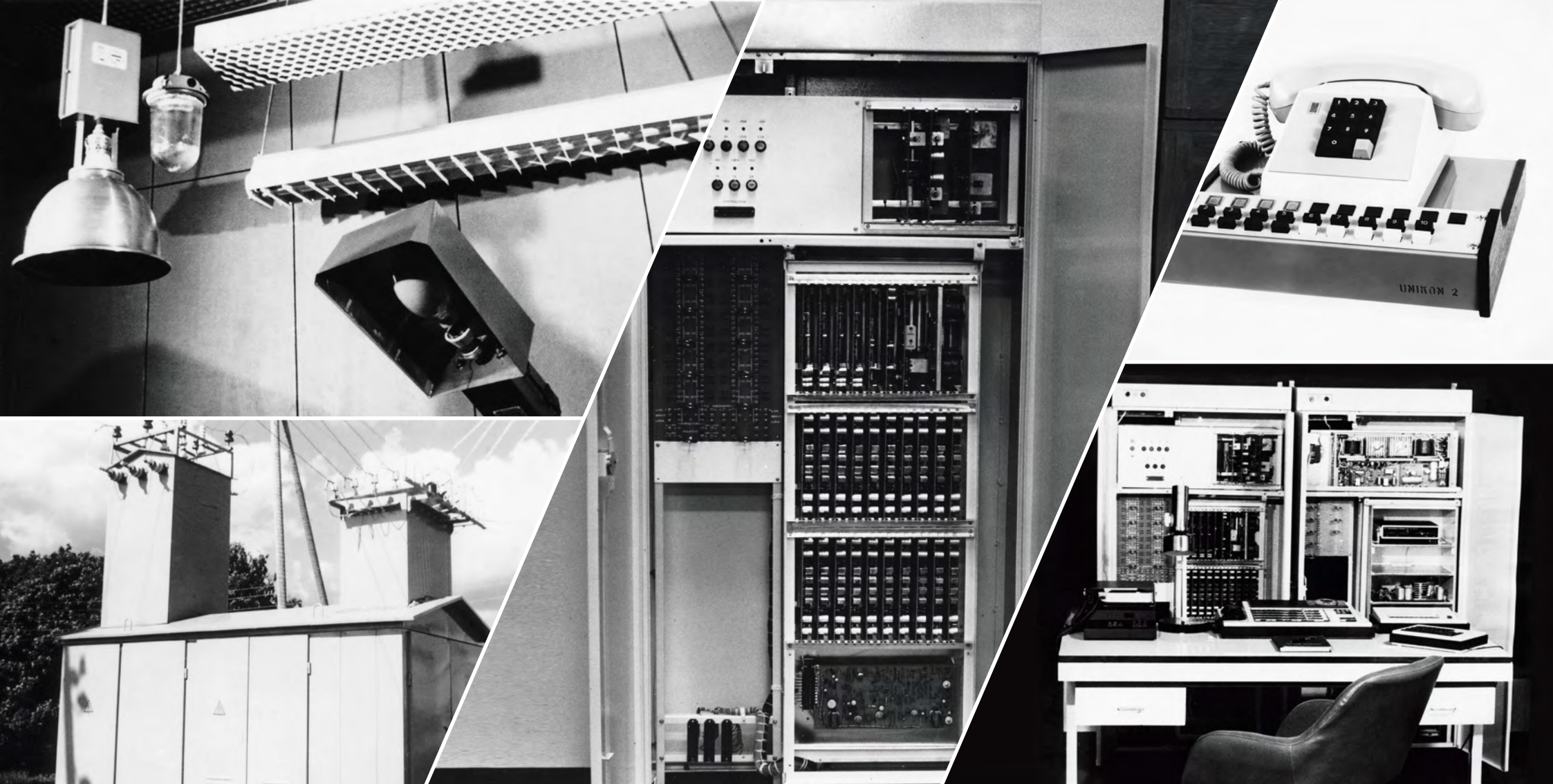
Aruandeaastal läks raha äritegevusest välja 3,4 miljonit eurot, võrreldaval perioodil tuli raha sisse 4,6 miljonit eurot. Äritegevuse rahavoogusid mõjutas enim äritegevuse nõuete ja varade märkimisväärtne kasv, mis oli tingitud tellimuste mahu suurenemisest.

Aruandeaastal maksti investeeringute eest kokku 10,9 miljonit eurot, mille hulgas kinnisvarainvesteeringute, materiaalse ja immateriaalse põhivara eest tasuti kokku 7,9 miljonit eurot ning tütarettevõtete soetamisel 2,9 miljonit eurot. Aruandeaasta aprillis vabanes üheks aastaks tähtajalises hoiuses olnud deposiit, maksumusega 5,0 miljonit eurot. Kokkuvõttes läks aruandeaastal investeerimistegevusest raha välja 5,7 miljonit eurot, samas kui võrreldaval perioodil tuli investeerimistegevusest raha sisse 6,3 miljonit eurot: 2017. aastal laekus PKC Group Oyj

Äritegevuse rahavoogusid mõjutas enim äritegevuse nõuete ja varade märkimisväärtne kasv, mis oli tingitud tellimuste mahu suurenemisest

aktsiate müügist 25,8 miljonit eurot ning investeeringute eest tasuti 19,6 miljonit eurot.

2018. aastal maksti 2017. aasta eest dividende summas 4,3 miljonit eurot ehk 0,24 eurot aktsia kohta, mis oli 1,0 miljonit eurot rohkem kui aasta varem ning võeti lühiajalist ja pikaajalist laenu kokku 7,1 miljonit eurot, tuues kokkuvõtvalt finantseerimistegevusest raha sisse 1,3 miljonit eurot. Võrreldaval perioodil läks finantseerimisest raha välja 3,2 miljonit eurot sealhulgas võeti pikaajalist laenu 2,6 miljonit eurot, maksti dividende 3,2 miljoni euro eest ning vähendati aktsiakapitali 1,2 miljoni euro ulatuses.

1984

Käiku antakse täisautomaatne elektroforeesvärvimisliin; valmib 65 kW võimsusega soojus- salvesti katse- eksemplar

1985

Harju Elekter kujundatakse tööstus- ettevõtteks

1988

Väliskaubanduse luba annab õiguse sõlmida otse- sidemeid välis- firmadega

1989

Koostöö- leping firmaga Glamox

1990

Koostööleping elektriehitus- firmaga Sähkö- lähteenmäki Oy (ABB Paiko Oy)

1991

Koostöös Nokia Oy-ga alustatakse juhtmeköidiste val- mistamist auto- ja elektroonikatöös- tusele

1992

Asutatakse väliskapitali osalusega ühisfirmad AS ABB Harju Elekter (40%), AS Glamox Harju Elekter (49%) ning koos Nokiaga AS Keila Kaabel (41,2%)

1993

Harju Elekter kujunda- takse aktsiaseltsiks; Eesti Tööstuse Keskliit autasustab Harju Elekt- rit kui parimat sõbralikku väliskapitali Eestisse meelitanud ettevõtet

Tegevussegmentid

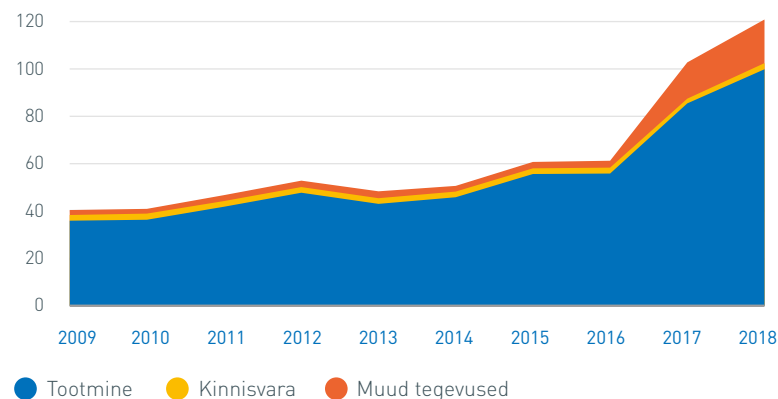
31. detsembri 2018 seisuga toimus Kontserni tegevus kahes valdkonnas – Tootmine ja Kinnisvara, kus iga tegevusala oli piisavalt suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavat segmenti ning millega kaasnenud riskid ja hüved olid oluliselt erinevad. Muud segmenteerimata tegevused koondavad endas valdkondi, kus iga tegevusala ei oma piisavalt suurt osakaalu, et eraldi kajastatavat segmenti moodustada.

► Tootmine

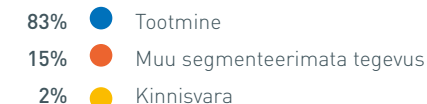
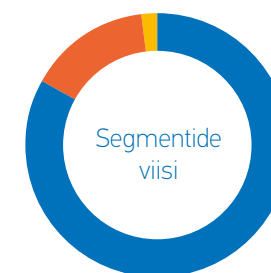
Tootmise segment hõlmab elektriseadmete tehaseid Eestis (AS Harju Elekter Elektrotehnika), Soomes (Satmatic Oy, Finnkumu Oy), Rootsis (SEBAB AB) ning Leedus (RIFAS UAB), kus tehaste põhitoodangu moodustavad seadmed kesk- ja madalpinge elektrienergia jaotuseks (alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid) ning automaatika- ja juhtimiskeskused energia- tööstus- ja merendussektori ning infrastruktuuri tarbeks. Samuti kuuluvad segmenti AS Harju Elekter Teletehnika (Eesti), mis valmistab lehtmetsalltooteid energeetika, elektrotehnika ja

Tegevussegmentide müügitulu

miljonit eurot

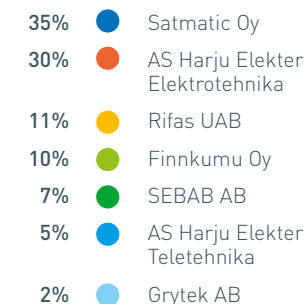
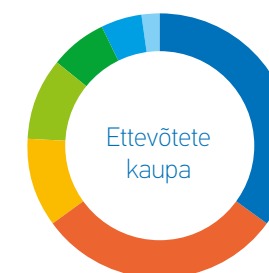
Müügitulu

telekomi sektorile ning tehasevalmistuses tehniliste hoonete tootja Grytek AB (Rootsi).

2018. aastal andis Tootmine 82,6% (2017: 83,2%) konsolideeritud müügitulust. Kuigi Tootmise segmenti müügimaht kasvas aastaga 14,6 miljoni euro võrra 99,8 miljoni euroni, jäi selle osakaal Kontserni müügitulus aasta varasemaga praktiliselt samale tasemele. Muu segmenteerimata tegevuste müügitulu suurenes ligi 3 miljoni euro võrra 18,4 miljoni euroni, andes 15,2% Kontserni müügitulust.

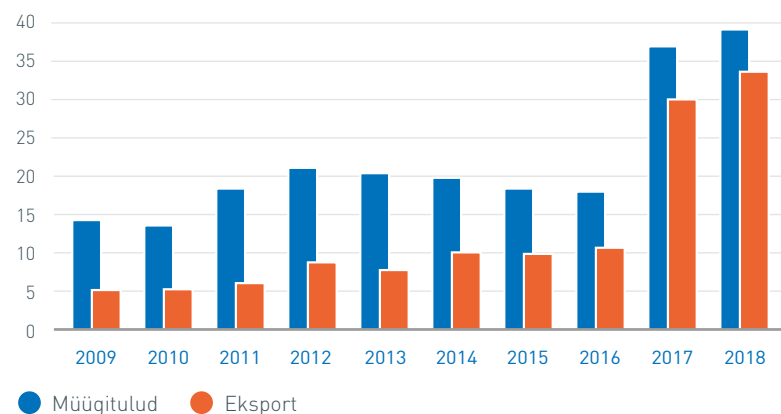
Segmenti müügitulu

► AS Harju Elekter Elektrotehnika

Müügitulu

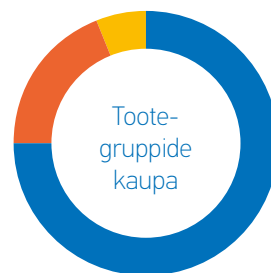
miljonit eurot

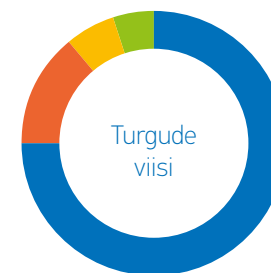
ASi Harju Elekter 100%line tütarettevõte AS Harju Elekter Elektrotehnika on juhtiv kesk- ja madalpingeliste elektriseadmete arendaja, tootja ja turustaja. Firma kontor ja tehas asuvad Keila Tööstuspargis, kus kasutatakse ligi 27 000 m² ulatuses tootmis-, lao-, hoovi- ja kontori-pindu. Ettevõttes töötas aruandeaasta lõpu-seisuga 245 inimest, neist viiendik müügi- ja tootearendusvaldkonnas.

ASile Harju Elekter Elektrotehnika kujunes 2018. aasta jätkuvalt kasvuaastaks. Suurimate äriliste õnnestumistena võib esile tõsta kõikide

oluliste hankelepingute pikendamist järgnevatele optsiooniaastatele ja Rootsi-suunaliste tarnete käivitumist energiasektoris. Head meelt teeb ka madalpinge ärisuuna järkjärguline tugevnemine ekspordis. Aktiivne müügi-töö erialajaamade valdkonnas on avanud uusi koostöövõimalusi tehnoloogiapartneritega ka keerukamate ja töömahukamate projektide teostamiseks. Tänu varasemale positiivsele kogemusele jätkati uute lepingute toel partner-lust nii sadamakraanade elektrifitseerimisel kui ka mitmete taastuvenergia lahenduste osas.

75% Jõu- ja energia-
jaotussektori tooted
19% Tööstussektori tooted
6% Ehitussektori ja
infrastruktuuri tooted

75% Soome
14% Eesti
6% Rootsi
5% Norra

Suurimate äriliste õnnestumistena võib esile tõsta kõikide oluliste hankelepingute pikendamist järgnevatele optsiooniaastatele ja Rootsi-suunaliste tarnete käivitumist energiasektoris

Aasta lõikes kasvas ettevõtte müügitulu 5,9% 39,5 miljoni euroni, millest rekordiline 86% teeniti väljastpoolt Eestit. Suurimad välisturud olid Soome ja Rootsi, müük Eesti turule jäi aasta varasemaga samale tasemele. Müügimahtusid kasvasid kõik ettevõtte olulisemad kliendid ja ärisuunad.

Arendustegevuste vaates töötati välja ja juurutati paralleelselt tootmises mitmed uued tootelahendused lisandunud raamlepingute teenindamiseks, samuti optimeeriti seeriatootmist. Aruandeaasta jooksul panustati ettevõtte põhiprotsesside täpsustamisse ja parendamisse ning jätkus uute tootmismetoodikate rakendamine. Erinevate juhtimisabinõude kasutuselevõtt

ja töötajate pühendunud panus tõstis ettevõtte tarnekindluse eeskujulikule tasemele. Ettevõtte personali arenduskava järgides juurutati plaanitud struktuurimuutused nii tootmises kui ka administratsioonis, viidi läbi mitmeid koolitusi müügi- ja juhtimiskompetentside tõstmise eesmärgil ning töötati välja ettevõtte Hea Juhtimise Tava.

2019. aastal jätkatakse võtmeklientide tellimusmahtude teenindamist, kuid senisest enam pööratakse tähelepanu madalpingetoodete arendusse ja müügistrateegia rakendamisele. Ettevõtte fookus igal tasandil on suunatud efektiivsuse jätkuvalle kasvule ning firma arengu kindlustamisele. Järjest enam panus-

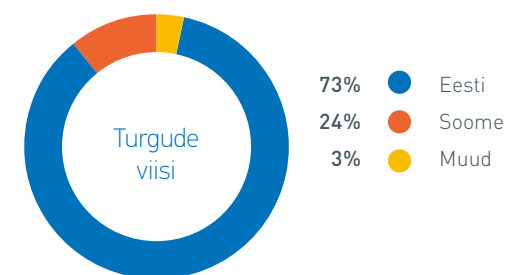
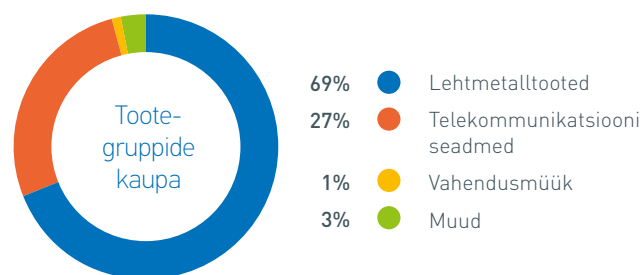
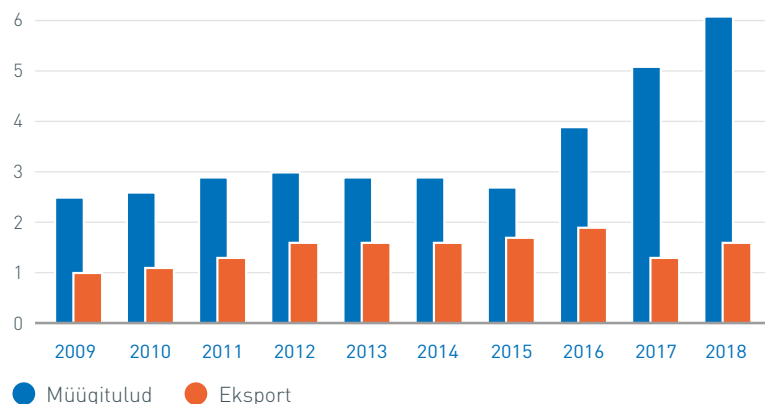
Ettevõtte personali arenduskava järgides juurutati plaanitud struktuurimuutused nii tootmises kui ka administratsioonis

tatakse ettevõtte heale tervisele ning parimate juhtimispraktikate rakendamisele. Konkurentsi võime kasvatamiseks tagatakse pidev toodete arendamine ja kliendikeskne konsultatiivne müük. Jätkub ASi Harju Elekter Elektrotehnika tihe koostöö sösarettevõtetega nii kodu- kui ka eksportturgudel.

► AS Harju Elekter Teletehnika

Müügitulu

miljonit eurot

AS Harju Elekter Teletehnika on ASi Harju Elekter 100%lise tütarettevõtte, kelle põhitegevus on kliendikohaste lehtmetalltoodete ja -lahenduste valmistamine energeetika, elektrotehnika ja telekomisektorile. ASi Harju Elekter Teletehnika 9 000 m² suurune tehas oma tootmismahutusega on üks suuremaid õhukese lehtmetalltoodete valmistajaid lähipiirkonnas. Ettevõtte koosseisu kuulub ka mehaanikajaoskond, mis tegeleb peamiselt eritellimuste täitmisega Keila Tööstusparki ettevõtetele. Keilas paiknevas peakontoris ja tehases töötab 103 inimest, kellest 80% on otseselt tootmisprotsessidega seotud.

Aruandeaasta pakkus ettevõttele rohkelt väljakuksid. Ühelt poolt oli see tingitud mahukast investimisplaani täitmisest, kuid teisalt jätkuvalt kõrgest kontsernisisesest ja ka välisest nõudlusest. Valdav enamus investeeringutest oli suunatud tootmisseadmete tehnoloogilise taseme tõstmisele, aga ka tootmisvõimsuse hüppelisele kasvatamisele.

Kuigi müügitulu kasv jäi seoses oskustööjõu hankimise probleemidega oodatust väiksemaks, suurenes 2018. aasta müügitulu võrreldes 2017. aastaga 19,4% ja jõudis 6,1 miljoni euroni. 26,3%

Teletehnika 9000 m² suurune tehas oma tootmismahutusega on üks suuremaid õhukese lehtmetalltoodete valmistajaid lähipiirkonnas

müügitulust teeniti välisturgudel. Suurimaks eksporditavateks olid andmesidevõrkude raketid ja nende lisatarvikud. Peamiste sihtturgudena saab esile tuua Soomet ja Rootsit.

Müük koduturule suurenes aruandeaastal 17,8% (2017: 90,8%). Tootegruppide lõikes kasvab enim kontsernisisene lehtmetailtoodete müük ja seda peamiselt energiasektori toodete arvel, kuid ka omatoodete müük Soome.

2019. aasta fookus on suunatud mahtude suurendamisele läbi uute seadmete täismahukasutusele võtmise ja efektiivsuse kasvu. Jätkuvalt on tähelepanu all ka tootlikkuse ja planeerimistäpsuse tõstmisega seotud teemad ning hinnariskide maandamine lehtmetaili ostul.

Samalaadsetelt soovitakse klientidele pakkuda üha enam ka paindlikkust. Pikas perspektiivis on ettevõtte kõik tegevused ajendatud soovist saada klientide esimeseks valikuks nii omatoodete kui ka allhanke toodete/teenuste osas ning toetada kliente nende eesmärkides.

26,3% müügitulust teeniti välisturgudel. Suurimaks eksporditavateks olid andmesidevõrkude raketid ja nende lisatarvikud

► Satmatic Grupp

Satmatic Grupi moodustavad Satmatic Oy, peakontoriga Soomes Ulvilas ja tehastega Ulvilas ja Keraval ning tema Kurikkas paiknev tütarettevõte Finnkumu Oy.

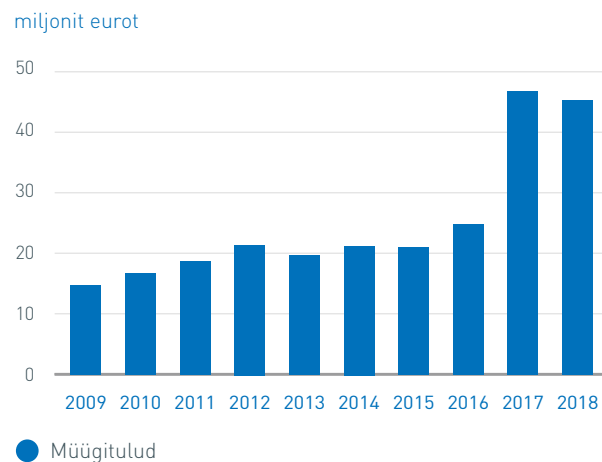
Satmatic Grupi 2018. aasta müügitulu oli 59,0 (2017: 59,9) miljonit eurot, püsidis aasta varasemaga võrreldes samal tasemel. Satmatic Grupis töötab kokku 102 inimest.

Konkurentsivõime paranemine aruandeaastal tugevdas Soome ekspordivõimekust, mis avaldas positiivset mõju kogu riigi tööstussektorile ja ka Satmatic Grupile. Kuigi lepingupõhine tootmine jäi eelmise aasta tasemest veidi madalamale, jätkasid projektipõhiste toodete ja teenuste tarned kasvu ning elektrienergia jaotusvõrkude ja taastuvenergia toodete osakaal müügituludes suurenemist.

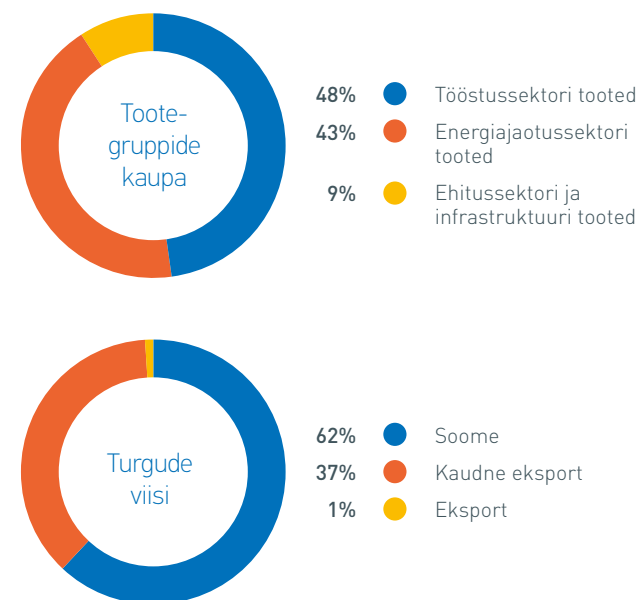
Satmatic Oy

ASi Harju Elekter 100%line tütarettevõte Satmatic Oy on juhtiv tööstusautomaatika- ning elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootja Soomes. Ettevõtte tooted on suunatud tööstus-, energiatootmis- ja -jaotussektoritele

Satmatic Oy müügitulu

ning infrastruktuuri, kattes klientide vajadused toodete, programme, projektide välja töötamisest hooldusteenuste pakkumiseni. Tootevalik on lai ja tooteportfelli kuulub erinevaid kuni 20 kV tooteid ja lahendusi. Oluline osa Satmatic Oy tooteid ja lahendusi müüakse väljaspool Soomet ning need jõuavad klientideni kas otse või vahendusfirmade, Soome eksportööride kaasabil. Samas on Satmatic Oy ka Kontserni ettevõtete toodete maaletooja ja edasimüüja Soomes. Firma peakontor ja tehas paiknevad Pori lähedal Ulvilas, Helsingi ettevõtluspiirkonna klientide

teenindamiseks on firmal müügiesindus ja koostetehas Keraval. Ettevõttes töötab 81 inimest.

Satmatic Oy tegutseb peamiselt kolmes sektoris: tööstussektor, energia tootmis- ja jaotussektor ning infrastruktuur. Tarnetüübilt eristuvad kolm peamist tarnemudelit: lepinguline tootmine, projektipõhine toode/lahendus ja toodete müük. Suurimad riskid olid seotud ekspordile orienteeritud klientide ebastabiilsusest, Soome ekspordisektori konkurentsivõimest ja lõpptarbijatele lähemal paiknevatest madalama tööjõukuluga riikide

tootmisvõimalustest ja -võimekusest. Jätkuv edu saatis aruandeaastal valdavalt kohalike ettevõtete poolt hallatavat elektrienergia tootmis- ja jaotussektorit. See sektor jätkab märkimisväärsel kasvu, kuna investeeringud on tagatud nii elektrienergia jaotussektoris kui ka taastuvenergiaallikate (bio, tuul, päikeseenergia) ja tuumaelektrijaamade osas.

Kokkuvõttes jäi ettevõtte müügitulu võrreldes aasta varasema praktiliselt samale, 45,6 (2017: 46,5) miljoni euro tasemele. Ka müük väljapoole Soomet - kas otse või läbi klientide - jäi aastate võrdluses stabiilseks, moodustades 38% müügitulust. Samas suutis ettevõtte konkurentsivõime turul kasvatada projekti- toodete müüki. Leani juhtimismudelile toetudes ning sisemist logistikat ja elektroonilist infovoogu, kogu selle funktsionaalsuses, tõhustades, vähendati toodete läbilaskeaegu. Automatiseerimise taseme tõstmisega tugevdati ettevõttes nii materjalikäsitlust kui ka kaupade vastuvõtmist.

Tehases töötati klientide tarbeks välja erinevaid elektri-, juht- ja jõuautomaatikaseadmeid ning lahendusi tselluloosi- ja paberitööstusele, aga ka kivivilla-, terase- ja toiduainete tööstustele, offshore ja laevaehituse ning kaevanduste ja (elektri)energiajaamade tarbeks. Peamised sihtriigid olid siin Eesti, Rootsi, Leedu, Poola, Ungari, Hiina, USA ja Indoneesia.

Aruandeaasta suurim ja olulisim projekt oli Rootsi elektrijaama tarbeks välja arendatud kütusevarustuse tarkvara koos jaotusseadmetega, mis kliendile tarniti, seadistati ja töösse juurutati.

Satmatic Oy ja Finnkumu Oy Soome tehastes ning ASi Harju Elekter Elektrotehnika Eesti tehases toodetud komplektalajaamade ja kaabli- jaotuskappide tärned olid suunatud peamiselt energiajaotussektorile, Soome elektrijaotus- ettevõtetele, aga ka jõu- ja energiajaamadele. Taastuvenergiasektoris olid jätkuvalt enim müüdud

Satmatic Oy tegutseb peamiselt kolmes sektoris: tööstussektor, energia tootmis- ja jaotussektor ning infrastruktuur

toodeteks *on-grid* ja *off-grid* päikeseenergia- lahendused. Satmatic Oy poolt Soome tarnitud lahenduste koguvõimsus on ca 12 MW.

Ettevõtte tegevus põhineb jätkuvalt lepingulisel tootmisel, projektiteenustel, tarnetel elektri- energia jaotussektorile ning tootmissektori ja infrastruktuuri tarbeks. Kõiki operatsioone arendatakse pidevalt edasi, rakendades automatiseerimist suurendavad uusi lahendusi.

Finnkumu Oy

Satmatic Oy 100%line tütarettevõtte Finnkumu Oy on Soome juhtiv komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide tootja, kes projekteerib, toodab ja turustab seadmeid elektrienergia jaotussektori tarbeks. Tooted on suunatud Soome turule. 2004. aastal asutatud Finnkumu Oy kuulub Kontserni alates 2014. aastast. Finnkumu Oy paikneb Kurikkal, kus tema kasutuses on 2 500 m² tootmis- ja kontoripindasid. Ettevõttes töötab 21 inimest.

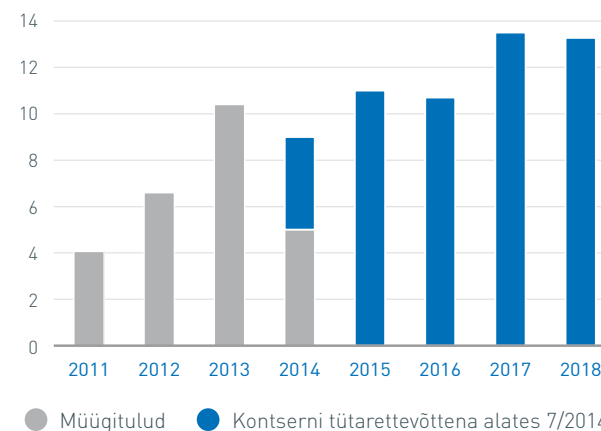
Aruandeaasta algas rahulikumalt, kuid aasta edenedes tempo tõusis. Elektrivõrkude ehitamine ja -kaablite paigaldamine jätkus ning tellimuste vähenemist Soome energiajaotussektoris näha ei ole. Suuremaid muudatusi ei ole toimund ka ettevõtte kliendibaasis ja toodetes. Põhirõhk oli endiselt õhksoleeritud komplektalajaamadel. Ettevõtte suurimad kliendid asuvad Ida- ja Põhja-Soomes. Kokkuvõttes suudeti vaatamata tihe- dale konkurentsile täita eesmärgid ning ettevõtte müügitulu jõudis aruandeaastal aasta varasema 13,4 [2017: 13,5] miljoni euro tasemele.

Finnkumu Oy-l on Soomes jätkuvalt hea maine alajaamade tarnijana. Ettevõttel on tegevusaja jooksul välja kujunenud kindel lojaalne klientibaas, kelle tellimusi käsitleb väikesearvuline müügimeeskond. Koostöös klientidega parendatakse tooteid ning seatakse need konkreetsetele projektidele sobivaks. Tootmine on firmas korraldatud läbi tugeva hästi toimiva allhankijate võrgustiku, kes tarnivad vajalikud detailid. Toodete komplekteerimine, lõppkokkupanek ja kontroll toimuvad Kurikka tehases.

Finnkumu Oy jätkab klientide vajadustest lähtuvate kvaliteetsete komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide valmistamist, lisades klientide nõudmistele vastu tulles oma tooteportfelli uusi alajaamade tüüplahendusi. Lähi eesmärgiks on jõuda kokkulepeteni, mis võimaldaksid alajaamade tootmise hajutada ühtlasemalt kogu aastale, et tagada püsiv tööhõive aasta jooksul ja edendada seeläbi tööga rahulolu. Jätkub tootmisala kaasajastamine, vajaduse korral ollakse valmis suurendama ka tootmispiindasid ning tegelemine ettevõtte fookuses olevate kvaliteedi- ja keskkonnaküsimustega.

Finnkumu Oy müügitulu

miljonit eurot

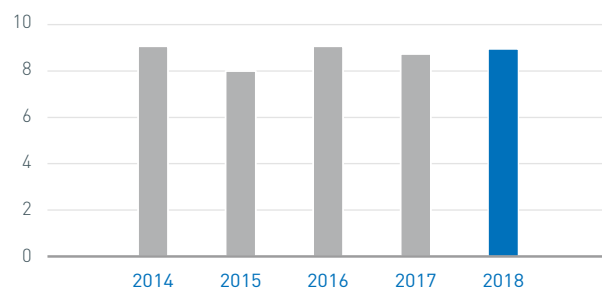

Finnkumu Oy on Soome juhtiv komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide tootja

► SEBAB AB ja Grytek AB

SEBAB AB müügitulu

miljonit eurot

● Müügitulud ● Kontserni tütarettevõttena alates 2018

AS Harju Elekter allkirjastas 12. detsembril 2017. aastal lepingu müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuva Rootsi ettevõtte SEBAB AB ning viimase sõsarettevõtte Grytek AB kõigi aktsiate omandamiseks. Tehing jõustus 8. jaanuaril 2018.

ASi Harju Elekter 100%line tütarettevõtte SEBAB AB on spetsialiseerunud energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingeliste lahenduste välja töötamisele ja tarnimisele

infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuenergia-sektorile. Ettevõtte peakorter koos tootmis-, müügi- ja teenindusüksuse ning laoga paikneb Malmös. Ettevõtte insenertehnilisi lahendusi pakkuvad harukontorid asuvad veel ka Stockholmis ja Borlänges. Ettevõttes töötab 34 inimest.

SEBAB AB Grytgölis paiknev sõsarettevõtte Grytek AB toodab tehasevalmistuses tehnilisi hooneid. Ettevõttes töötab 21 inimest.

SEBAB AB 2018. aasta müügitulu jäi aasta varasemaga samale 8,7 miljoni euro tasemele, oodatust veidi tagasihoidlikumaks. Valdav enamus toodetest ja teenustest tarniti koduturule.

Sõsarettevõtte Grytek AB 2018. aasta müügitulu oli 2,7 miljonit eurot.

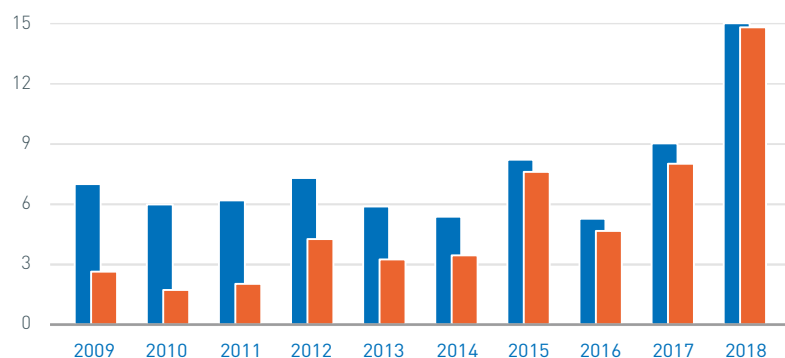
Rootsi tütarettevõtete jaoks kujunes aruandeaasta Kontserni sulandumise aastaks, kus tuli oma seni kehtivad reeglid Kontsernis kasutusel olevate protseduuridega ühtlustada ja (info)süsteemid integreerida. Tegemist on pikemaajalise ja jätkuva protsessiga, mis nõuab lisaaega ja -kulutusi. Kõigest hoolimata suudeti koostöös teiste sõsarettevõtetega viiekordistada Kontserni müüki Rootsi turule aastate võrdluses 13,5 miljoni euronit ning tõsta Rootsi turu osakaal konsolideeritud müügitulus aruandeaastal 11,2%ni (2017: 2,7%).

SEBAB AB on spetsialiseerunud energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingeliste lahenduste välja töötamisele ja tarnimisele infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuenergiasektorile

► RIFAS UAB

Müügitulu

miljonit eurot

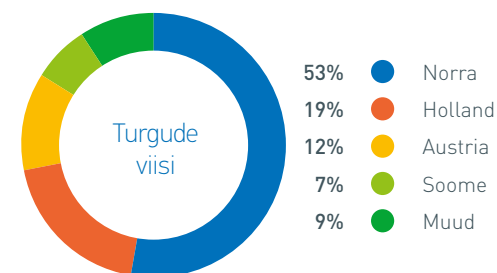
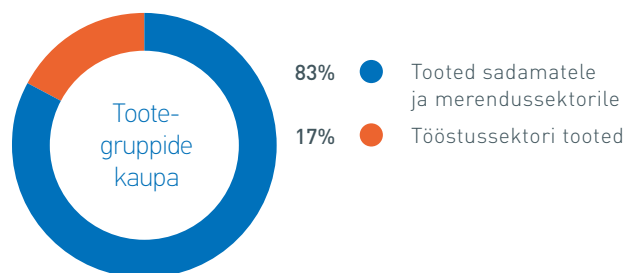
● Müügitulud ● Eksport

ASi Harju Elekter Leedu 100%line tütarettevõtte RIFAS UAB kuulub Kontserni alates 2003. aastast. RIFAS UAB fookus on suunatud toodete ja lahenduste välja töötamisele ja lepingulisele tootmisele süsteemide integraatoritele merendus- ja tööstussektoris, tarnides neile selleks spetsiaalselt kliendi tarbeks välja töötatud energiajaotuse ja multidrive süsteeme/lahendusi. Ettevõtte peakontor asub Leedus Panevėžys. Ettevõttes töötab 120 inimest.

Seoses tegevuse lõppemisega likvideeriti 2018. aasta kolmandas kvartalis RIFAS UAB

projekteerimisega tegelenud tütarettevõtte Automatikos Iranga UAB (67%). Likvideeritud tütar-ettevõtte on väheoluline mõju konsolideeritud finantsaruannetele.

RIFAS UAB lõpetas 2018. aasta ajalooliselt parimate majandustulemustega. Hea majanduskliima ettevõtte peamistel sihtturgudel Skandinaavias ja ettevõtte unikaalsed oskused pakkuda lahendusi ja tooteid oma võtmeklientide peaaegu kõigile vajadustele suurendasid ettevõtte müügitulu võrreldes aasta varasemaga 85,0% 14,7 (2017: 8,9, sh Automatikos Iranga

UAB müügitulu 1,0) miljoni euron. Välisuru osakaal ettevõtte müügitulus oli praktiliselt 100%. Peamised sihtriigid olid Holland, Norra, Türgi, Soome ja Saksamaa.

RIFAS UAB lõpetas 2018. aasta ajalooliselt parimate majandustulemustega

Valdav osa müügitulust teeniti projektipõhiste toodete ja teenuste välja arendamisest, tootmisest ja müügist merendussektorile. Toote-sortimendis olid suurima osakaaluga erinevad sagedusmuundur-seadmete süsteemid ning elektri- ja kontrollkilbid merendussektorile. Kvaliteetsete toodete pakkumine merendussektorile on väga tugevalt seotud RIFAS UAB inseneritöö võimekusega, tellimused on peamiselt projekti- ja kliendikohastele lahendustele,

mida ei leidu standardkataloogides. Seega on inseneri- ja arendusmeeskonna leidlikkus projektides oskuslikult ja paindlikult erinevaid lahendusi rakendada üks ettevõtte tähtsamaid müügiargumente uute suurte klientide võitmiseks.

Igapäevaselt on ettevõtte fookus suunatud kvaliteedi, töökindluse ja lepingupõhise professionaalse tootmisega seotud toimingute

parendamisele. Kiirelt kasvava tellimusvoo ja tootmismahu kindlustamiseks sõlmis RIFAS UAB 2018. aasta augustis lepingu oma tootmis-hoone laiendamiseks. Pärast ehitustööde lõp-pemist 2019. aastal suurenevad ettevõtte kontori- ja tootmispinnad seniselt 3 500 m²lt 9 000 m²le. Investeeringute kogumaht tootmis-hoone laiendusse ja tehnoloogia uuendamisse kokku ulatub 3,5 miljoni euroni.

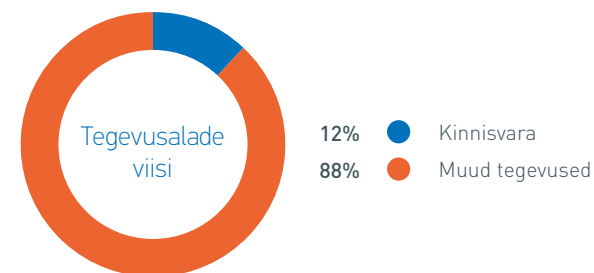
► Kinnisvara ja muud tegevused

Kinnisvara segmendi (Emaettevõtte) ja muude segmenteerimata tegevuste (Emaettevõtte, Energo Veritas OÜ, Telesilta Oy, Harju Elekter AB) müügitulud andsid kokku 17,4% (2017: 16,8%) konsolideeritud müügitulust, sellest 12% moodustas tulu kinnisvarasegmen-dist ning 88% tulu muudelt toodetelt ja teenustelt.

► Kinnisvara

Aruandeaastal oli kinnisvara segmendi müügitulu 2,6 miljonit eurot, suurenedes aasta varasemaga võrreldes 0,6 miljoni euro võrra ning moodustades Kontserni müügitulust 2,2% (2017: 1,9%). Kinnisvara segmendi müügitulu

Segmendi müügitulu

suurenemine võrreldes eelmise perioodiga on seotud pikaajalise suurrentniku PKC Group Oyj lahkumisega Kontserni rendipindadelt 2017. aasta alguses, langetades võrdlusperioodi müügitulu. 2017. aasta sügisest Allika tööstus-pargis valminud ja Stera Technologies ASile rendile antud uued tootmis- ja laohooned ning jooksva aasta alguses kasutusse võetud Lao-hotell on eelmainitud müügitulu languse Kinnisvara segmendis peatanud ja suurendanud renditulu käesoleval aastal.

Renditulu oli aruandeaastal 2,1 (2017: 1,7) miljonit eurot. Kommunaalteenuste vahendamine ja muude teenuste osutamine andis kokku 18,0% (2017: 12,5%) segmendi müügitulust.

Kontsern omab kinnistuid tööstusparkides Eestis (Keila, Harku, Haapsalu), Soomes (Ulvila, Kerava, Kurikka) ja Leedus (Panevėžys), kokku 46 ha, kus on tootmis-, kontori- ja laopindasid kokku 106 640 m².

► Muud tegevused

Muude segmenteerimata tegevuste müügi-maht kasvas aastaga 20,6% 18,4 miljoni euron, moodustades 15,2% (2017: 14,9%) Kontserni müügitulust.

AS Harju Elekter

AS Harju Elekter on Kontserni emaettevõte. Ettevõtte tegevus jaotub kahte ossa – *Kinnisvara ja Muud tegevused*. Kinnisvaraga seotud tegevuste kõrval tegeleb emaettevõte, Kontserni ettevõtete vahelise koostöö koordineerimisega, nõukogu ja juhatuste kaudu tütarettevõtete juhtimise, Kontserni rahavoogude juhtimise, investeringute planeerimise ja juhtimise ning äriarendus- ja arendustegevusega, aga ka personali-, infotehnoloogia- ja kommunikatsiooni-alaste teenuste osutamisega.

Emaettevõtte äritegevus andis konsolideeritud müügitulust 3,1% (2017: 3,5%).

*Emaettevõtte äritegevus
andis konsolideeritud
müügitulust 3,1% (2017: 3,5%)*

Telesilta Oy

Telesilta Oy on Soomes Uusikaupunkis 1978. aastal asutatud elektritööde ettevõte, mis on spetsialiseerunud laevade elektrisüsteemide projekteerimisele, seadmete valmistamisele ja paigaldamisele, seadistamise ja hoolduseni välja. Ettevõttes töötab 36 inimest. Telesilta Oy kuulub Kontserni alates 2017. aastast ning ASi Harju Elekter osalus ettevõttes on 100%.

Aruandeaasta 3. kvartalis jõudsid lõpule kaks laevaprojekti: augustis toimus 158-meetrise ro-pax-tüüpi uue laeva üleandmine, kus ettevõtte kanda oli elektritööde tegemine; teise projekti käigus renoveeriti uurimislaev Aranda, kus vahetati

välja kogu laeva elektrisüsteem ning laeva käitussüsteem ehitati ümber hübriidi peale. Projektidel oli probleeme, millest tingitud viivitused põhjustasid lisakulusid ja erimeelsuseid tellijaga. Kontsern kandis 2018. aasta laevaehituse kahjumina kuludesse 1,9 miljoni eurot. Vahetult enne aruande kinnitamist sõlmiti tellijaga lõplik kokulepe, mille tulemusena täiendavalt kulusid ei lisandu. Kokkuvõttes oli Telesilta Oy 2018. aasta müügitulu 9,1 (2017: 10,1) miljonit eurot.

Energo Veritas OÜ

Energo Veritas OÜ fookus on suunatud projekti-juhtimisel põhinevale müügi- ja kaubandustegevusele, kuid ettevõtte on müügikontorid ja kauplused Tallinnas, Tartus ja Keilas, mille vahendusel on korraldatud Kontserni ja temaga seotud ettevõtete toodete ja muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük jaeklientidele ning väiksema ja keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele. Ettevõttes töötab 32 inimest. Energo Veritas OÜ kuulub

Energo Veritas OÜ fookus on suunatud projekti-juhtimisel põhinevale müügi- ja kaubandustegevusele

Kontserni alates 2017. aastast ning ASi Harju Elekter osalus ettevõttes on 80,52%.

Energo Veritas OÜ 2018. aasta müügitulu kasvas 25% ja oli 6,9 (2017: 5,5) miljonit eurot. Müügitulu kasvu töid peamiselt elektri- (+47%) ja telekomivõrgu (+90%) valdkonna investeringud, suur panus oli ka ehitusvaldkonna kasvul (+13%), mis tõstsid elektrimaterjalide müüki. Ettevõtte fookus oli aruandeaastal suunatud uute ärivaldkondade arendamisele, mis tähendas uusi kompetentse ja organisatsiooni tugifunktsioonide arendamist. Olulised muudatused toimusid ka struktuuris ja töökorralduses, mille keskmeks oli müügiorganisatsiooni ja –

kanalite ümber kujundamine eesmärgiga arendada müügivõimekust ja tõsta seeläbi kogu ettevõtte efektiivsust. Strateegiliste otsusena võib välja tuua uue müügiesinduse ja kesklae ehituse alustamist Tallinnas. Uutesse ruumidesse kolimine on planeeritud 2019. aasta märtsis.

Kokkuvõttes suutis Energo Veritas OÜ organisatoorse muudatuste keskel kasvatada turuosa, leida uusi kliente ja võita olulisi hankeid.

Harju Elekter AB

Harju Elekter AB – müügiorganisatsioon ning Kontserni keskpinge- ja alajaama toodete müügiesindus Rootsis – loodi 2010. aastal. Aastatel 2014-2017 oli ettevõtte tegevus ajutiselt peatatud. 2017. aasta veebruaris ostis AS Harju Elekter ettevõttes 10%lise vähemusosaluse, kasvatades osaluse 100%ni ning sama aasta sügisel alustas tütarettevõtte taas aktiivset äritegevust. Harju Elekter AB 2018. aasta müügitulu oli 2,7 miljonit eurot ning ettevõttes on 1 töötaja.

1994

Nokia müüb juhtmekõidiste tootmisüksuse tehase juhtkonnale, Soome investeerimisfondile Capman ja ASile Harju Elekter (14%) ning firma uueks nimeks saab PKC

1995

Koostöö- ja litsentsileping metalluksitootva Oy Saajos International Ltd-ga; AS ABB Harju Elekter osaluse müük ABBlle

1996

Koostööraamleping Siemens Oyga

1997

AS Harju Elekter aktsiad noteeritakse Tallinna börsil

1998

ASist Eltek saab ASi Harju Elekter tütarettevõtte; tööd alustab autojuhtmete tehase Haapsalu tsehh; moodustatakse ühisfirma AS Saajos Inexa (33%)

1999

Renoveeritakse ettevõtte Keilas asuv peamaja

2000

Kontserni ettevõtete tootmiskorraldused tunnustatakse vastavaks kvaliteedi- ja keskkonnanjuhtimise sertifikaatidele ISO 9001 ja ISO 14001; AS Glamox HE osaluse müük Glamoxile

2001

Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit omistab ASi Harju Elekter elektriseadmete tehasele tunnustatud elektritööde ettevõtja tiitli; tööd alustab fiiberoptika üksus

Investeeringimine ja arendustegevus

2018. aastal investeeris Kontsern põhivarasse kokku 9,6 (2017: 7,3) miljonit eurot. Tütarettevõtete soetamisega lisandus investeeringuid põhivarasse 1,0 (2017: 1,8) miljoni euro väärtuses. Kokku ulatus investeeringute maht aruandeaastal 10,6 (2017: 9,1) miljoni euroni. Üldises plaanis võib investeeringud jagada kaheks, millest üks pool on suunatud Kontserni edasise arengu toetamiseks ja kindlustamiseks ning teine osa on taastuvinvesteeringud tootmisruumide ja -tehnoloogia kvaliteedi ning kaasaja nõuetele vastavuse tagamiseks.

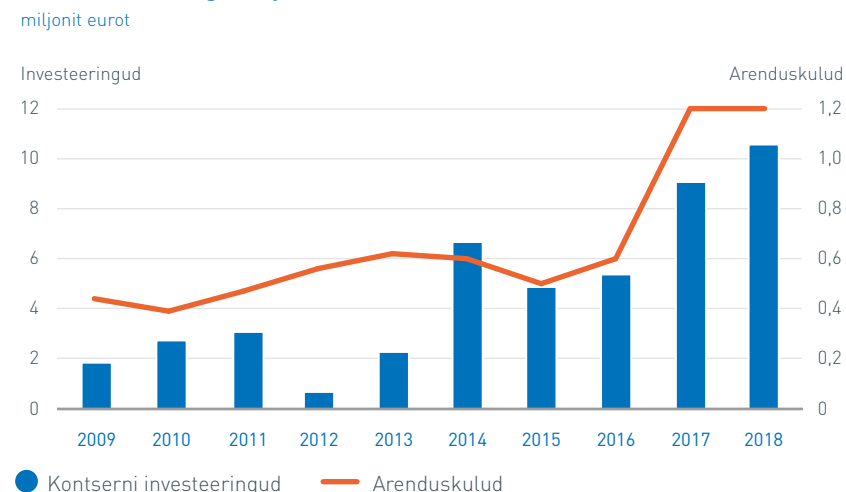
Digitaliseerimise ja infoturbe valdkonna võimekuse tõstmiseks restructureeriti aruandeaastal ASi Harju Elekter IT organisatsioon. Kontsernis juurutati uus ühine infoturbepoliitika ning ühtlustati mitmeid olulisi baasteenuseid. Kasutusele võeti kontserniülene suhtlus- ja koostööplatvorm ning tehti ettevalmistusi ühise meilidomeeni kasutuselevõtuks. Märkimisväärsed tulemused saavutati ka Kontserni tütarettevõtete protsesside digitaliseerimises, muuhulgas integreeriti tootmisliini juhtimissüsteem ettevõtte majandustarkvaraga. Võeti kasutusele uus aruandlus- ja analüütikaplatvorm ning

juurutati konsolideerimist lihtsustav tarkvaralahendus. Valmis Kontserni digitaliseerimise arengukava järgmiseks viieks aastaks.

Kontserni arenduspõhimõtete kohaselt on Kontserni tootearenduse eesmärk pidevalt moderniseerida ja töötada välja tellijate vajadustele vastavaid tooteid ning täiustada tehnoloogiat. Kontserni omahinna arvelt tehtud arenduskulud ulatusid aruandeaastal 1,2 (2017: 1,2) miljoni euroni, moodustades 1,03% Kontserni müüginahust.

Kontserni edu üheks pandiks on tugev ja paindlik tootearendus. Energiasektorile suunatud toodete tootearendusressurss on Kontsernis koondunud peamiselt tütarettevõttesse AS Harju Elekter Elektrotehnika; Satmatic Oy on spetsialiseerunud tööstusele suunatud toodete ja taastuvenergialahenduste arendamisele

Investeeringud ja arenduskulud

Kontserni edu üheks pandiks on tugev ja paindlik tootearendus

ning RIFAS UAB peamiselt projekti- ja kliendi-kohtsetele terviklahendustele merenduses ja tööstussektoris.

AS Harju Elekter Elektrotehnika Arenduskeskusesse on koondunud nii elektri- kui ka mehaanikainsenerid. 2018. aastal töötas Arenduskeskuses 29 elektri- ja mehaanika-inseneri. Arenduskeskuse eesmärgiks on varustada müügikanalit innovaatiliste toodete ja lahendustega, andes samal ajal tehnilist tuge tootmisele ja müügile. Tootearenduse osakonnas on insenerid jagatud kolme funktsiooni vahel: uue toote arendamine, olemasoleva toote parendamine ja müügitugi. Igal valdkonnale on kehtestatud oma tegevuskava.

Aruandeaasta ühe olulisema tootearenduse projektina võib esile tõsta Rootsi turu jaoks keskpinge ärisuunal välja töötatud õhkisolatsiooniga alajaamade tootepere, mis koosneb 6 erinevast alajaamatüübist. Tegu on betoonvundamendiga metallist tehasetooteliste alajaamadega. Antud lahenduses on väga palju rõhku pandud alajaama turvalisusele ning tänu tugevale konstruktsioonile läbis alajaam aruande-

aastal edukalt ka tüüptestimised vastavalt IEC standardile TalTechis ja sertifitseeritud laborites Poolas. Pidevalt käsitletakse erinevad kliendispetsiifilisi ETO projekte ja nende projekteerimist.

Madalpinge ärisuunal arendati välja mootorijuhtimiskeskuste rivikapisüsteem HECON 2500 A -4000 A lahenduste tarbeks. Toote arendamisel on lähtutud Põhjamaade nõudmistest, mis tähendab, et see sobib nii Soome, Rootsi kui ka Norra klientide vajadustele. Tegemist on mitmeaastase projektiga, mis tänaseks on jõudnud etappi, kus toimub antud kontseptsiooni laiendamine madalametele amperaažidele ja erinevate tarnijate komponentidele. Tulevikus on kavas laiendada antud kontseptsiooni ka energijaotussektori tarbeks. HECONi näol on tegemist Kontserni jaoks olulise, siinsete inseneride poolt välja töötatud disaini ja mehhaanikalahendusega tootega. Ettevõttes välja arendatud toode teeb ka erilahenduste pakkumise kliendile lihtsamaks, kuna ei olda seotud ühegi konkreetse tootja brändiga ning saadakse kasutada iga kliendi vajadusi kõige paremini rahuldavaid komponente.

Aruandeaasta ühe olulisema tootearenduse projektina võib esile tõsta Rootsi turu jaoks keskpinge ärisuunal välja töötatud õhkisolatsiooniga alajaamade tootepere, mis koosneb 6 erinevast alajaamatüübist

Seoses Eesti tütaretevõtte suure müügitellimusega Konecranesilt 54 eriotstarbelise komplektalajaama tarnimiseks Araabia Ühendemiraatidesse aastase perioodi jooksul käivitati 2019. aasta alguses projekteerimistööd tellimuse täitmiseks.

Kontsernisestest arendusprojektide kiireks ja paindlikuks monitoorimiseks projekteeris ja ehitas AS Harju Elekter Elektrotehnika enda madalpingejaotusseadmete temperatuuri tõusu testimiseks uued laboriseadmed. Ehitatud laboriseadmete koosseisu kuuluvad

põhielementidena jõutrafo kapp, koormustakistid ja termopaaridega andmelogeri süsteem. Varasemalt majasisene võimekus testida tooteid pikemaajaliselt suuremate elektrivooludega (→ 1000 A) puudus. Tänapäevaks on läbi viidud kaks temperatuurikatsetust. Laboriseadmetele tööd jätkub ning järgmised majasisesed katsetused on juba ootamas. Stendi seadistatakse jooksvalt vastavalt tulevastele katsetustele. Lisaks on stendi osas lähitulevikku kavandatud ka mõningased jätkutegevused.

Soome tütarettevõtted on võtnud oma fookusesse taastuvenergia arendused ja projektid ning klientidele sobivate lahenduste pakkumise. Lisaks panustas Satmatic Oy ooteaegade vähenemisse tootmises, suurendades elektroonilise

infovoo osakaalu ja tõstes materjalikäsitlemise automatiseerimistaset; kaupade vastuvõtt muudeti tõhusamaks. Soome tütarettevõtte kasvas ka päikeseenergiaseadmete ja -lahenduste müüki ning jätkas arendustööd autoparklate mootorite soojendus- ja elektriautode laadimiskilpide tootesegmendis, muutes tooted veelgi kliendisõbralikumaks.

Kontserni tütarettevõtted osalesid aruandeaastal aktiivselt erialamessidel Soomes, Rootsis ja Eestis: tootmise segmendi ettevõtted olid esindatud elektriala messil Sähkö Tele Valo AV 2018 Jyväskyläs, Alihankinta messil Tampere ja EBR messil Falunis ning Energo Veritas OÜ rahvusvahelisel ehitusmessil Eesti Ehitab Tallinnas ning Maamessil Tartus.

*Soome tütarettevõtted
on võtnud oma fookusesse
taastuvenergia arendused
ja projektid ning klientidele
sobivate lahenduste pakkumise*

Innovatsioon

Tootearenduse ja innovatsiooni osas dikteerib Kontserni tegevust olulisel määral klientide nõudlus uuenduslike lahenduste järele. Kontserni jaoks on oluline hoida end neil teemadel vormis, et olla klientide valmisoleku kasvades võimalised uutmoodi lahendusi pakkuma.

Harju Elekter kontsern on võtnud selgeks eesmärgiks käia kaasas üldiste turu trendidega ning pöörata mõistlikkuse piires teatud teemade innovatsioonile suuremat tähelepanu. See on võimalus kliente paremini aidata, nende ootustele vastata ning pakkuda oma inseneridele põnevat tööd.

Alates 2011. aastast toimub Kontsernis igal aastal innovatsiooni konkurss parimate insenertehniliste lahenduste leidmiseks.

Kontserni võimalused innovatsiooni luua väljenduvad kolmes vaates:

- ▶ Tootearenduses otsitakse nii ise kui ka koostöös klientidega kohti, kus tavalisi tooteid nutikamalt koostada või tõhusamalt toimima panna. Kontsern panustab ka ise uute toodete rakendusüritustesse ja arendusse (nt energiasalvestid).
- ▶ Tootmises viiakse samuti pidevalt ellu muutusi, mis tehnoloogia või protsesside uuendamise näol tootmistegevust efektiivsemaks muudavad (nt tootmisliinide soojustagastid hoonete ja tarbevee kütmiseks ja päikeseenergia laialdasem kasutamine).

- ▶ Tarneahelas tehakse koostööd, et arendada ja täiustada juba väljakujunenud struktuure.

Suuremad arendusprojektid Kontserni ettevõtetes 2018. aastal:

- ▶ Harju Elektri tootmisettevõtte on keskendunud Lean tootmis põhimõtete süsteemsele juurutamisele. Ettevõtetes on moodustatud meeskonnad, kelle ülesandeks on kaardistada tootmisprotsesse, leida nendes raiskamisi, genereerida parendusideed ja ümber kavandada protsessid, kasvatades seeläbi efektiivsust ning andes märkimisväärset rahasäästu.

- ▶ ASis Harju Elekter Elektrotehnika võeti kasutusse 2c8 protsesside kaardistamise mudel, mis kajastab ettevõtte kõiki protsesse, mis on kujutatud voodiagrammidena. 2018. aasta alguses toimus antud mudeli põhjal ISO resertifitseerimine, sellele järgnes finantsjuhtimise ning infotehnoloogia ja -süsteemide juhtimise protsesside kaardistamine. Tänapäeval on 2c8-s uued protsessid kaardistatud ja täiendatud olemasolevaid. Enamus põhi- ja tugiprotsesse on üle vaadatud ja kinnitatud.

- ▶ Kontsernisest arendusprojektide kiireks ja paindlikuks monitoorimiseks projekteeris ja ehitas AS Harju Elekter Elektrotehnika madalpinge jaotusseadmete temperatuuri tõusu testimiseks uued laboriseadmed. Laboriseadmete koosseisu kuuluvad põhi-elementidena jõutrafo kapp, koormustakistid ja termopaaridega andmelogeri süsteem. Varasemalt majasisene võimekus testida tooteid pikemaajaliselt suuremate elektrivooludega (→1000 A) puudus. Tänapäeval on läbi viidud kaks temperatuurikatsetust ning järgmised katsetused on juba ootamas.

- ▶ AS Harju Elekter Elektrotehnika käivitas aru- andeaastal koostöös mitme erineva kaugjuhtimisteenuse pakujaga Soomes alajaama kaugjuhtimisseadmete testimise. Kui eelnevalt lisati kaugjuhtimisseade alajaamale alles objektile, pärast mida tuli seade kohapeal programmeerida ja testida, siis nüüdsest paigaldatakse ja ühendatakse seade alajaama juba tehases. Tehases toimub ka kliendikohase tarkvaraprogrammi ja objekti- kohase seadistuse paigaldamine ning testimine. Objektile jõuab juba võrguühendus- valmidusega alajaam. Tänu kaugtestimis- teenusele vähenes vigade arv, ühtlasi hoi- takse selliselt kokku kliendi aega ja raha.
- ▶ Suuremahulise raamlepingu tõrgeteta täit- miseks muutis AS Harju Elekter Elektro- tehnika põhjalikult alajaamade tootmise protseduure, mille tulemusena käivitati selles tootmisloigus ettevõtte jaoks uudne alajaamade seeriatootmine. Senine tootmis- protsess, kus 20 elektrimontaažilukksepaga valmistati 20 alajaama nädalas, asendus uue etapiviisilise tootmisprotsessiga, kus 20 elektrimontaažilukksepaga komplektee- ritakse 15 alajaama päevas ja 75 alajaama nädalas. Projekti käigus paranes materjali logistika, juurutati kanban- ja etapikohane materjali komplekteerimine, lühenes läbiminekuag ja tasandus töökoormus.
- Kokkuvõttes paranes tootmise efektiivsus ja toote kvaliteet. Kliendi vaates tõusis tänu läbiminekuaja lühenemisele ka tarnekindlus.
- ▶ Satmatic Oy täiendas elektriautode laadimis- seadmete tooteperet.
- ▶ RIFAS UAB keskendus laevadel kasutatavate kõrgtehnoloogilisel tasemel elektriseadmete edasi arendamisega.

Kvaliteedijuhtimine.

Kvaliteet toodetes ja kliendisuhetes

Tootekvaliteedi tagamine on Harju Elekter kontserni üks peamisi eesmärke. Suuresti sõltub just sellest kliendirahulolu, mis omakorda mõjutab otseselt pikaajalist äriedu. Kontserni ettevõtete pingutused ses vallas said 2018. aastal tunnustust ka klientidelt, kui ASi Harju Elekter Elektrotehnika pärjati tema kliendi - Elenia Oy - poolt tiitliga „Kvaliteetseimad tooted“.

2018. aastal otsustasid Keila Tööstuspargi kvaliteedijuhid ühendada oma jõud kvaliteedi-, keskkonna- ja tööohutuse teemade fookuses hoidmisel ja käsitlemisel ning aasta alguses

koguneti esimesele kvaliteedijuhtimise arendamise ümarlauale, millest kujunes ühise eesmärgi nimel toimetavate kvaliteediiinimeste regulaarne kohtumine. Koos hoitakse suuremas pildis kvaliteedi-, keskkonna- ja tööohutuse teemasid ning sarnaste teemade ühine käsitlemine annab parema ülevaate võimalustest ja riskikohtadest.

Kvaliteetsed ja nõuetekohaselt valmistatud tooted, tarnekindlus ja tähtaegadest kinnipidamine, sujuv koostöö ja kliendi mõistmine ning ettevõtte

tänaest tugevusest ja ajaloost tulenev usaldusväärsus – Kontsern mõistab, et just need tegurid tagavad tugeva kliendisuhte. Seepärast mõõdetakse kokkulepitud tähtjaks valminud toodete osakaalu, jälgitakse kliendikaebusi ja tagasisidet.

Tähtjaks nõuetekohaselt klientidele üle antud toodete osakaal erineb ettevõtete kaupa sõltuvalt tehtava töö iseloomust, jäädes Kontserni kõigil ettevõtetel aruandeaastal vahemikku 70-100%.

*ASi Harju Elekter
Elektrotehnika
pärjati tema kliendi -
Elenia Oy - poolt tiitliga
„Kvaliteetseimad tooted“*

► Tootekvaliteedi tagamine

Kontsernis usutakse, et kvaliteetne toode on valmistatud vastutustundlikult, kui:

- toode on ohutu, vastab kliendi poolt ette antud tehnilistele nõuetele ja on visuaalselt korrektne;
- toode vastab ka sellistele kliendi poolt eeldatavatele nõuetele, mida ta ei oska eraldi väljendada. Need aspektid räägitakse tütarettevõtete endi initsiatiivil kliendiga läbi;
- kogu müügi -ja tootmisprotsess teostatakse kooskõlas seaduse nõuetega.

Kontserni ettevõtete igapäevane äritegevus ja -korraldus baseeruvad rahvusvahelistele standarditele vastaval kvaliteedi- ja keskkonnapoliitikal. Kehtiv ISO 9001 kvaliteedijuhtimise standard on rakendatud enamikes Kontserni tootmisettevõtetes: AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, RIFAS UAB, SEBAB AB ja Grytek AB ning ka

müügiettevõttel Energo Veritas OÜ. Telesilta Oy ja Finnkumu Oy alustasid aruandeaastal ettevalmistustööd ISO 9001 juurutamiseks ning sertifitseerimised on plaanitud läbi viia 2019. aasta jooksul.

Kõigil Kontserni tootmisettevõtetel (v.a Finnkumu Oy) on ka kehtiv keskkonnajuhtimise standard ISO 14001.

Aasta jooksul viidi tütarettevõtetes edukalt läbi mitmeid võtmeklientide, toodete sertifitseerimise firmade või litsentsitoodete müüjate poolseid auditeid. Satmatic Oyl on kehtiv UL-sertifikaat, mis on eelduseks firma toodete tarnimisel USA turule.

Kvaliteedisertifikaadid

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA	○ ISO9001/ ISO14001 (alates 2000. a)			○		○ kuni 2018			○
AS HARJU ELEKTER TELETEHNIKA		○ ISO9001/ ISO14001 (alates 2002. a)			○		○ kuni 2019		
RIFAS UAB		ISO 14001 OHSAS 18001	○ ISO9001 (alates 2003. a)			○ kuni 2019			
SATMATIC OY		ISO14001	○ ISO9001 (alates 2003. a)			○ kuni 2019			
SEBAB AB			ISO9001/ ISO14001			○			○
GRYTEK AB									ISO9001/ ISO14001
ENERGO VERITAS OÜ						ISO9001		○	

○ – resertifitseerimine

Kvaliteediga seotud teemasid käsitletakse igapäevase juhtimis-, müügi-, arendus- ja tootmistegevuse ning logistika ja kinnisvara halduse lahutamatu osana.

Tootekvaliteedi tagamist mõjutavad etapid ASi Harju Elekter Elektrotehnika näitel:

Ettevõtte usub, et kvaliteet tuleb tootesse arendada ja toota, mitte ainult kontrollida.

1. **Tootearenduse** etapis luuakse eeldused kvaliteetse lõpptoodangu valmistamiseks – planeeritud lahendused peavad olema tehtud tootmistöötajatele lihtsalt ja üheselt mõistetavaks.
2. **Materjalide ja komponentide tarnijad** valitakse ja auditeeritakse samuti kvaliteedi aspektist lähtudes – ka õigeaegsed tarned, koguste kättesaadavus ja reageerimine Kontserni reklamatsioonidele on tähtsad.
3. **Sisse ostetavate kaupade ja materjalide kontroll** aitab tuvastada esimesed võimalikud mittevastavused – seda tehakse pisteliselt kõrgema ohuga ostude puhul.
4. **Töötajate valmisolek** tagab, et inimfaktorist tingitud tegurid oleksid hea kvaliteediga - tähtsad on mõistlik töökoormus, otsustusõigusest ja vastutusest tulev motivatsioon, koolitused (toote-, juhtimis-, elektrotehnikaalased jms).
5. **Protsesside kirjeldused** loovad selguse ülesannetes - varakult avastatud puudused jätavad rohkem aega parandamiseks, mistõttu kehtib kirjutamata deviis, et kes tootmisprotsessis käega asja katsub, peab vaatama selle seisukorda ja vastavust (sh kontrollid protsessi keskel).
6. **Ohutuskontrollid** teostatakse valmistoodele, et olla kindel ohutusalastele nõuetele, seadustele, standarditele ja kliendi soovidele vastavuses.
7. **Lõplikud kvaliteeditestid** tehakse, et kontrollida toote vastavust kliendi ootustele erinevates aspektides, kohati eelseadistatakse tooted tehases kaugjuhtimise teel otse kliendi juhtimissüsteemidest.

Kvaliteedi parendamine on pidev protsess. Kontserni tütarettevõtted lähenevad sellele igaüks veidi isemoodi, ent suuresti saab parendustegevus sisendit neljast allikast:

- ▶ defektsete toodete osakaal;
- ▶ klientide vastukaja;
- ▶ materjali kvaliteet;
- ▶ välised auditid.

1. Defektsete toodete osakaal

Vigade avastamiseks kontrollitakse protsessi käigus kõiki tooteid ja avastatud defektid arutatakse igal hommikul läbi. Seeriatootmises on korrektselt ja ilma defektideta valmistatud tooteid rohkem, keerulisemate eritellimuste puhul aga on rohkem leide, mida enne lõplikku valmimist parandada tuleb.

2. Klientide vastukaja

Mittevastavatest toodetest ehk reklamatsiooni-dest tulenevate kliendikaebuste käsitlemisele pööratakse Kontsernis suurt tähelepanu. Info

peab jõudma minimaalsete viivitustega vajalike töötajateni, et korrigeerivad ja vältivad tegevused saaks koheselt ellu viidud. Kõik reklamatsioonid pannakse kirja ja analüüsitakse. Tütar-ettevõtted jälgivad ka tõrkekulusid, mis tulevad mittevastavate toodete parandamisest.

Kontserni välistelt klientidelt laekunud põhjendatud kliendikaebuste arv oli 2018. aastal kõigis Kontserni ettevõtetes suhteliselt madal. Olenevalt ettevõttest laekus Kontsernis keskmiselt 2,1 (2017: 3,9) kliendikaebust iga miljoni euro müügitulu kohta.

Klientide tagasisidet ja soovitusi kogutakse tütar-ettevõtetes erineval moel.

- **AS Harju Elekter Elektrotehnika** mõõdab klientide seas kord kvartalis soovitusindeksit ning toodete ja insenertehniliste lahenduste vastavust ootustele. Saadud tagasiside aitab kaardistada klientide üldist hoiakut ettevõtte osas, ent rahulolu juurpõhjuste tuvastamiseks ja järelduste tegemiseks analüüsitakse klientidelt saadud reklamatsioone

ja parendusettepanekuid. Ettevõtte juhtkond jälgib kaebuste kokkuvõtet iganädalaselt. 2018. aasta keskmine soovitusindeks oli 47 (2017: 59) punkti 100-st.

- **AS Harju Elekter Teletehnika** hindab kliendirahulolu samuti kord kvartalis. 5-palli skaalal küsitakse TOP10 klientidelt tagasisidet tootevaliku ja kvaliteedi, tarnetäpsuse ja -kiiruse, dokumentatsiooni korrektsuse, hinnataseme ja kontaktisikute kättesaadavuse kohta. 2018. aasta keskmine tulemus oli 76% (2017: 80%).
- **Soome tütar-ettevõtetest** Satmatic Oy küsib kord kvartalis kõigilt klientidelt tagasisidet hinna, kvaliteedi, tarnekindluse ja üldise koostöö kohta ning 2018. aastal oli tulemus 90% (2017: 97%); Telesilta Oy hindab kliendirahulolu tarnekindluse järgi ning jälgib lisaks garantiitöödeks kuluvate töötundide suhet projekti kogutöötundidesse. Finnkumu Oy aruandeaastal kliendirahulolu andmeid ei kogunud, kuid 2017. aasta tulemus oli 80% võimalikust maksimumist.

3. Suhted tarnijatega ja materjali kvaliteet

Materjali kvaliteeti näitavad Kontserni enda poolt tarnijatele tehtavad reklamatsioonid. Paremate ostutingimuste saamiseks peetakse Kontsernis ostude korral hangete korraldamist ja erinevate alternatiivide kaalumist heaks praktikaks. Üha rohkem on näiteid, kus teatud materjali või komponendi ostmisel vaid ühe tarnija käest, on liigutud hangeteni mitmest kohast.

Viimasel paaril aastal on tehtud esimesi samme ka Kontserni ülese ostutegevuse suunas. Ühtsed lepingud tarnijatega toetavad paremate tarnetingimuste ning sujuva ja läbipaistva protsessi saavutamist. Ostude optimeerimise, tootmismahu kiire kasvu ja struktuuri muutuste tingimustes loodi ja tugevdati aasta jooksul hanke- ja tarneahela osakondi mitmes tütar-ettevõttes.

Osade materjalide või komponentide puhul on lõppkliend, kelle tooteid kasutada, väga täpselt kirjeldanud. Valikutes, kus Kontserni tütar-ettevõtted saavad ise otsustada, lähtutakse tarnijate tuntuusest, mainest ja usaldusväärsusest,

kvaliteedist, tarnetingimustest ja hinnast. Odamast maksumusest olulisem on hinna ja kvaliteedi suhe. Peamised tarnijad on pigem püsivad ning uusi otsitakse eelkõige siis, kui tekib vastav vajadus või turule uus lahendus.

Lisaks külastavad tütarettevõtete esindajad aeg-ajalt olulisemaid tarnijaid, et veenduda tarnijate usaldusväärsuses ja jälgida tellimuste täitmise korraldamist.

Kontserni tootmisettevõtted tutvustavad tarnijate meeskondadele kogu tarneahelat ettevõtte vaatest algusest lõpuni. Teineteisele tehakse soovitusi, kuidas protsessi parendada.

4. Välised auditid

Klientide, järelevalveasutuste, toodete sertifitseerimisfirmade või litsentsivalmistuse müüjate poolsed auditid ja kontrollid on Kontserni ettevõtetes regulaarsed. Auditite läbimine on sujunud üldjuhul edukalt ning nende raames tehtud tähelepanekud on ettevõtetele kasulikuks sisendiks.

Kliendi- ja tarneahela auditid keskenduvad tootspetsiifiliste küsimuste kõrval üha enam ka

tööohutuse, turvalisuse, inimõiguste ja keskkonnujuhtimise aspektidele tootmises.

► Kvaliteeti tõstvad tegevused aruandeaastal Kontserni ettevõtetes

AS Harju Elekter Teletehnika alustas aruandeaastal riskikohtade välja selgitamiseks protsesside kaardistamist 2c8 meetodi abil. Tootmisruumides avati kvaliteedituba, kus esitletakse andmeid, antakse tagasisidet, analüüsitakse olukordi ning tegeletakse parendustegevustega. Kvaliteediüksus on nihutatud juhtumikohtadele lähemale, et operatiivsemat abi pakkudes ja tulemuslikumaid ennetustegevusi teostades viia defektsete toodete osakaal nullini.

Telesilta Oys täiendati aruandeaastal müügi-pakkumiste ja tellimusedokumentatsiooni läbi vaatuse protseduure, et viia kõrvalekalde miinimumini.

AS Harju Elekter Elektrotehnika on viimastel aastatel seoses tellimuste mahu kasvuga vandanud üle oma juhtimisprotsessid. Olulisemad

muudatused puudutasid ettevõtte strateegilist planeerimist, protsesside kirjeldusi-dokumenteerimist ning nõupidamiste süsteemi loomist. Töö tulemusel on loodud tarneahela reklaamatsioonide ja strateegilise ostu eest vastutavad ametikohad, täiendatud protsesside kirjeldusi. Tänapäevaks on enamus protsesse kaardistatud ja kinnitatud. Lõppeesmärk on ettevõtte juhtimise efektiivsemaks ning toodete ja klienditeeninduse kvaliteetsemaks muutmine.

Keila Tööstuspargis tegutsevate erinevate ettevõtete ca kümnekond kvaliteedijuhti käivad regulaarselt koos Eesti Kvaliteediühingu poolt koordineeritavatel klubilistel kohtumistel. Spetsiaalselt Keila Tööstus-pargi ettevõtetele mõeldud algatuse eesmärk on tunnustada kvaliteedijuhtimist. Ühiselt arutatakse tööstusettevõtteid puudutavaid aktuaalseid teemasid ja proovitakse leida parendusprojekte.

AS Harju Elekter Elektrotehnika arendas välja süsteemi, mis võimaldab töötajaid üle tehase erinevate tööloikude vahel roteerida. See aitab optimeerida koormust ja inimesi arendada.

Leedu tütarettevõtte kasutab kvaliteedi tagamiseks 3D-mudeli põhist toodete kokkupanemist,

kus iga element on nummerdatud, mis tähendab, et uued töötajad ei vaja pikka väljaõpet ja suudavad kiirelt tagada esmase kvaliteedi. Iga tööpäeva lõpus kontrollib meister kõik oma vastutusalal toodetud 3D-jooniste järgi üle. Info kiire liikumise huvides allub kvaliteediosakond otse juhatusele. Nad jälgivad tootmist detailse kvaliteediküsimustiku põhjal ning neil on õigus vea avastamisel koheselt tootmine peatada.

► Valmistoodete ohutus ja keskkonnamõju

Muude kvaliteedinõuete juures on Kontserni ettevõtete jaoks alati oluline tagada iga valmis toote kasutamise ohutus. Seda aitavad saavutada neli etappi:

1. Ohutu kasutamine saab alguse tootearenduse käigus loodud tehnilisest lahendusest, mis peavad vastama kindlate standardite nõuetele.
2. Enne seeriatootmisesse minekut või suurt eritellimustel tööd peavad uued tooted läbima tüüpikatsed võimalike ohtude osas või kliendipoolsed ülevaatused (igal aastal toimub mitmeid nn *Factory Acceptance Test* ülevaatusi).

3. Toote monteerijatena peavad Kontserni töötajad tagama ja olema veendunud iga toote nõuetekohases valmistamises.
4. Lõppkontrolli ülesanne on tuvastada võimalikud nii inimfaktorist kui ka komponentide defektidest tingitud vead toodetes.

Kontserni ajaloos ei ole viimase paarikümne aasta jooksul teada juhtumeid, kus Kontserni ettevõtete poolt tootmisel põhjustatud viga oleks tekitanud valmis toote kasutamise ajal eluohtliku olukorra.

Kontsernil on sõlmitud tootevastutuskindlustuse lepingud võimalike kahjujuhtumite korvamiseks.

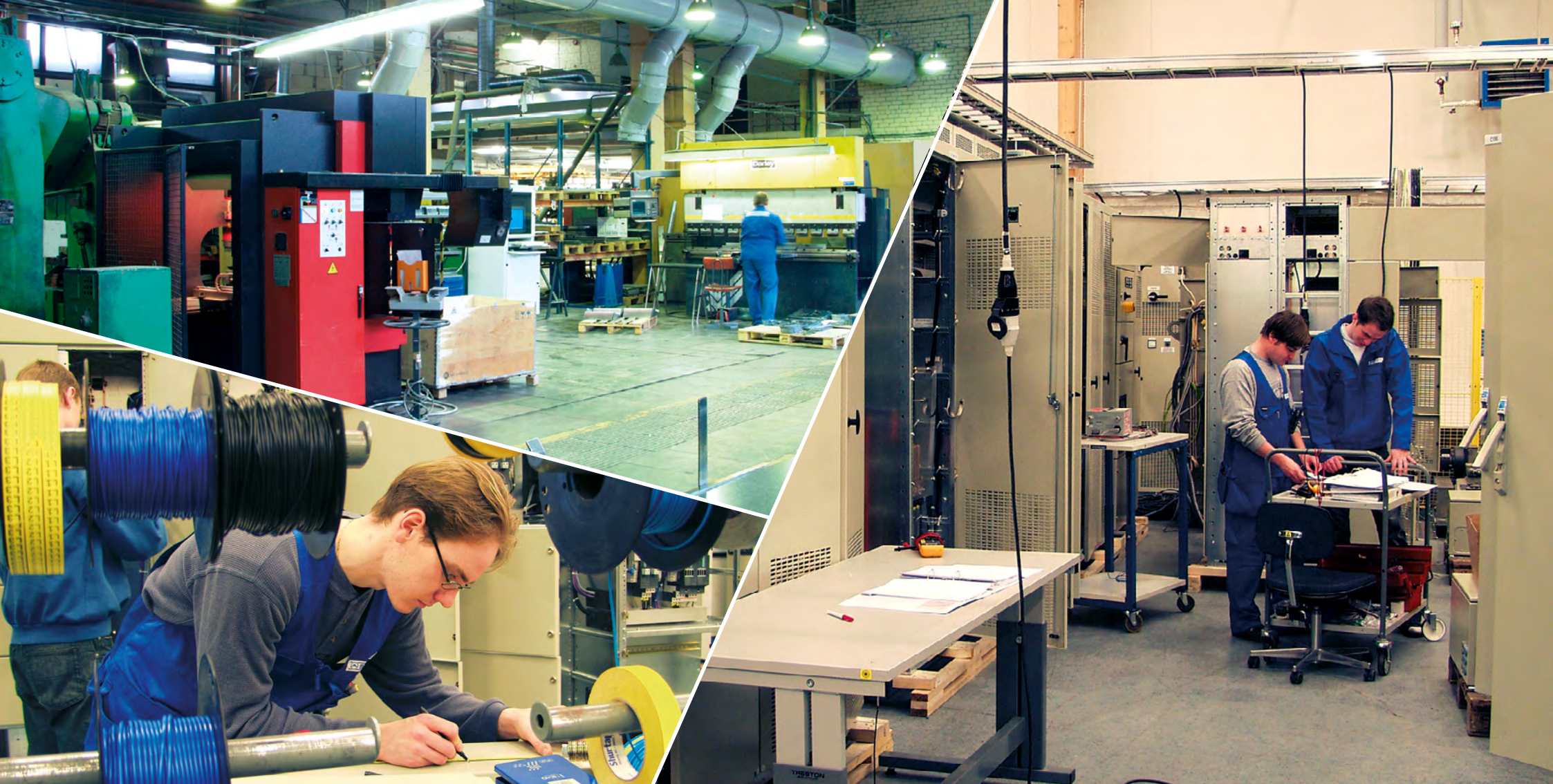
► Toodete elukaare keskkonnamõju

Kontserni eesmärk on luua pikalt toimivaid lahendusi – kliendi jaoks peavad need olema töökindlad ja jätkusuutlikud lahendused, mitte üksikud tooted. Ka turu eeldus on, et näiteks alajaamade elukaar on vähemalt 40 aastat. Pika elueaga lahendused tähendavad väiksemat vajadust uute jaamade tootmise järele, ühtlasi ka väiksemat koormust keskkonnale.

Pika elueaga lahendused tähendavad väiksemat vajadust uute jaamade tootmise järele, ühtlasi ka väiksemat koormust keskkonnale

Eesti regulatsioonid ei nõua täna toodetele utiliseerimise juhendi lisamist. Alajaamade puhul on tavapärane nende ehituseks kasutatud betooni purustamine ja taaskasutus täitematerjalina tee-ehituses, metalliosade suunamine kokkuostu ning elektrikomponentide käitlemine vastavalt nõuetele.

Alajaamade kasutamise peamine negatiivne keskkonnamõju tuleneb keskkongeseadmete lülitusel kasutatavast SF₆ gaasist, mida olenevalt asukohamaast (näiteks Eestis ja Soomes) suur osa kliente endiselt eelistab. Keskkonnasõbralikumad alternatiivid on õhkisolatsiooni või vaakumi kasutamine, mis aga tõstaks kogu toote hinda umbes kolmandiku võrra ja milleks turg ei ole veel valmis.

2002

Tütarfirma AS AJT Harju Elekter moodustamine ja müük PKC Groupile; Siemensi tütaretevõtte Satmatic Oy ost

2003

Energiajaotus- ja automaatikaseadmete tootja RIFAS UAB ost (51%)

2005

KP/MP elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootja AS Harju Elekter Elektrotehnika kujundatakse iseseisvaks ettevõtteks (100%)

2006

Soome elektriseadmete tootja Finoval Oy ost; elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete müügiorganisatsiooni SIA Energokomplekss asutamine Lätis (14%)

2007

AS Saajos Inexa osaluse müük Saajos Int. Ltd

2008

Tütaretevõtte Harju Elekter Elektrotehnika võidab riigihankekongressil 5-aastase lepingu keskmiselt 400 komplektalajaama tarnimiseks aastas.

2010

Luuakse Harju Elekter AB Rootsis (90%).

2011

ASi Eltek uueks ärinimeks saab AS Harju Elekter Teletehnika; toimub Kontserni esimene innovatsioonikonkurss

Personal

Harju Elekter kontserni ettevõtted paiknevad Eestis, Soomes, Leedus ja Rootsis. Seoses Kontserni laienemisega, võidetud hangete tõttu kasvanud tootmismahutudega ning toetudes kiirele majanduskasvule kogu piirkonnas jätkus keeruline olukord Kontserni ettevõtete tööjõuturgudel. Väljaõppinud spetsialistide vähesus oli jätkuvalt aktuaalne teema, olukorda raskendas äriectoris pakutava palgataseme vähene atraktiivsus. Palgasurve oli jätkuvalt kõrge. Eesti Statistikaameti andmetel oli tööjõus

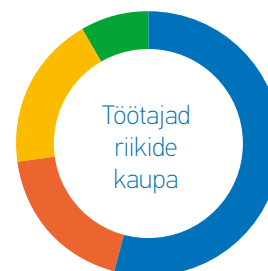
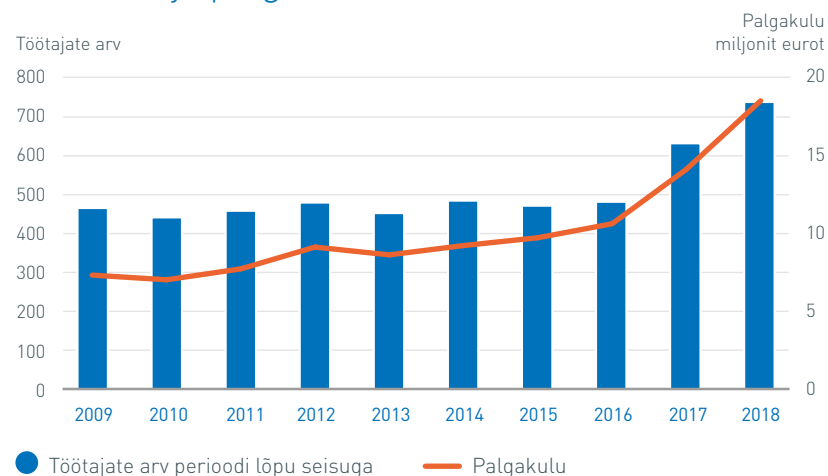
osalemise määr 2018. aastal 71,9%, tööhõive määr 68,1% ja töötuse määr 5,4%. Pikaajaliste töötute arv Eestis oli viimase 20 aasta väikseim.

Iga tütarettevõtte ja Kontserni kui terviku vastavusse viimine viimaste aastate kiirest kasvust ja laienemisest tingitud muutustega jätkus läbi kogu 2018. aasta. Seoses sellega püsisid olulisemate riskidena personalivaldkonna fookuses juhtimiskvaliteet, sh. muutuste juhtimise ja delegerimise küsimused ning

Iga tütarettevõtte ja Kontserni kui terviku vastavusse viimine viimaste aastate kiirest kasvust ja laienemisest tingitud muutustega jätkus läbi kogu 2018. aasta

kvaliteetse tööjõu kättesaadavus. Uuendused ja kasvust tingitud ümberkorraldused mõjutasid 2018. aastal oluliselt nii töötajate rahulolu kui ka volavust ning tõstsid fookusesse tööandja *brandingu* teematika võimalike uute, aga ka tänaste töötajate kontekstis. Seetõttu oli aasta tegevuste keskmeks tööandja *brandingu* pakumise kujundamine ja tütarettevõtete toetamine muutuste juhtimisel, seda eelkõige juhtimiskvaliteedi tõstmise koolituste korraldamisel ja värbamisel. Lisaks sõnastati Kontserni Eesti tütarettevõtetes Juhtimise Hea Tava põhimõtted ning alustati juhtide 360 kraadi tagasiside uuringuga, et kaardistada seniste arendus- ja koolitustegevuste tulemusi.

Personal ja palgakulu

399	Eesti
138	Soome
138	Leedu
61	Rootsi

Aruandekuupäeval, 31.12.2018 töötas Kontsernis 736 inimest (2017: 630). Rootsi tütarettevõtete soetamisega lisandus esimeses kvartalis Kontserni 45 töötajat. Aasta keskmine töötajate arv oli 713 (2017: 567). Töötajatele maksti 12 kuuga töötasu, preemiate ja hüvitistena kokku 18,5 (2017: 14,1) miljonit eurot. Keskmine töötasu kuus töötaja kohta oli aruandeaastal 2 166

(2017: 2 067) eurot, kasvades keskmiselt 5%. Siinkohal on oluline ära märkida, et Soome ja Rootsi keskmine palgatase ületab Eesti ja Leedu keskmisi töötasusid mitmekordselt.

Kontserni töötajatest suurem osa – 399 inimest – töötab Eestis. Keskmine vanus Kontsernis on olnud läbi aastate 40 aasta ringis ning

Pikaajalises töösuhtes olevate töötajate suur osakaal soodustab traditsioonide järgimist ja jätkamist ka uute kolleegide poolt

aruandeaastal oli see 41,2 aastat. Kõikidest töötajatest on Kontsernis 27% (201 inimest) kõrgharidusega, 53% (390 inimest) kesk- ja keskeri- ning 20% (145 inimest) põhiharidusega.

Kontserni iseloomustab väljakujunenud tugev organisatsioonikultuur. Pikaajalises töösuhtes olevate töötajate suur osakaal soodustab traditsioonide järgimist ja jätkamist ka uute kolleegide poolt. Iga teine töötaja on Kontserni teenistuses olnud rohkem kui viis aastat. Tööjõu volavus oli Kontserni ettevõtete töötajate seas keskmiselt 17% (Eestis 15%, Soomes 5%, Leedus 46% ja Rootsis 9%).

* Kontserni ettevõtete tippjuhtide arv (st. nõukogu, juhatuse liikmed ja tegevjuht): Eestis 13, Soomes 12, Leedus 5 ja Rootsis 5

** Sh nii vabatahtlikult kui ka vallandamise, pensionile mineku või surma tõttu

*** Aasta jooksul lahkunud töötajate arv jagatud keskmise töötajate arvuga

Töötajad, seisuga 31.12.2018

	EESTI	SOOME	LEEDU	ROOTSI	KOKKU	OSAKAAL KÕIGIST TÖÖTAJATEST
Töötajaid kokku	399	138	138	61	736	
sh admin töötajad*	136	42	44	28	250	34%
sh töölised	263	96	94	33	486	66%
Mehi kokku	281	122	109	57	569	77%
Naisi kokku	118	16	29	4	167	23%
Alla 30 aastased	70	33	54	19	176	24%
30-49 aastased	211	66	74	25	376	51%
50 aastased ja vanemad	118	39	10	17	184	25%
Uued töötajad	126	8	79	19	232	
Lahkunud töötajad **	99	2	61	8	170	
Keskmine volavus ***	15%	5%	46%	9%	24%	

Alalise lepinguga töötajate osakaal peamis-
tes tegevuskohtades: mehed 99%, naised 99%,
Eesti 99%, Soome 100%, Leedu 100%, Rootsi
100%. Täistööajaga töötajate osakaal: mehed
98%, naised 95%, Eesti 97%, Soome 99%, Leedu
100%, Rootsi 95%. Kontserni ettevõtted ei kaasa
olulisel määral alltöövõtjaid ega renditööjõudu.

► Töötajate järelkasv

Harju Elekter kontsern soovib olla atraktiivne
tööandja, olles oma tegevuspiirkonnas paljudele
elanikele nii esimeseks eelistuseks esmase
tööandjana kui ka eelistatud valik hilisemal töö-
koha otsingul. Seetõttu on Kontserni 2017.-2022.
aasta personalistrateegias olulisel kohal töö-
andja maine tugevdamine.

Kuna kvalifitseeritud tööjõu puudus on oluline
risk Kontserni arengus, jätkus ka 2018. aastal
sisukas koostöö ülikoolide ja teadusasutus-
tega, eesmärgiga tagada piisav järelkasv vas-
tavate oskustega töötajatele. Eestis jätkusid
tihedad koostöösuhted Tallinna Tehnikaülikooli
(TalTech), Tallinna Tehnikakõrgkooli, Tallinna
Tööstushariduskeskuse, Tallinna Polütehnikumi

ja Tallinna Ehituskooliga. TalTechiga koostöös
antakse igal aastal välja kuni neli bakalaureuse-
või magistriõppe stipendiumi energeetika või
mehhaanika eriala üliõpilastele. Aastate jooksul
on stipendiumiprogrammis osalenud enam kui
65 bakalaureuse- ja magistriõppe tudengit, kel-
lest 14 on pärast õpinguid asunud ka Kontserni
tööl. Täna töötab Kontserni ettevõtetes
7 stipendiaati.

Soome tütarettevõttel Satmatic Oy on tihedad
sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja
ametikõrgkoolidega - Satakunna Ametikõrg-
kooli ja Tampere Tehnilise Ülikooliga. Leedu
tütarettevõttel RIFAS UAB on head koostöö-
suhted Panevežyse Kolledži, Visaginase tehnoloogia- ja
ärikoolituskeskuse ja Klaipeda Marine
Ülikooliga.

Harju Elekter peab tähtsaks olla esindatud ka
olulisematel töö- ja karjäärimesidel. 2018. aastal
osaleti Tallinna Tehnikakõrgkooli Karjääri-
messil, TalTechi tudengimesil Võti tulevikku
ja Töötukassa piirkondlikel messidel. Samuti
tehakse pidevat koostööd erinevate koolidega
praktikakohtade osas.

*Kuna kvalifitseeritud töö-
jõu puudus on oluline risk
Kontserni arengus, jätkus ka
2018. aastal sisukas koostöö
ülikoolide ja teadusasutustega*

► Töötajate rahulolu ja motivatsioon

Viimastel aastatel toimunud suured muutused
pea kõikides Kontserni tütarettevõtetes on too-
nud esile mitmeid rahulolematust põhjustanud
probleeme nii juhtimiskvaliteedis, meeskonna-
töös kui ka töötasusüsteemides.

Kontserni Eesti ettevõtetes - Emaettevõte,
AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter
Teletehnika ja Energo Veritas OÜ - viiakse igal
teisel aastal läbi töötajate rahulolu uuring. 2018.
aastal töörahulolu uuringut ei toimunud ning
järgmine uuring on 2019. aasta kevadel. Viimane

uuring toimus 2017. aastal, mil uuringule vastas nende ettevõtete töötajatest 72%, mis on 29,6% kõrgem vastavusprotsent kui varasemas uurinus. Aktiivsemad vastajad olid juhid (93%), tunduvalt madalam oli vastamisaktiivsus tootmistöölise hulgas (68%).

Positiivseid hinnanguid ja kõrgemaid rahulolunäitajaid said teemad, mis olid seotud tööandja stabiilsuse ja kindlusega, koostööga otsese juhiga, võimalustega rakendada oma teadmisi ja võtta vastutust ning sõbralike töökaaslastega. Vähem olid töötajad rahul töötasuga, muutuvtasu arvestamisest arusaadavusega ning füüsilise töökeskkonnaga. Kõige motiveeritumad olid töötajad Emaettevõttes, kus 89% vastanutest pidas oma motivatsiooni kõrgeks või keskmiseks. ASis Harju Elekter Elektrotehnika oli sama näitaja 76% ja ASis Harju Elekter Teletehnika 77%. Ka soovitusindeks oli kõrge. Tervelt 93% Emaettevõtte töötajatest oli valmis teistele oma ettevõtet tööandjana soovitada, ASis Harju Elekter Elektrotehnika oli sama näitaja 70% ning ASis Harju Elekter Teletehnika 69%.

Lisaks andis uuring ülevaate ettevõtte suurimatest

arenguvajadustest. Viimase rahulolu uuringu tulemusi on võetud arvesse Kontserni personalistrateegia kujundamisel, mistõttu on Kontserni fookuses töötajate arendamine, töökeskkonna kvaliteedi tõstmine ja töötajate rahulolu ning pühendumisega tegelemine.

Aruandeaastal tehti töötajate rahulolu uuringuid Kontserni Soome (v.a Telesilta Oy) ja Rootsi ettevõtetes. RIFAS UAB ja Telesilta Oy ei tee eraldi töötajate rahulolu mõõtmist. Küll aga hindab RIFAS UAB töötajate rahulolu läbi tööjõu voolavuse ja tööstaaži, mida mõõdetakse jooksvalt ning võrreldakse eelmiste aastate tulemustega. Energo Veritas OÜ liitub Eesti ettevõtetes läbi viidava töörahulolu uuringuga 2019. aastal. Kontserni ettevõtete keskmine töötajate rahulolu on vahemikus 70%-95% 100st.

Kontsernis on kasutusel mitmed võimalused, kuidas toetada töötajate rahulolu ning kasvatada motivatsiooni. Motivatsioonisüsteem vaadatakse üle ning võimalusel tehakse muudatusi kord aastas. Kontserni tasandil on pikaajalistel töötajatel Eestis võimalus saada lisapuhkepäevi, iga 2 aasta eest 1 tasuline päev kuni 5 päeva

aastas, mida töötajad saavad kasutada perioodil detsember-märts.

Kontserni ettevõtetes on loodud erinevad motivatsioonisüsteemid, mis hõlmavad mitmeid soodustusi, nagu näiteks:

- ▶ ärikasumist ja personaalsest sooritusest sõltuvat premeerimissüsteemi, millesse on kaasatud kõik töötajad. Kasumist sõltuvad boonused motiveerivad töötajaid lähtuma tehtava töö tulemuslikkusest ettevõttele tervikuna;
- ▶ tööstaažist sõltuvaid stiimuleid;
- ▶ aktsia optsiooniprogramme, mille eesmärgiks on Kontserni kuuluvate äriühingute juhtorganite liikmete ja töötajate kaasamine ettevõtte aktsionärideks motiveerimaks neid tegutsema Kontserni paremate majandustulemuste saamise nimel.
- ▶ ettevõtete vahelist ja riikide ülest vahetusprogramme, soodustades sel viisil teadmiste ja kogemuste kiiret arengut Kontsernis ning pakkudes töötajatele rotatsioonivõimalusi;

► lisasoodustusi, nagu näiteks sporditoetused, töötajatele ja lastele mõeldud jõulu- ja suveüritused, esimese klassi mineva lapsevanemale vaba päev, juubelite tähistamised, toetus lähedase kaotuse puhul, koolilõpu-preemiad ja parima töötaja valimised. Eraldi fookuses on töötajate tervisespordi edendamine.

► Töötajate arendamine

2018. aasta fookuses oli jätkuvalt Kontserni ettevõtete juhtide juhtimisvõimekuse ja -kvaliteedi kasvatamine.

Eesti tütarettevõtetes viidi läbi mitmeid meeskondliku mõtteviisi koolitusi ning Lean tootmise juhtimise põhimõtete rakendamise õppepäevi. Kokku sai 2018. aastal juhtimisteemalisi koolitusi 68% (2017: 61%) Kontserni juhtidest ja spetsialistidest.

2018. aastal jätkati Kontserni ettevõtetes uute töötajate sisse elamise programmi edasi arendamist. Nii näiteks läbivad Soome tütarettevõttes Satmatic Oy kõik uued töötajad 2-päevase

sisse elamise koolituse, millele järgneb pooleaastane toetus ettevõttesisese mentori toel. ASi Harju Elekter Elektrotehnika töötajatele arendati välja 4-kuune sisse elamise programm, mis sisaldab erinevate valdkondade koolitusi ning alustati ka sissejuhatava koolituspäeva ja -materjali kokku panemisega.

Igal aastal toimuvad Kontserni ettevõtetes regulaarsed õppused ja koolitused, mis on suunatud erialaste oskuste ja kvalifikatsiooni tõstmisele. Eesti tootmisüksustes jätkus 5S programmi arendamine, et vähendada raiskamist, ebaefektiivsust ning väärtust mittelisavaid tegevusi. Samuti korraldati Kontserni ettevõtete töötajatele esmaabi-, töö- ja elektriohutusalasid koolitusi ning töökeskkonna volinikele koolitusi oluliste seadusemuudatustega kursis olemiseks. Kõiki töötajaid instrueeritakse pidevalt ka jäätmekäitluse ja jäätmete liigiti kogumise korraldamisest ettevõtetes.

Kokku said 2018. aastal koolitusi Kontserni ettevõtete töötajatest keskmiselt 72% (2017: 71%). Keskmiselt said Kontserni töötajad koolitusi 8,4 (2017:12,1) tundi ühe töötaja kohta. Enim koolitas

Töötajate koolituse- ja arenguvajadused kogutakse kokku töötajatega peetavate arenguestluste formaadi kaudu, mis toimuvad vähemalt üks kord aastas

oma töötajaid Emaettevõte, kelle töötajad läbisid 26,6 tundi koolitust töötaja kohta. Tootmisettevõtetest koolitas oma töötajaid enim AS Harju Elekter Elektrotehnika, kus läbiti keskmiselt 15,7 tundi koolitust töötaja kohta. Ettevõtte juhid ja spetsialistid said 2018. aastal keskmiselt 19,5 (2017: 18,1) koolitustundi ja töölised keskmiselt 2,7 (2017: 7,5) tundi.

Töötajate koolituse- ja arenguvajadused kogutakse kokku töötajatega peetavate arenguestluste formaadi kaudu, mis toimuvad vähemalt üks kord aastas. Arenguestlused viiakse läbi Kontserni kõigi tasemete töötajatega. 2018. aastal peeti arenguestlusi keskmiselt 79% (2017: 69%) töötajatega ja 58% (2017: 51%) juhtide/spetsialistidega. Kontserni üheks eesmärgiks on kasvatada pidevalt arenguestluste läbinute osakaalu kõikidest töötajatest.

► Töötervishoid ja – ohutus

Töötajate tervishoid, tööohutus ja kaasaegne töökeskkond on Kontserni jaoks ääretult olulised. Harju Elekter pakub töötajatele hooliva ja vastutustundliku tööandjana kaasaegseid töö- ja olmetingimusi, mis on ka kooskõlas kehivate seadustega. Kuna töökeskkonna valdkonnas tajutakse kõrgeid riske, siis panustab Kontsern tööohutuse ja töökeskkonna parandamisse enamgi kui seadus seda nõuab. Kontserni kõik tütarettevõtted on töötervishoiu ja –ohutuse juhtimise strateegilisele tasandile tõstnud.

Viimased kaks aastat olid töötervishoiu ja –ohutuse valdkonnas suurte muutuste aastad, kuna AS Harju Elekter Elektrotehnika kolis uutesse tootmishallidesse ning AS Harju Elekter Teletehnika uuendas ja laiendas olemasolevaid tootmispindasid. Kokkuvõttes muutusid töötingimused oluliselt paremaks.

Alates 2017. aasta lõpust on Kontserni Eesti ettevõtetel lepingud firmaga Mediserv OÜ, kes

teostab töötajate tervisekontrolli vastavalt seaduses sätestatud korrale ja töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel.

Töökeskkonna vastavust nõuetele, töötajate soovidele ning võimalike riskide hindamiseks on Eesti tootmisüksustes teostatud riskianalüüs, mille tulemustele tuginedes tehti 2018. aastal ettevõtte poolt erinevas mahus investeeringuid nii töövahenditesse kui ka töökorralduse muudatustesse. Pidevalt hoitakse fookuses tööohutuse valdkonna juhtimise parandamise jms praktilisi küsimusi, nt. tõstukitega seotud ohutus, tuleohutuse ja evakuatsiooniküsimused, isikukaitsevahendite kasutamine jms.

Tütarettevõtetes AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika ja Satmatic Oy tuginetakse töökohtade ohutumaks muutmisel 5S süsteemile, mille eesmärgiks, lisaks tööohutusele, on luua korras ja süstematiseeritud töökohad ning vähendada raiskamisi, tõsta tootlikkust ja parandada toote kvaliteeti. Süsteemi toimimiseks rakendatakse kontrollringkäike, süsteemi toimimise eest vastutavad ettevõtte siseselt selleks volituse saanud tiimijuhid ja tugisikud.

Kontserni kõik tütarettevõtted on töötervishoiu ja –ohutuse juhtimise strateegilisele tasandile tõstnud

RIFAS UAB ja SEBAB AB tootmistegevused vastavad OHSAS 18001:2007 töötervishoiu ja –ohutuse standardile. 2018. aastal alustasid ettevalmistustega vastava standardi juurutamiseks ka AS Harju Elekter Elektrotehnika ja Satmatic Oy.

2018. aastal registreeriti Kontserni ettevõtetes 21 (2017: 11) tööõnnetust/vigastust, nendest 4 (2017: 1) Eestis, 4 (2017: 1) Leedus, 3 (2017: 9) Soomes ja 10 Rootsis. Ükski tööõnnetus ei lõppenud surmaga, samuti ei registreeritud ühtegi kutsehaiguse juhtu. Tööõnnetustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal Kontserni ettevõtetes oli keskmiselt 0,9% (2017: 0,9%) ja haigustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal keskmiselt 1,9% (2017: 5%).

► Mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

Harju Elekter kontsernis on mitmekesisuse ja õiglase kohtlemise printsiibi järgimine osaks personali töökorraldusest ja värbamisprotsessidest, seetõttu ei erista või vali ettevõtte töötajaid ei soo, usu, rahvuse ega rassi alusel, vaid lähtub töötajate oskustest ja kompetentsist. Kontserni töötajaskonnast moodustasid 23% (2017: 24%) naised. Kontserni kahekümne kahest tippjuhist (nõukogu, juhatus ja tegevjuhid) oli naisi kaks.

Kontsern on jälginud palkade võrdsust samades töökategooriates ning taganud meeste ja naistele samas positsioonis ning töökategoorias võrdsed palgatasemed. Kontserni ettevõtted püüavad ka teadlikult luua avatud ettevõtte kultuuri ja juhtimisprotsesse, mis aitaksid maandada inimõiguste rikkumisest ja

Kontsern on jälginud palkade võrdsust samades töökategooriates ning taganud meeste ja naistele samas positsioonis ning töökategoorias võrdsed palgatasemed

ebavõrdsest kohtlemisest tulenevaid riske ja diskrimineerimisi.

2018. aastal ei registreeritud ühtegi diskrimineerimisjuhtumit.

► Ametiühingud

Kontsern aktsepteerib oma töötajate kuulumist ametiühingutesse, seetõttu on ametiühingu kokkulepetega kaetud 80% Kontserni töötajatest.

Ema- ja Eestis tegutsevatel tootmisettevõtetel on konstruktiivne koostöö Keila Tööstusküla Ametiühinguga KETA, mille liikmeks on end registreerinud ca 33% nimetatud ettevõtete töötajatest.

Samuti on ettevõtetel töötajate esindajatega sõlmitud kollektiivleping, mis rakendub kõikidele töötajatele. Ametiühing on oluliseks kanaliks ka Kontserni juhtkonna ja töötajate vahelise informatsiooni levitamisel (nt töötajaid informeeritakse ettevõtet puudutavatest tähtsamatest muudatustest hetk enne avalikustamist ametiühingu kaudu) kui ka töötajatega seotud muude tegevuste korraldamisel. AS Harju Elekter toetab ametiühingut 0,2%ga palgafondist, mis läheb ametiühingule tema tegevuste korraldamiseks. Kontserni väljaspool Eestit asuvate tütarettevõtete töötajad kuuluvad vabatahtlikkuse alusel kohalike ametiühingu organisatsioonidesse.

Keskkonnajuhtimine

Harju Elekter kontsern suhtub tõsiselt oma tegevuse keskkonnamõju minimeerimisse. Kontserni ettevõtted jälgivad ja mõõdavad regulaarselt ning teevad kõik endast oleneva, et vähendada keskkonnaaspektidest tulevaid riske ja mõjusid.

Elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine on pigem puhas protsess ning ei avalda olulist kahjulikku mõju ega koormust looduskeskkonnale. Peamisteks keskkonnamõju aspektideks on ettevõtete hinnangul elektri- ja soojusenergia tarbimine tootmisruumides, teatud materjalide kasutamine (eelkõige vask) ning jäätmete teke (eelkõige vask ja teras, vähesel määral ka värvijäätmed).

Kontserni ettevõtetes ei toimunud 2018. aastal nagu ka sellele eelnevatel aastatel mitte ühtegi keskkonnavalaste seaduste või regulatsiooni-dega seotud rikkumist.

Kontsern on valmis käsitlema keskkonnavalaseid kõrvalekaldeid ja rikkumisi avatult ning sisendina parendustegevusteks.

Keskkonnavalaste juhtimine põhineb kolmel sambal:

- ▶ keskkonnavalaste seaduste ja regulatsioonide täitmine;
- ▶ iga-aastane keskkonnavalaste riskide analüüs ja mõju hindamine;
- ▶ keskkonnajuhtimise standardi ISO 14001 rakendamine kõigis Kontserni tootmisettevõtetes (v.a Finnkumu Oy).

Oluline roll keskkonnamõju kujundamisel on klientidel, kes määravad valmis toote omadused ning tootmiseks kasutatava materjali kriteeriumid.

Keskkonnapoliitika suunab Kontserni ettevõtete tähelepanu seadustest, normatiividest, ühiskonnast ja klientidest lähtuvatele keskkonnanõuetele. Tegevuskavad keskenduvad protsesside optimeerimisele, materjalide ja ressursside säästlikumale kasutamisele, tövõtete ja tehnoloogiate efektiivsemaks muutmisele ning minimaalseima võimaliku keskkonnamõju saavutamisele. Keskkonnaküsimuste eest vastutavad Kontserni ja tütarettevõtete juhatuse liikmed ja vastavate valdkondade spetsialistid.

Elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine on pigem puhas protsess ning ei avalda olulist kahjulikku mõju ega koormust looduskeskkonnale

Keskkonnasäästu tagamisel on tähtsal kohal Kontserni ettevõtete töötajate sellealane teadlikkus ja käitumine. Kõik töötajad on saanud koolitusi, et märgata ja teha parendusettepanekuid transpordi, jäätmekäitluse, materjali- ja energiakasutuse mõistlikumaks korraldamiseks ning keskkonnasõbralikumaks muutmiseks. Mitmes Eesti ja Soome tütarettevõttes on töötajatel vastutus järgida tootlikkuse tõstmiseks mõeldud 5S põhimõtteid, mis toetavad lisaks korras ja süstematiseeritud töökohtade loomisele ka raiskamise vähendamist.

Kliimaküsimuste osas on Kontserni tütarettevõtetest kõige selgema seisukohaga Satmatic Oy. Ettevõte on deklareerinud, et lubab vähendada süsinik-

gaasi tootmist läbi energiasäästlike tootmisviiside eelistamise oma tegevuses ja läbi klientide teadlikkuse tõstmise taastuveni energiatoodete ja –allikate osas. Sama eesmärki silmas pidades panustatakse järjest rohkemate elektriautode laadimisüsteemide arendusse ja müügi suurendamisse, andes seeläbi panuse elektrisõidukite populaarsuse kasvuks Soomes.

► Materjalid ja jäätmed

Peamiste materjalidena kasutatakse tootmises teras- ja vaskelemente, pulbervärve ja mitmesuguseid elektroonikakomponente. Kuigi suure osa materjalide valikust dikteerivad kliendid, valivad Kontserni ettevõtted ise võimaluse piires alati kvaliteetseimad ja säästlikumad alternatiivid.

Metallijääkide tekkimist üritatakse vähendada läbi tootmisprotsesside optimeerimise. Metallijäägid kogutakse kokku eesmärgiga need maksimaalselt tootmises ära kasutada. Olenevalt tootest jääb siiski kuni viiendik lehtmetailist kasutamata.

Värviliinid suudavad osa värvijääke kokku koguda ja taaskasutada. Ka valdav enamus pakendist taaskasutatakse.

Kontserni ettevõtted on MTÜ Eesti Pakendiringlus lepingulised partnerid, tütarettevõtte Satmatic Oy teeb koostööd Soome tootjavastutusorganisatsiooniga RINKI, et tagada elektroonika-, vase-, kaablite ja teiste jäätmete taaskasutusse suunamine.

Kontserni Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB annab kasutust mitte leidnud elektrikomponente Panevežyse kolledži elektrotehnika tudengitele õppetöös kasutamiseks.

Ohtlikud jäätmed kogutakse ja antakse üle jäätme-käitlusfirmadele. Tütarettevõtte Energo Veritas OÜ kauplustes on vastavalt jäätmeseadusele tagatud elektroonikaromude (valgustid, valgusallikad, patareid, kaablid, boilerid jms) kogumine ja käitlemine, mida teostab Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus MTÜ.

Seoses müügitulu kasvuga suurenes jäätmete hulk Kontserni ettevõtetes. 2018. aastal tekkis

kokku 1 065 (2017: 910) tonni jäätmeid, sh 2 (2017: 32) tonni ohtlikke jäätmeid. 89% (2017: 93%) mitteohtlikest jäätmetest sorteeriti ja suunati taaskasutusse. Alates 2018. aastast sisalduvad näitajates ka Kontserniga liitunud kahe Rootsi tütarettevõtte andmed.

► Energia

Kontserni ettevõtetes püütakse vähendada elektri- ja soojusenergia tarbimist läbi nutikate ja säästlike tehnoloogiate ning energiatõhusate hoonete ehituse. Lisaks tütarettevõtete kasutuses olevatele hoonetele on Kontserni jaoks oluline energiasäästlikkus ka tema poolt arendatava tööstuskinnisvara puhul Keila Tööstuspargis, Allika Tööstuspargis ja Haapsalus.

Kontserni ettevõtted tarbisid 2018. aastal 4 545 (2017: 3 854) MWh elektrienergiat ja 5 263 (2017: 2 986) MWh soojusenergiat. Kogu tarbitud energiast umbes 12% (2017:16%) oli pärit taastuvalt allikatest. Alates 2018. aastast sisalduvad näitajates ka Kontserniga liitunud kahe Rootsi tütarettevõtte andmed.

AS Harju Elekter lähtub tööstuskinnisvara arendamisel keskkonnasäästlikkuse põhimõttest:

- ▶ Uusehitiste puhul hinnatakse põhjalikult, milline küttelahendus on antud hoonele või tootmisviisile sobivaim. Uued hooned ehitatakse soojapidavamaks kui nõuded ette seavad. Aastatel 2017-2018 ehitatud tootmishooned on varustatud päikesepaneelidega või selle funktsionaalsuse lisamisega.
- ▶ Vanemaid hooned renoveeritakse jooksvalt energiatõhusamateks – soojustatakse seinu ja katuseid, kaasajastatakse ventilatsioonisüsteeme. Olemasolevates hoonetes käib pidev valguslahenduste asendamine säästlike LED-lampidega.

Sellised parendustegevused aitavad vastata paremini rentnike kasvavatele ootustele, väärtustada keskkonnahoidu ja säästlikumat energiatarbimist.

▶ Taastuvenergia tootmine

Harju Elekter kontsern pöörab järjest enam tähelepanu taastuvenergia tootmisele ja kasu-

tamisele. Täna on paigaldatud Kontserni peale kokku 1 340 kW võimsusega päikese-paneele, millest 2018. aastal paigaldati 794 kW võimsusega päikesepaneel Haapsallu, 154 kW Allika Tööstusparki Stera Technologies AS tootmishoone katusele ning 27 kW AS Harju Elekter Elektrotehnika tootmishoone ja 45 kW AS Harju Elekter Teletehnika tootmishoone katusele. Kuigi see moodustab Kontserni enda ja rentnike tänasest energiatarbimisest veel väikese osa, soovitakse edaspidi ehitatavates uutes hoonetes jätkata mõistlikus mahu- päikeseenergia energiaallikana kasutamist.

Tütarettevõtted Soomes ja Leedus kasutavad oma tootmishoonete elektrienergia varustamisel olulises osas taastuvenergiat. Kumbki ettevõtte toodab energiat enda päikesepaneelidega (Satmatic Oy 60 kW, Finnkumu Oy 50 kW ja RIFAS UAB 80 kW) ning ülejäänud vajaduse katmiseks ostetakse bioenergial põhinevat gaasi (Soomes) või tuuleenergiat (Leedus).

RIFAS UAB poolt tarbitud elektrienergia oli aruandeaastal 100% ulatuses toodetud taastuvatest energiaallikatest. Soome tütarettevõtetes oli taastuvatest allikatest pärit elektrienergia osakaal umbes 2/3 kogutarbimisest.

Päikeseelektrijaamade rajamise soodsamaks muutumist ja taastuvenergia toetuste taotlemise võimalusi silmas pidades rajas AS Harju Elekter Haapsallu 794 kW võimsusega päikeseelektrijaama. Elektrienergia tootmise ja võrku müümise eesmärgil arendatav projekt valmis 2018. aasta oktoobris. Kontsern planeerib, analüüsib võimalusi ja otsib asukohti veel täiendavate päikeseelektrijaamade rajamiseks Eestis.

2018. aasta 1. veebruaril avati pidulikult ASi Harju Elekter Elektrotehnika uus tehas koos olmekorpusega ning sellele eelnevalt renoveeriti ruumide tehnosüsteeme, kontori ja tootmisruumidesse paigaldati säästlikud LED-valgustid, ladude ustele ehitati soojuskao vähendamiseks õhulüüsid, puhkeruumidesse paigaldati veesäästlikud dušisüsteemid ning loodi tootmishoonesse jäätmete liigiti sorteerimiseks kogumisjaamasid. 2018. aastal paigaldati tootmishoone katusele 27 kW koguvõimsusega päikesepaneelid, millest piisab ettevõtte kontori- ja olmeruumide elektritarbimise katmiseks. Uue hoone energiatarbimist jälgitakse pidevalt vastava tehnika abil.

Aksia ja aktsionärid

30. septembril 1997. aastal noteeriti ASi Harju Elekter aktsiad Nasdaq Tallinn väärtpaberibörsil, mis kuulub maailma suurimasse börsikontserni Nasdaq. ASi Harju Elekter aktsia sümbol Nasdaq Tallinna börsil on HAE1T. ISIN: EE3100004250. Ettevõtte kõik aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad ning iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Ka ettevõtte kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud või kokkulepped puuduvad. ASile Harju Elekter teadaolevalt ei ole aktsionäride omavahelistes lepingutes ka mingeid piiranguid seoses väärtpaberite võõrandamisega ega muid spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Seisuga 31.12.2018 oli ASi Harju Elekter aktsiakapital 11,18 miljonit eurot, mis on jaotatud 17,74 miljoniks nimiväärtuseta lihtaktsiaks. Aktsia arvestuslik väärtus on 0,63 eurot.

Möödunud investeerimisaastal kandis kahju kogu maailm. USA börsiindeks S&P 500 kaenes aastaga 6,2%, mis on suurim langus alates finantskriisist. Tallinna börs langes aastaga 6,4% ning põhinimekirja kauplemisstatistika kohaselt suutis 17 ettevõttest vaid neli 2018. aastal aktsia hinda kasvatada. Euroopa aktsiaturge iseloomustav Stoxx 600 Europe indeks kukkus 13%, MSCI Aasia Pacific 15% ja arenevate turgude aktsiaindeks MSCI Emerging Markets Index 16%.

Nasdaq Tallinna börsil oli 2018. aasta sarnaselt maailma teiste börsidega heitlik ja närviline. Aasta lõpukuudel kandus Balti turgudele USAst alguse saanud müügilaine, mis viis ka siinsete väärtpaberite hinnad ja Balti indeksid langusse.

Ettevõtte kõik aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad ning iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Ka ettevõtte kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud või kokkulepped puuduvad

Aktsia hind ja kauplemine

EUR

	2018	2017	2016	2015	2014
Keskmine aktsiate arv (tk)	17 739 880	17 739 880	17 739 880	17 550 851	17 400 000
Nimiväärtus	-	-	-	0,70	0,70
Kõrgeim hind	6,68	5,08	2,94	3,14	2,85
Madalaim hind	3,89	2,80	2,43	2,49	2,52
Sulgemishind	4,12	5,00	2,83	2,63	2,79
Muutus (%)	-17,6	76,7	7,6	-5,7	3,3
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	73,09	88,70	50,20	46,66	48,55
Kaubeldud aktsiaid (tk)	1 100 773	1 349 617	947 294	1 086 451	800 823
Käive (miljonit)	5,98	5,46	2,45	2,98	2,17
Kasum aktsia kohta	0,09	1,64	0,18	0,18	0,56
P/E suhe	45,78	****3,05	15,72	14,61	4,98
Dividend aktsia kohta	*0,18	0,24	0,18	**0,12	0,15
Dividendimäär %	4,4	4,8	6,4	1,9	5,4
Dividend/puhaskasum %	206,6	***100,0	100,0	27,8	26,8

* juhatuse ettepanek

** sh 0,07 eurot, omakapitali väljamakse

*** tavapärasest puhaskasumist = emaettevõtte omanike puhaskasum miinus ühekordne tulu PKC Group Oyj aktsiate müügist

**** arvestab kasumit erakorralisest investeeringu müügist 2017

ASi Harju Elekter aktsia sulgus aasta viimasel kauplemispäeval 4,12 euro tasemel, kahane-
des aastaga 17,6% pärast 2017. aastal toimunud
+76,7% tõusu. 31. detsembri seisuga oli ettevõtte

turuväärtus 73,09 miljonit eurot. Tehingute
maht mõnevõrra suurenes jäädes aasta vara-
semaga võrreldavale 5,98 miljoni euro tasemele
nagu ka kaubeldud aktsiate arv (1,1 miljonit

aktsiat 2018. aastal vrd 1,3 miljoni aktsiaga
2017. aastal). Ettevõtte aktsionäride arv jätkas
suurenemist. Seisuga 31.12.2018 oli ettevõttel
3 102 (2017: 2 468) aktsionäri.

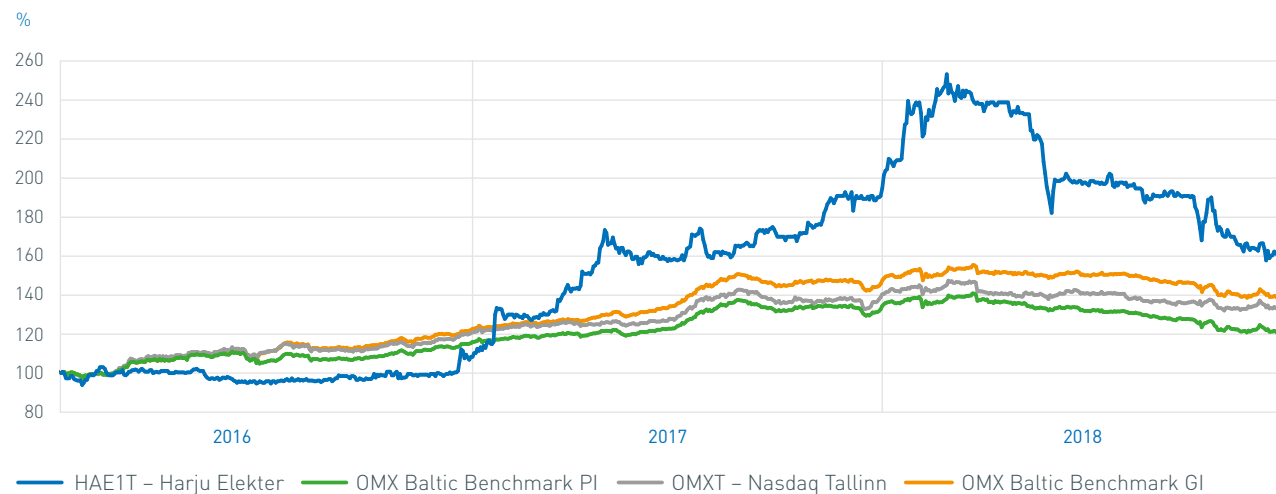
ASi Harju Elekter aktsia väärtpaberibörsil Nasdaq Tallinn 2016.–2018. aastal

Börsiindeksisse OMX Baltic 10 kuuluvad Balti regionist kümme kõige likviidsemat ning stabiilsemat ettevõtet. 2018. aastal kuulusid indeksisse AS Harju Elekter, Klaipėdos Nafta, LHV Group, Telia Lietuva, Grindeks, Šiaulių Bankas, Tallinna Kaubamaja Grupp, Tallink Grupp, Tallinna Vesi ja kuni lahkumiseni börsilt ka Olympic Entertainment Group.

ASi Harju Elekter aktsia indeksite võrdluses 2016.–2018. aastal

Lisainfo: <http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/>

► Aktsionäride struktuur, 31.12.2018

Seisuga 31.12.2018 oli ASil Harju Elekter 3 102 aktsionäri. Aruandeperioodi jooksul on aktsionäride arv suurenenud 634 võrra. ASi Harju Elekter suurim aktsionär on kohalikul kapitalil baseeruv AS Harju KEK, kellele kuulub 31,39% firma aktsiakapitalist. Väliskapitali osalus on 14,8%. Seisuga 31.12.2018 kuulus ettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmetele otse ning läbi kaudse osaluse kokku 10,81% ettevõtte aktsiatest. ASi Harju Elekter aktsionäride täielik nimekiri on väärtpaberibörsi Nasdaq Tallinn kodulehel (<https://nasdaqcsd.com/statistics/et/shareholders>).

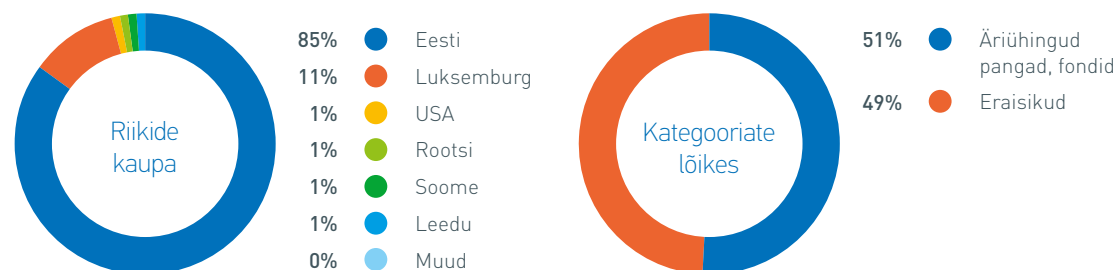
Aktsionäride jagunemine osaluse suuruse järgi

Osaluse suurus	Aktsionäride arv	Osa üldarvust %	Hääleõiguse %
Üle 10%	2	0,1	42,1
1,0 – 10,0%	7	0,2	20,6
0,1 – 1,0 %	63	2,0	18,6
alla 0,1%	3 030	97,7	18,7
Kokku	3 102	100,0	100,0

Üle 5% aktsionärid

31.12.2018	Osalus (%)
AS Harju KEK	31,4
ING Luxembourg S.A.	10,7
Endel Palla	7,0
Aktsionärid kelle osalus on alla 5%	50,9

Aktsionäride jagunemine

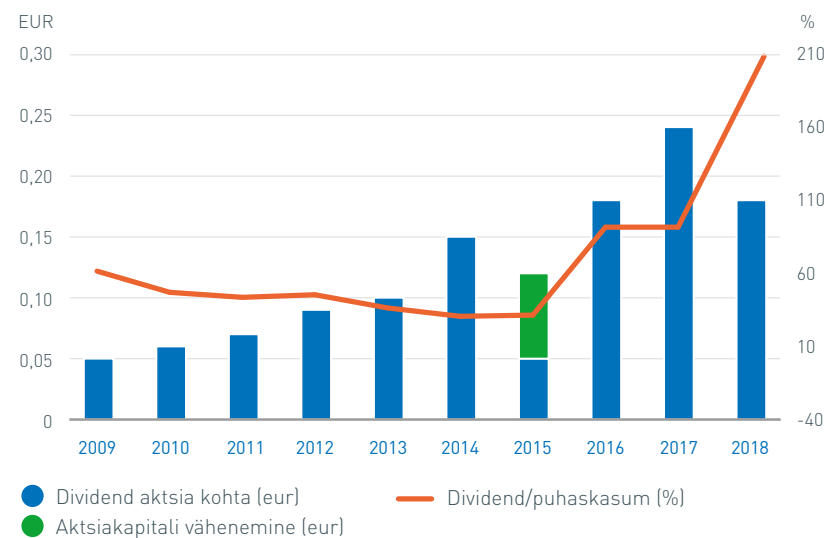

► Dividendid

Kontserni dividendipoliitika järgi makstakse dividendideks vähemalt kolmandik tavapärasest majandustegevuse puhaskasumist. Kontsernis on kujunenud heaks tavaks maksta edasi muudelt finantsinvesteeringutelt saadud dividendid. Tegelik dividendimäär sõltub aga Kontserni rahavoogudest ning arenguperspektiividest ja nende finantseerimise vajadusest.

Juhatus teeb nõukoguga kooskõlastatud aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku maksta 2018. aasta eest dividendideks 0,18 (2017: 0,24) eurot aktsia kohta, kokku 3,2 (2017: 4,3) miljonit eurot.

Väljamaksed omakapitalist

Dividendide ajaloo ja suhtarvude kohta on esitatud info tabelis lk 65.

Juhtimispõhimõtted ja tegevusaruande koostamise alused

Harju Elekter kontsern lähtub oma äritegevuse korraldamisel kõikidel turgudel kehtivatest riiklikest õigusnormidest, ettevõtte põhikirjast, avaliku ettevõtte väärtipaberibörsi Nasdaq Tallinn nõuetest, Hea Ühingujuhtimise Tava (HÜT) juhistest ning aktsionäride ja investorite võrdse kohtlemise printsiibist.

Alates 2017. aastast on aruandes integreeritud jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutuse osa, mis tugineb *Global Reporting Initiative-i* (GRI) jätkusuutlikkuse aruandluse standardile. Kontsern tugineb juhtimispõhimõtetele, milles on maksimaalselt ausust ja läbipaistvust, seda nii ettevõtte siseses suhtluses, kliendisuhetes kui ka suhetes teiste osapooltega. Kontserni ettevõtted ei ole 2018. aastal panustanud poliitilistesse tegevustesse ei rahalise ega mitte-rahalise väärtuse kaudu.

Huvide konflikti, korruptiivse käitumise ja ebaausa konkurentsi osas valitseb Kontsernis nulltolerants nii töötajatele kui ka välispartneritele. Kontserni ettevõtetes kehtestatud siseregulatsioonid ja ka mittekirjutatud kokkulepped juhtimise tasandil, aitavad maandada maineriske ning seekaudu hoida Kontserni usaldusväärsust

turul ja suhetes huvigruppidega. See on omakorda aluseks kasumlikule äritegevusele.

Eelpool mainitud riskide maandamiseks on kehtestatud nii emaettevõttes kui kõikides tütaretevõtetes töö sisekorra eeskirjad kui ka valdkonnapõhised põhimõtted. Näiteks on RIFAS UABs ja Satmatic Oys kehtestatud Käitumisjuhised, mis on kõikidele töötajatele kohustuslikud järgimiseks. Kõikidele Kontserni töötajatele tutvustatakse tööle asumisel töö sisekorra eeskirju, jooksvalt tehakse valdkonnapõhiseid koolitusi ja siseauditeid.

Selleks, et maandada huvide konfliktist tulenevaid riske, on kokku lepitud põhimõtted, nagu näiteks suuremahuliste tehingute puhul tuleb järgida lisaotsustaja kaasamist, samuti on vajalik hankida juhi kokkulepe osalemaks kliendi poolt korraldatud motivatsiooniüritustel.

2018. aastal ei registreeritud Kontsernis mitte ühtegi korruptsiooni ja isiklike huvide konfliktist tulenevaid vahejuhtumit, seetõttu ei vallandatud ühtegi Kontserni ettevõtte töötajat, ei määratud sellekohaseid trahve ning ei esitatud ühtegi sellekohast kohtukaebust. Samuti ei esinenud juhtumeid, mille käigus oleks äritegevuse partneritega

sõlmitud lepinguid lõpetatud või nende uuendamine peatatud korruptiivse käitumise tõttu.

Ettevõtetes pööratakse suurt tähelepanu avatud organisatsioonikultuuri kujundamisele. Selleks on Kontsernis kasutusel koosolekute ja informatsiooni vahetamise kord, mis toob kriitilised, suurte majanduslike riskidega seotud tehingud ning võimalikud mittevastavused ettevõtte juhtkonna ette.

Lisaks juhendatakse riiklikest ja börsiettevõtetele kohanduvatest regulatsioonidest, st. võtmeisikutel on kohustus deklareerida oma ettevõtlushuvid, siseinfo valdajatele on kehtestatud tegevusreeglid jne.

2018. aastal ei esinenud Harju Elekter kontserni ettevõtete tegevuses mittevastavusi kehtivate regulatsioonidega (sh. majandus-, sotsiaal-, ja looduskeskkonnas), mistõttu ei saanud Kontserni ettevõtted ei rahalisi trahve ega mitte-rahalisi sanktsioone. Samuti ei pöördutud seadustele mittevastamise eest ühegi Kontserni ettevõtte ega töötaja poole üheski kohtuasjas.

Käesolev aastaaruanne kajastab terve 2018. aasta tegevust, seda koostatakse iga-aastaselt ja on jätkuks 2017. aasta aastaaruandele.

► Hea Ühingujuhtimise Tava aruanne 2018

AS Harju Elekter järgib suures osas HÜT juhi-
seid, kuigi põhimõtted on vaid soovituslikud.
Samas ei järgi AS Harju Elekter mõningaid HÜT
nõudeid, mille põhjuseks on peamiselt ette-
võtte ärivaldkonna iseärasused. Allpool on ära
toodud ja selgitatud nende HÜTi nõuete, mis ei
ole hetkel täidetud, mittejärgimise põhjuseid.
Lisaks on antud täiendavat informatsiooni 2018.
aasta üldkoosoleku, ettevõtte nõukogu ja juha-
tuse ning ASi Harju Elekter juhtimispõhimõtete
kohta.

► HÜT punkt 1.3.3.

*Emitent teeb vastavate tehniliste vahendite
olemasolul ning juhul, kui see ei ole talle liiga
kulukas, üldkoosoleku jälgimise ja sellest
osavõtu võimalikuks sidevahendite kaudu
(nt Internet).*

ASi Harju Elekter puuduvad vastavad tehnilised
vahendid, mistõttu puudub üldkoosoleku jälgimise
ja sellest sidevahendite kaudu osavõtu võimalus.

► HÜT punkt 2.2.7

*Iga juhatuse liikme põhipalk, tulemustasu, lah-
kumishüvitis, talle makstavad muud hüved ning
preemiasüsteemid, samuti nende olulised tun-
nused avaldatakse selges ja üheselt arusaada-
vas vormis emitendi veebilehel ning HÜT aruan-
des. Avaldatavad andmed on selged ja üheselt
arusaadavad, kui need väljendavad otseselt
kulutuse suurust emitendile või tõenäolise kulu-
tuse suurust avalikustamise päeva seisuga.*

Juhatus liikmele makstava tasu suurus ja
maksmise kord määratakse nõukogu otsusega
ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele.
Juhatus esimehel on õigus saada lahkumis-
hüvitist kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel
kuni 8 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

Tulemuspalka makstakse juhatuse liikmetele
ühistel alustel Emaettevõtte halduspersonaliga.
Tulemuspalk jaotatakse vastavalt põhitasule
ja tööpanusele, kusjuures juhatuse liikme

tulemuspalk kooskõlastatakse nõukogu esi-
mehega. Tulemuspalk makstakse välja kvartali
kaupa 80% ulatuses, ülejäänud 20% makstakse
pärast majandusaasta tulemuste kinnitamist.

Tippjuhtkonnale, sh. juhatuse liikmetele maks-
takse ka aastapreemiat, mis on summaarselt
0,8% konsolideeritud puhaskasumist. Aasta-
preemia kinnitab nõukogu esimees ning see
makstakse välja pärast Kontserni aastaaruande
auditeerimist.

► HÜT punkt 3.1.3

*Nõukogu hindab korrapäraselt juhatuse tege-
vust emitendi strateegia elluviimisel, samuti
hindab nõukogu emitendi finantsseisundit,
riskijuhtimise süsteemi, juhatuse tegevuse
õiguspärasust ning seda, kas emitenti puudu-
tav oluline teave on nõukogule ja avalikkusele
nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Nõukogu poolt
komiteede asutamisel avaldab emitent oma
veebilehel nende olemasolu, ülesanded, koosseisu*

ja koha organisatsioonis. Komiteedega seotud asjaolude muutmisel avaldab emitent samas korras ka muudatuse sisu ning teostamise aja.

2010. aasta juunis moodustas ASi Harju Elekter nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee ja kinnitas selle põhimääruse. 2018. aastal täitsid komitee liikme kohustusi Triinu Tombak ja Andres Toome. Info auditikomitee kohta on kuvatud ettevõtte veebilehel.

► HÜT punkt 3.2.5

Üldkoosoleku määratud nõukogu liikme tasu suurus ja maksmise kord avaldatakse emitendi HÜT aruandes, tuues eraldi välja põhi- ja lisatasu (sh lahkumishüvitis ja muud makstavad hüved).

ASi Harju Elekter aktsionäride üldkoosoleku pädevuses on valida ja kinnitada nõukogu koosseis ja volituste aeg. 27.04.2017 toimunud aktsionäride üldkoosolek kinnitas nõukogu koosseisu ja liikmed järgnevas 5 aastaks, määrates alates 4.05.2017 nõukogu liikme tasuks 1 000 eurot kuus ja nõukogu esimehe tasuks 1 600

eurot kuus. Lisaks määrati nõukogu liikme koosolekul osalemise tasuks 200 eurot, mida ei maksta, kui nõukogu liige osaleb koosolekul telefoni teel. Tegevjuhtkonnas töötavale nõukogu liikmele rakendatakse ettevõttes kehtivat preemiasüsteemi (vt selgitust HÜT punktile 2.2.7). Nõukogu liikmele lahkumishüvitust ette nähtud ei ole. Järgmised nõukogu valimised toimuvad 2022. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

► HÜT punkt 3.3.2

Ärilisest pakkumisest, mis tehakse nõukogu liikmele, tema lähedasele või temaga seotud isikule ning on seotud emitendi majandustegevusega, teatab nõukogu liige viivitamatult nõukogu esimehele ja juhatusele. Hea Ühingujuhtimise Tava aruandes näidatakse ära majandusaasta jooksul tekkinud huvide konfliktid koos igakordsete lahendustega.

Nõukogu liikmed hoiduvad huvide konfliktist ning järgivad konkurentsikeelu nõudeid. Nõukogu ja juhatus teevad tihedat koostööd tegutsedes vastavalt seadustele ja põhikirjale äriühingu ja selle aktsionäride huve silmas

pidades. Vastavaid huvide konflikte 2018. aastal ei esinenud.

► HÜT punkt 5.3

Emitendi veebilehel on aktsionäridele kättesaadavad muuhulgas ka nõukogu poolt kinnitatud emitendi üldised strateegiasuunad.

Ettevõtte juhatus on seisukohal, et strateegia kuulub ettevõtte ärisaladuste hulka ning ei kuulu avalikustamisele. Üldised suunad ja olulised teemad on ära toodud juhatuse tegevusaruandes.

► HÜT punkt 5.6

Emitent avalikustab analüütikutega kohtumiste, analüütikutele või investoritele või institutsionaalsetele investoritele tehtavate esitluste ja pressikonverentside toimumise ajad ja asukohad emitendi veebilehel. Emitent võimaldab aktsionäridel osaleda nimetatud üritustel ning teeb ettekanded kättesaadavaks oma veebilehel. Emitent ei korralda kohtumisi analüütikutega ega investoritele tehtavaid esitlusi vahetult enne finantsaruandluse avalikustamise kuupäevi.

Ettevõtte lähtub alati oma tegevuses aktsionäride võrdse kohtlemise printsiibist. Kohustuslik, oluline ja hinnatundlik info avalikustatakse esmalt Nasdaq Tallinna börsisüsteemis, seejärel Finantsinspektsiooni ja firma kodulehekülgedel. Lisaks on igal aktsionäril õigus küsida ettevõttelt vajadusel lisainfot ja kokku leppida kohtumisi. Ettevõtte juhatus ei pea oluliseks erinevate aktsionäride kohtumiste aja- ja päevakorragraafiku pidamist, sest kohtumistel piiratakse juba avalikustatud teabega. See reegel kehtib kõigi kohtumiste korral, ka vahetult enne finantsaruandluse avalikustamist.

► HÜT punkt 6.2

Audiitori valimine ja raamatupidamise aastaaruande auditeerimine.

ASi Harju Elekter aktsionäride 3.05.2018 üldkoosolek valis ettevõttele aastate 2018-2020 auditi tegijaks audiitorfirma AS PricewaterhouseCoopers. Informatsioon audiitori kohta on kättesaadav ettevõtte koduleheküljel internetis. Audiitori tasustamine toimub vastavalt lepingule ning tasu suurust poolte kokkuleppel ei avalikustata. Järgmised audiitori valimised

toimuvad 2020. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

► Juhtimisorganid ja täiendav informatsioon

Harju Elekter on aktsiaselts, mille juhtimisorganiteks on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatus. ASi Harju Elekter ei ole mitmekesisuspoliitikat käsitlevat dokumenti, kuid inimeste valimisel ja nimetamisel kõrgematesse juhtorganitesse on lähtutud esmajärjekorras võimalikust lisaväärtusest, mida nad Kontserni juhtimisesse oma teadmiste ja oskuste näol kaasa toovad ning sobivusest.

Üldkoosolek

Aktsionäride üldkoosolek on ettevõtte kõrgeim juhtimisorgan, kelle pädevuses on põhikirja muutmise ja uue kinnitamise, aktsiakapitali suuruse muutmise, nõukogu liikme tagasi kutsumise ja ettevõtte tegevuse lõpetamise, jagunemise, ühinemise ja ümberkujundamise otsustamine, eeldades vähemalt 2/3 üldkoosolekul esindatud aktsionäride häälte heakskiitu.

Üldkoosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline üldkoosolek toimub üks kord aastas kuue kuu jooksul pärast ettevõtte majandusaasta lõppemist. Erakorralise üldkoosoleku kutsub juhatus kokku, kui ettevõttel on netovara alla seaduses lubatud piiri või kui üldkoosoleku kokkukutsumist nõuab nõukogu, audiitor või aktsionärid, kelle aktsiatega on esindatud vähemalt 1/10 aktsiakapitalist. Üldkoosolek on pädev otsuseid vastu võtma, kui kohal on üle poole aktsiatega esindatud häälest. Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud isikute ring määratakse seisuga 7 päeva enne üldkoosoleku toimumist.

ASi Harju Elekter 2018. aasta aktsionäride korraline üldkoosolek toimus 3. mail Keila Kultuurikeskuses (Keskväljak 12). Koosolekul osales 103 aktsionäri või nende volitatud esindajat, kes esindasid 70,9% häälte üldarvust. Koosolekul esinesid ettekannetega ASi Harju Elekter juhataja ja nõukogu esimees.

Üldkoosolek kinnitas 2017. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ning otsustas maksta aktsionäridele 2017. aasta eest dividendide 0,24 eurot aktsia kohta, kokku 4,3 miljonit eurot. Üldkoosolek nimetas ASi Harju

Elekter 2018.-2020. aasta auditi tegijaks AS PricewaterhouseCoopersi ning kinnitas aktsiaoptsiooniprogrammi.

Nõukogu

ASi Harju Elekter nõukogul on põhikirja järgselt 3-5 liiget. Nõukogu liikmed valitakse üldkoosoleku poolt viieks aastaks. Nõukogu planeerib ettevõtte tegevust, korraldab selle juhtimist ning teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kvartalis. Nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa üle poole nõukogu liikmetest. 2018. aastal toimus 9 nõukogu koosolekut. Nõukogu liikmed osalesid enamikel nõukogu koosolekutest.

Aktsionäride korraline üldkoosolek valis 27.04.2017 aktsiaseltsile järgneva viieaastaseks perioodiks 5-liikmelise nõukogu järgmises koosseisus: Endel Palla (nõukogu esimees) ja liikmed Arvi Hamburg, Aare Kirsme, Triinu Tombak ja Andres Toome. Nõukogu esimees on Endel Palla, kes töötab ASis Harju Elekter 1969. aastast alates, sh 1985-1999 peadirektorina/

juhatuse esimehena; alates 1999. aastast täidab ta ühtlasi Kontserni arendusdirektori ülesandeid. Nõukogu liige Arvi Hamburg, TalTechi Kuratooriumi liige ja külalisprofessor, lisab nõukogusse teadusalast kompetentsi. Aare Kirsme on ASi Harju KEK nõukogu liige, kes esindab ettevõtte suurima aktsionäri huve (seisuga 31.12.2018 omas AS Harju KEK 31,39% ettevõtte aktsiakapitalist). Alates 2007. aastast on nõukogu liige Andres Toome (OÜ Tradematic juhataja), kes täiendab nõukogu oma pikaajalise investeerimisalase kogemusega ning Triinu Tombak (TH Consulting OÜ juhataja, nõukogus alates 2012. aastast) on finantskonsultant. Nõukogu viiest liikmest kaks - Arvi Hamburg ja Triinu Tombak - on sõltumatud liikmed.

Nõukogu liikmete teenistuslepingu lõppemisel või ennetähtaegsel lõpetamisel ei teki Kontsernil suu-remat hüvitise maksmise kohustust, kui seadusega ette nähtud. Erandiks on nõukogu esimees, kel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori 6 kuu ametipalga ulatuses. 2018. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte nõukogu liikmetele otse ja läbi kaudsete osaluste kokku 9,5% (2017: 9,3%) ettevõtte aktsiatest (lisa 21.4).

Juhatus

Juhatus on juhtimisorgan, kes esindab ja juhib ettevõtte igapäevast tegevust kooskõlas seaduse ja põhikirja nõuetega. Juhatus on kohustatud tegutsema majanduslikult kõige otstarbekamal viisil. Põhikirja järgselt võib ASi Harju Elekter juhatuses olla 1-5 liiget, kes valitakse nõukogu poolt kolmeks aastaks. Nõukogu pädevuses on ka juhatuse esimehe valimine, tema ettepanekul juhatuse liikmete ametisse nimetamine ning tagasi kutsumine. Juhatuse liige võib ettevõtet esindada kõigis õigustoimingutes.

Aktsiaseltsil on 3-liikmeline juhatus. Ettevõtte juhatuse esimees on Andres Allikmäe, kellega on sõlmitud 3-aastane ametileping 5.05.2017. Tema kõrval kuuluvad juhatuse koosseisu ASi Harju Elekter kontserni finantsjuht Tiit Atso ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht Aron Kuhi-Thalfeldt, kelle volitused algasid 1.11.2016 ja lõpevad 31.10.2019.

Juhatuse pädevus ja volitused on reguleeritud äriseadustikuga ja ära toodud ettevõtte põhikirjas, muid erisusi või kokkuleppeid ei esine.

Juhatuse liikmetele makstakse tasu vastavalt juhatuse liikme lepingule. Juhatuse liikmete tasu suurus on määratud juhatuse liikme lepinguga ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele. Juhatuse esimehel on õigus saada lahkumishüvitist kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni 8 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

Juhatuse esimees vastutab äritegevuse korraldamise eest Kontserni tasemel täites ühtlasi ka tegevdirektori tööülesandeid. Kontserni finantsjuht ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht vastutavad oma valdkonna juhtimise eest Kontserni tasemel. Juhatuse liikmed osalevad Kontserni tütarettevõtete juht- ja kontrollorganite töös. Väljaspool Eestit tegutsevates äriühingutes tagab äritavade järgimise kohalik juhtkond.

2018. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte juhatuse liikmetele otse ja läbi kaudsete osaluste kokku 1,3% ettevõtte aktsiastest (lisa 21.4).

Detailsem informatsioon nõukogu ja juhatuse liikmete hariduse, karjääri, äriühingute juhtorganites osalemiste nagu ka aktsiaosaluste

kohta ASis Harju Elekter on ära toodud ettevõtte koduleheküljel internetis: www.harjuelekter.com

Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed

Ettevõttes on vajalikud protseduurid reguleeritud eeskirjadega ning praktilist vajadust täiendavate juhtimisorganite loomiseks ei ole olnud. Kontserni riskide paremaks hindamiseks ja juhtimiseks on ametis sisekontrolli spetsialist, kes koostab regulaarselt raporteid juhtkonnale.

2010. aastal moodustas aktsiaseltsi nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee, kelle ülesandeks on jälgida ja analüüsida rahandusinformatsiooni töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli protsessi ja audiitorettevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava audiitori sõltumatust ning esitada nõukogule ettepanekuid ja soovitusi seaduses sätestatud küsimustes. 2017. aastast on komitee liikmeteks nõukogu liikmed Andres Toome ja Triinu Tombak (esimees).

Informatsiooni haldamine

Börsiettevõttena lähtub AS Harju Elekter avatuse ja investorite võrdse kohtlemise põhimõttest. Börsireglemendis nõutav info avaldatakse regulaarselt kooskõlas tähtaegadega, seejuures lähtub ettevõtte põhimõttest mitte avaldada ettevõtavaid prognoose – kajastatakse ja kommenteeritakse toimunud faktilist informatsiooni.

Investorite ja avalikkuse operatiivseks teavitamiseks peab ettevõtte kodulehekülge, mis sisaldab kõiki börsiteateid, majandusaruandeid, samuti ülevaadet Kontserni ajaloost, toodetest ja muust olulisest. Kõigil Kontserni tütarettevõtetel on oma kodulehed.

Audiitorid

Vastavalt aktsionäride üldkoosoleku otsusele 3. maist 2018 viib ASi Harju Elekter ja tema tütarettevõtete 2018.-2020. aasta auditid läbi AS PricewaterhouseCoopers, v.a Energo Veritas OÜ, keda auditeerib Baker Tilly Baltics OÜ.

2012 **2013**

Osaluse suu-
rendamine
Leedu tütar-
firmas
RIFAS UAB
63%-ni

Tütarettevõtte Harju
Elekter Elektrotehnika
võidab riigihanke-
konkursil 5-aastase
lepingu keskmiselt
520 komplektalajaama
tarnimiseks aastas

2014

Soomes suurima
komplektala-
jaamade valmistaja
Finnkumu Oy ost

2015

AS Harju Elekter
saab Leedu tütar-
ettevõtte RIFAS UAB
ainuomanikuks ning
omandab Skeleton
Technologies Group
OÜ 10% osaluse

2016

Olulised alajaamade
müügilepingud Soomes
suurima jaotusvõrgu-
ettevõttega Caruna
ning Konecranesiga
eriotstarbeliste ala-
jaamade tarnimiseks
USA-sse

2017

80,5% osaluse o-
mandamine elektri-
materjalide ja -sead-
mete müügi-ettevõttes
Energo Veritas OÜ ning
Soomes laevaehituse
elektritööde ettevõtte
Telesilta Oy ost

2018

AS Harju Elekter Elektrotehnika
võidab Soomes, Rootsis ja Eestis
olulised hanked alajaamade, liitumis-
ja jaotuskilpide tarnimiseks kohali-
kele elektrivõrkudele.
Müügi- ja tehnilisi lahendusi pak-
kuva Rootsi ettevõtte SEBAB AB ning
tehasevalmistuses tehnilisi hooneid
tootva tütar-ettevõtte Grytek AB ost

Ühiskondlik osalus

Harju Elekter kontserni soov on olla aktiivne ja osavõtlik kogukonna liige ja oma tegevusvaldkonnaga seotud sektori arengu toetaja riikides, kus asuvad ettevõtte tootmisüksused ning töötajad. Kontserni toetustegevuse poliitika on olla stabiilne partner, seetõttu keskendub ettevõtte pigem pikaajaliste koostöösuhete loomisele ja arendamisele.

Kontserni 2018. aasta fookuses oli jätkuvalt kohaliku elu, hariduse, spordi ja kultuuri toetamine ning sektori arengusse panustamine.

► Toetame insenerihariduse valdkonna arengut

2018. aastal jätkas AS Harju Elekter erinevaid koostööprojekte haridusasutustega eesmärgiga arendada ja populariseerida insenerihariduse valikut noorte seas.

- AS Harju Elekter on Tallinna Tehnikaülikooli (edaspidi TalTech) kuldsponsor andes igal aastal bakalaureuse- või magistriõppe üliõpilastele välja kuni 4 omanimelist stipendiumi. Alates 2000. aastast on stipendiumiprogrammis osalenud 65 tudengit.

- Koostöös TalTech Arengufondi ja Eesti ettevõtetega osaletakse M. Aitsami nimelise erivajadusega üliõpilasele suunatud stipendiumi ning O. Liiki nimelise stipendiumi välja andmisel. Lisaks annab ettevõtte nõukogu esimees Endel Palla juba aastaid välja ka omanimelist stipendiumi.

- AS Harju Elekter jätkas ka 2018. aastal enam kui kümne aasta pikkust traditsiooni, aidates kaasa TalTechi energeetikateaduskonna (inseneriteaduste) energeetikanädala toimimisele. Lisaks toetati Euroopa suurimat robotikasündmust Robotex ning TalTechi ja Tallinna Tehnikakõrgkooli tehnikatudengitele suunatud rahvusvahelist tootearendusvõistlust Student Formula.

- AS Harju Elekter on jõudu mööda osalenud ka TalTechi tehnika- ja teaduslaborite sisustamisel ning lõonud kaasa teadus- ja uurimisprojektides. Viimaste aastate olulise matena neist võiks esile tõsta tootearendusprojekti, mille käigus töötati ASi Harju Elekter Elektrotehnika inseneri doktoritöö raames energiahaldussüsteemi võimekusega alajaama energiasalvesti prototüüpseadme

Kontserni 2018. aasta fookuses oli jätkuvalt kohaliku elu, hariduse, spordi ja kultuuri toetamine ning sektori arengusse panustamine

välja arendamist (TalTech, 2015) ning TalTechi, Siemensi ja ASi Harju Elekter koostöös valminud laborit, kus on energeetikatudengitel, -teadlastel ning tegevinseneridel võimalik testida ja analüüsida releekaitsesüsteeme ning uurida elektrisüsteemide automaatikat, süsteemi stabiilsust ja küberkaitset.

- Lisaks toetusprojektidele toimuvad regulaarsed tudengite õppekäigud Harju Elekter kontserni Eesti ettevõtetesse ning ettevõtete töötajad panustavad oma teadmiste ja kogemustega erinevate tehnoloogiasuunaliste õppekavade arendamisse. Nii näiteks osalesid ASi Harju Elekter Elektrotehnika juhid 2018. aastal ettevõtjate esindajana elektrotehnika ja mehhatroonika magistriõppe õppenõukoja töös TalTech mehhaanika-teaduskonna õppekavade koostamisel.

Lisaks jätkusid möödunud majandusaastal Kontserni Eesti ettevõtete koostööprogrammid Tallinna Kutsehariduskeskuses, Tallinna Tehnikakõrgkoolis, Tallinna Polütehnikumis ning Tallinna Ehituskoolis.

Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB jätkas koostööd piirkondliku Panevežys Elektrotehnika Kolledžiga, pakkudes praktikakohti ja toetades kolledžit erinevate õppevahenditega.

Soome tütarettevõttel Satmatic Oyl on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega: Satakunna Ametikõrgkool, Tampere Tehniline Ülikool ja Turu Majanduskool.

2018. aastal pakkusid Kontserni ettevõtted praktika-kohti kokku 54le (2017: 109) noorele. Enim on praktikakohti pakkunud Leedu tütarettevõtte.

► Osaleme aktiivselt kohaliku elu arendamises

AS Harju Elekter tunneb vastutust ettevõtte tegevuspiirkonna arengu ja kogukonna heaolu suurendamise eest. Seetõttu on ettevõtte võtnud

enda fookusesse piirkonna laste ja noorte õpingute toetamise ning vaba aja sisustamise võimaluste kasvatamise. ASil Harju Elekter on pikaajalised koostöösuhted Keila Kooli, Keila Muusikakooli ning Keila lasteaedade, spordi- ja huviklubidega. Keila SOS Lasteküla kasvandikke toetatakse läbi koolikotitoetuse.

► Toetame ja innustame noorsportlasi

AS Harju Elekter on spordile suunatud toetustes panustanud enim noorte spordile, võttes läbi järjepideva toetuse suuna spordiala kandepinna laiendamisele. Emaettevõtte on Keila korv- ja jalgpalliklubide pikaajaline toetaja. Noorteprojektide näol on tegemist tulevikku suunatud toetustega, mille eesmärgiks on laial kandepinnal ja sihipärane töö laste ja noortega, kelle hulgast saaksid esile kerkida Eestit tulevikus esindavad sportlased.

► Panustame sektori arengusse

Kontsern peab oluliseks ühiskonna arengusse

panustamist ka läbi erialaliitude- ja organisatsioonide. Kontsern panustab oma teadmiste ja inimeste ajaressursiga teemadesse, mis seisavad ausa konkurentsi ning jätkusuutlike ja ohutute tootelahenduste eest.

AS Harju Elekter koostöös Eesti Elektritööde Ettevõtete Liiduga (EETEL) tegeleb jätkuvalt elektriohutuse teemade tõstatamisega nii seadusandluses kui ka laiemas avalikkuses.

Kontserni ettevõtted on liikmeks järgmistes organisatsioonides:

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (AS Harju Elekter)
Eesti Elektritööde Ettevõtete Liit (AS Harju Elekter, AS Harju Elekter Elektrotehnika, Energo Veritas OÜ)

Leedu Kaubandus-ja Tööstuskoda (RIFAS UAB)
Panevežys piirkonna tööstusettevõtete ühendus (RIFAS UAB)

Soome Kaubanduskoda (Satmatic Oy)
Soome Tehnoloogiatööstuse Liit (Satmatic Oy)

Kokku ulatus Harju Elekter kontserni ettevõtete erinevate stipendiumite ja toetusprogrammide maht 2018. aastal 76,4 (2017: 77,0) tuhande euron.

Jätkusuutlikkuse aruandluse (GRI) sisukord

Alates 2017. aastast on Kontsern aastaaruande koostamisel järginud rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud ja laialt kasutatud Global Reporting Initiative (GRI) standardi nõudeid, tehes seda „Core“ tasandil. GRI nõuetest tulenevad teemad on integreeritud ülejäänud tegevusaruandega ühtseks tervikuks.

Aruanne kajastab neid keskkonnavalasid, sotsiaalseid ning vastutustundliku juhtimise ja turukäitumise teemasid, mis on kõige olulisemad Kontserni tegevust, mõju ja huvigruppide ootusi silmas pidades. Allolevas GRI sisukorra tabelis ära märgitud teemad koondavad emaettevõtte AS Harju Elekter ning tütarettevõtete AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, Finnkumu Oy,

Telesilta Oy, RIFAS UAB, SEBAB AB ja Grytek AB tegevusi ning koondandmeid juhul kui ei ole märgitud teisiti. Energo Veritas OÜ ja Harju Elekter AB on kajastatud aruandes personali andmetega. Andmed on kogutud ja esitatud ühtse metoodika alusel iga ettevõtte enda poolt ning sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtuvalt koguvad.

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Raporteerimise alused (GRI 101: 2016)				
Üldised näitajad (GRI 102: 2016)				
Organisatsiooni ülevaade				
	102-1	Organisatsiooni nimi		AS Harju Elekter
	102-2	Tegevused, kaubamärgid, tooted ja teenused	lk 8, 9, 28, 38-44	
	102-3	Peakontori asukoht		Keila (Eesti)
	102-4	Tegevuskohad	lk 9	Eesti, Soome, Rootsi, Leedu, Läti
	102-5	Omandivorm ja õiguslik vorm	lk 64-68	
	102-6	Teenindatavad turud	lk 23-24	
	102-7	Organisatsiooni suurus	lk 9, 17, 21-26	Tegevuste/toodete iseloom erineb olenevalt ettevõttest, mistõttu on see toodetud ühikute arvu asemel väljendatud läbi müügitulu.
	102-8	Põhiandmed töötajate kohta	lk 54-56	
	102-9	Tarneaabel	lk 9, 28	Kontserni peamiste toodete, st elektrienergia tootmise ja juhtaparatuuri tootmiseks (1) disainitakse tooteid vastavalt kliendi lähteülesandele, (2) ostetakse vajalikud komponendid tarnijatelt või toodetakse Kontserni enda tütarettevõtete poolt; (3) komplekteeritakse tooted; (4) testitakse ning (5) saadetakse või viiakse kliendi objektile kohale.

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
	102-10	Aruandeperioodil toimunud olulised muutused	lk 6-7, 13-15, 42-46, 64-67	
	102-11	Ettevaatusprintsiiibil põhinev lähenemine keskkonnaküsimustes	lk 61	Kaetud ettevõtete keskkonnapoliitikatega.
	102-12	Vabatahtlikud initsiatiivid	lk 47-48, 60, 69-74	
	102-13	Liikmelisus ühingutes	lk 77	
Strateegia				
	102-14	Nõukogu esimehe ja juhatuse esimehe pöördumine	lk 4-7	Pöördumised ei käsitlenud jätkusuutlikkuse teemat ja selle olulisust Kontserni jaoks.
Eetika ja ausameelsus				
	102-16	Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumisnormid	lk 8, 69	
Juhtimine				
	102-18	Juhtimisstruktuur	lk 72-74	
Huvigruppide kaasamine				
	102-40	Huvigruppide nimekiri	lk 9-11	
	102-41	Kollektiivläbirääkimiste kokkulepped	lk 60	
	102-42	Huvigruppide kindlaks tegemine ja valik	lk 9-11	Kontserni jaoks on olulisim suhe huvigruppidega, keda Kontserni tegevus otseselt ja enim mõjutab ning kelle tegevus mõjutab Kontserni kõige enam. Peamised huvigrupid on kindlaks tehtud aastatepikkuse töö ja suhtluse kaudu ning Kontserni juhtide osalusel 2016.a jätkusuutlikkuse fookusteemade analüüsi raames.
	102-43	Huvigruppide kaasamise viis	lk 9-11, 49-51, 56, 60, 76-77	
	102-44	Peamised tõstatatud teemad ja küsimused	lk 9-11	
Aruande parameetrid				
	102-45	Konsolideeritud üksused	lk 21, 78	
	102-46	Aruande teemade ja ulatuse määramine	lk 9-11	
	102-47	Oluliste teemade nimekiri	lk 11	
	102-48	Eelmiste aruannete informatsiooni parandamine		Parandused puuduvad
	102-49	Muudatused aruandluses		
	102-50	Aruande periood	lk 1	1.01-31.12.2018
	102-51	Eelmise aruande kuupäev		2017. a auditeeritud konsolideeritud aruanne avalikustati 4.04.2018
	102-52	Aruandlustsüklid	lk 69	

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
	102-53	Kontaktisik aruandega seotud küsimustes		Tiit Atso, tiit.atso@harjuelekter.com
	102-54	GRI standardi nõuetele vastavuse kinnitus	lk 78	
	102-55	GRI sisukord	lk 78-82	
	102-56	Väline kontroll		GRI aruanne ei ole kolmandate osapoolte poolt kontrollitud
JÄTKUSUUTLIKKUSE FOKUSTEEMAD				
Toote kvaliteet				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 47-52	
	mitte-GRI	Kliendikaebused	lk 49-50	
	mitte-GRI	Tähtajaks nõuetekohaselt valminud tooted	lk 47	
Kliendikogemus				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 49-51	
	mitte-GRI	Kliendirahulolu	lk 49-51	
Innovatsioon				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 42-46	
	mitte-GRI	Investeeringud ja arenduskulud	lk 42	
	mitte-GRI	Arendusprojektid	lk 42-46	
Toodete keskkonnamõju				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 52, 62-63	
	mitte-GRI	Taastuenergia tootmine	lk 63	
Majandustulemused (GRI 201: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 21-26, 68	
	201-1	Loodud ja jaotatud majanduslik väärtus	lk 17, 21-26, 48, 77	
Korruptsioonivastane tegevus (GRI 205: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 72	
	205-3	Kinnitatud korruptsioonijuhtumid ja meetmed	lk 69	
Energiakasutus (GRI 302: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 61-63	
	302-1	Organisatsiooni sisene energiatarbimine	lk 62-63	Kajastatud elektri- ja soojusenergia kui peamised tarbitud energialiigid.
Jäätmed ja heitvesi (GRI 306: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 62	

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
	306-2	Jäätmeteke ja jäätmekäitlus	lk 62	Sorteeritud/sorteerimata jäätmed antakse üle jäätmekäitlus-firmadele, kes tagavad jäätmete taaskasutusse suunamise, põle-tamise vm nõuetekohase käitlemise. Taaskasutusse suunatud jäätmete osakaal on võetud jäätmekäitlusfirmadele üle antud sorteeritud jäätmete koguse põhjal.
Keskkonnanõuete täitmine (GRI 307: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 61	
	307-1	Keskkonnaseadustele ja -regulatsioonidele mittevastavused	lk 61	
Tarnijate keskkonnavalade hindamine (GRI 308: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 49-52	
	308-2	Negatiivne keskkonnamõju tarneahelas ja meetmed		Ootusi keskkonnamõju juhtimiseks on Kontserni erinevad ette-võtted kommuniikeerinud 90-100% oma tarnijatest. Ühe tarnija puhul on tuvastatud kütuste kasutamisest tulenev kõrgem riskitase.
Tööhõive (GRI 401: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 54-56	
	401-1	Värvatud ja lahkunud töötajad	lk 55	
	401-2	Hüved ja soodustused töötajatele	lk 56-58	Kajastatud läbi töötajatele mõeldud motivatsioonisüsteemi kirjeldamise.
	mitte-GRI	Praktikandid	lk 77	
	mitte-GRI	Töötajate haridustase	lk 55	
	mitte-GRI	Töötajate rahulolu ja tagasiside	lk 56-58	
Töötavishoid ja ohutus (GRI 403: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 51-52, 59	
	403-2	Tööõnnetused	lk 59	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ette-võtted olulisusest lähtudes koguvad.
Koolitus ja haridus (GRI 404: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 58	
	404-1	Koolitustunnid töötaja kohta	lk 58	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ette-võtted olulisusest lähtudes koguvad.
	404-3	Arengu- ja karjäärivestlustel osalenud töötajad	lk 58	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ette-võtted olulisusest lähtudes koguvad.
	mitte-GRI	Koolitustel osalenud töötajad	lk 34	

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Mitmekesisus ja võrdsed võimalused (GRI 405: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 60	
	405-1	Juhtorganite ja kogu kollektiivi mitmekesisus	lk 55, 60, 73-74	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad.
Mitte-diskrimineerimine (GRI 406: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 60	
	406-1	Diskrimineerimisjuhtumid ja meetmed	lk 60	
Kohalikud kogukonnad (GRI 413: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 9, 73-74	
	413-1	Kogukonna kaasamisega, mõjuhinnanguga ja arengu-programmidega seotud tegevused	lk 9, 73-74	Kontserni ettevõtted hindavad oma mõju ja planeerivad tegevusi kohalikes kogukondades jooksvalt igapäevatöö käigus (sh kogukonda mõjutavaid uuendusi ja otsuseid tehes, kogukonnalt saadud vastukaja ja ettepanekute kaudu), eraldi mõjuhindamisi läbi viidud ei ole.
Tarnijate sotsiaalne hindamine (GRI 414: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 50-51	
	414-2	Negatiivne sotsiaalne mõju tarneahelale ja meetmed		Ootusi sotsiaalse mõju juhtimiseks on Kontserni erinevad ettevõtted kommunikeerinud 90-100% oma tarnijatest. Tegelikke ja tõenäoliseid negatiivseid olulisi mõjusid avastatud ei ole.
Poliitikakujundamine (GRI 415: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 69	
	415-1	Poliitilised annetused	lk 69	
Klientide tervis ja ohutus (GRI 416: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 50-52	
	416-2	Toodete ja teenuste tervislikkuse ja ohutusega seotud mittevastavused	lk 52	
Sotsiaalmajanduslike nõuete täitmine (GRI 419: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 69	
	419-1	Sotsiaalmajanduslikele seadustele ja regulatsioonidele mittevastavused	lk 69	

Info nõukogu ja juhatuse liikmete kohta

Seisuga 4/2019

ENDEL PALLA (19.06.1941)

nõukogu esimees

Haridus: Tallinna Polütehniline Instituut, elektroonikainsener

Karjäär: 1969 – 1983 Harju KEK elektriseadmete tootmise juht, 1983 – 1999 Harju Elekter, sh 1991–1999 AS Harju Elekter peadirektor/juhatuse esimees
1999 – AS Harju Elekter nõukogu esimees/arendusdirektor

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu liige: AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, AS Entek
Juhatuse liige: Satmatic Oy, RIFAS UAB

Endel Palla omab 1 249 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 7,04% ja kaudne 0,36%.

ANDRES TOOME (9.01.1972)

nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, majandusteaduskond

Karjäär: 1992 – 1999 Eesti Pank, Eesti Investeerimispank, Optiva Pank ja Sampo Pank Eesti, investeerimisosakonna juhataja
1999 – OÜ Tradematic, juhataja

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: OÜ Proformex
Nõukogu liige: AS Harju KEK, AS Entek, AS KMV, AS Laagri Vara, OÜ KEK Kinnisvara, AS Tallinna Olümpiapurjespordikeskus
Juhatuse liige: OÜ Tradematic, 30pluss OÜ, Hermes Worldwide OÜ

Andres Toome omab 30 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 0,17% ja kaudne osalus 0,34%.

ARVI HAMBURG (19.12.1948)

nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, energia ja geotehnoloogia doktor

Karjäär: 1966 – 1986 Põhja Kõrgepingevõrgud, al 1982 direktori asetäitja
1986 – 1987 Eesti Energiajärelvalve, peainsener
1987 – 1990 Eesti Energia, peadirektori asetäitja
1990 – 1992 EV Tööstus- ja Energeetikaministeerium, ministri asetäitja
1992 – 2001 EV Majandusministeerium, asekancler, ministri nõunik
2001 – 2011 AS Eesti Gaas, nõunik.
2006 – 2011 Tallinna Tehnikaülikool, külalisõppejõud
2012 – 2016 Tallinna Tehnikaülikool, professor, Energeetikateaduskonna dekaan
volitatud elektriinsener
2003 – euroinsener
2012 – Tallinna Tehnikaülikool, külalisprofessor, Kuratooriumi liige
2016 –

Osalemine äriühingute juhtorganites ja ühiskondlik tegevus

AS Exomatic nõukogu liige, Eesti Inseneride Liidu president, Eesti Teaduste Akadeemia Energeetikanõukogu esimees, Maailma Energeetikanõukogu Eesti Rahvuskomitee juhatuse liige, Eesti Rooma klubi president

Arvi Hamburg ei oma Harju Elektri aktsiaid.

► Nõukogu

Seisuga 4/2019

AARE KIRSME (8.11.1975)

nõukogu liige

Haridus: TÜ Õigusinstituut, õigusteaduse eriala

Karjäär: 1998 – 1999 Maa-amet, jurist
2000 – 2013 AS Harju KEK, juriidiline konsultant
2002 – 2011 AS Devest, jurist
2012 – AS Harju KEK, nõukogu liige

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: AS Laagri Vara, OÜ KEK Kinnisvara
Nõukogu liige: AS Harju KEK, AS KMV, AS Harju Elekter, OÜ Valdmäe tööstuspark
Juhatuse liige: OÜ Kirschmann, OÜ Devest Kaubandus, OÜ Silvertec

Aare Kirsme omab 228 250 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 1,29% ja kaudne 0,20%.

TRIINU TOMBAK (7.01.1971)

nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, majandusteaduskond

Karjäär: 1993 – 1998 Eesti Investeerimispank, Optiva Pank, laenuosakond, investeerimisosakond.
2001 – 2009 Maailemapank, kirjastuse osakond, konsultant, alates 2006 elektrooniliste andmebaaside ja e-raamatukogu müügijuht
2014 – TH Consulting OÜ, juhataja

Ühiskondlik tegevus

2013 – SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, nõukogu liige

Triinu Tombak omab 15 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 0,08% ja kaudset osalust ei oma.

► JUHATUS

Seisuga 4/2019

ANDRES ALLIKMÄE (7.02.1957)

juhatuse esimees

Haridus: Tallinna Polütehniline Instituut, süsteemiinsener

Karjäär: 1982 – 1991 Harju Elekter, juhtiv insener, osakonna juhataja
1991 – 1999 Harju Elekter Autojuhtmete Tehase juhataja
1999 – AS Harju Elekter, tegevjuht/juhatuses liige

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: AS Harju Elekter Elektrotehnika,
AS Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ
Juhatuses esimees: RIFAS UAB, Harju Elekter AB,
Harju Elekter Kiinteistot Oy, Sebab AB, Grytek AB
Juhatuses liige: Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy

Ühiskondlik tegevus

2007 – Eesti Elektritöde Ettevõtjate Liit (EETEL), juhatuse liige

Andres Allikmäe omab 225 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 1,27%, kaudset osalust ei oma.

TIIT ATSO (11.12.1982)

juhatuse liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, sotsiaalteaduste magister
(linna- ja keskkonnaökonoomika)

Karjäär: 2012 – 2014 AS Viru Keemia Grupp,
arendusprojektide finantsjuht
2014 – 2015 ASi Harju Elekter peaökonomit
2015 – AS Harju Elekter, kontserni finantsjuht

Osalemine äriühingute juhtorganites:

Nõukogu liige: AS Harju Elekter Teletehnika,
Energo Veritas OÜ, AS Harju Elekter Elektrotehnika,
Skeleton Technologies Group OÜ, Floorin AS
Juhatuses liige: Satmatic Oy, Finnkumu Oy, RIFAS UAB,
Harju Elekter Kiinteistot Oy, Telesilta Oy, Harju Elekter AB,
Sebab AB, Grytek AB

Tiit Atso ei oma Harju Elektri aktsiaid.

ARON KUHI-THALFELDT (5.09.1981)

juhatuse liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, elektroenergeetika magister

Karjäär: 2003 – 2007 ASi Harju Elekter ehitus- ja
energeetikateenistuse insener
2007 – ASi Harju Elekter kinnisvara ja energeetikateenistuse juht

Osalemine äriühingute juhtorganites:

Juhatuses liige: Harju Elekter Kiinteistot Oy

Aron Kuhi-Thalfeldt omab 11 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 0,06%, kaudset osalust ei oma.

► Kontserni tütarettevõtete juhid

Seisuga 4/2019

INDREK ULMAS

AS Harju Elekter Elektrotehnika
juhataja

ALVAR SASS

AS Harju Elekter Teletehnika
juhatuse esimees

KRISTO REINHOLD

Energo Veritas OÜ
juhataja

SIMO PUUSTELLI

Satmatic Oy, Finnkumu Oy,
Telesilta Oy - juhatuse esimees
Harju Elekter Kiinteistöt Oy
tegevjuht

JAN OSA

Satmatic Oy
tegevjuht

MAIRE KORPI

Finnkumu Oy
tegevjuht

KARI LAULAJAINEN

Telesilta Oy
tegevjuht

THOMAS ANDERSSON

SEBAB AB, Grytek AB
tegevjuht

TOMAS PRUŠAS

RIFAS UAB
tegevjuht

► Kontserni juhtgrupp

Seisuga 4/2019

URSULA JOON
jurist

KAAREL ALLIKMÄE
IT-juht

TAIMI KAULER
personalijuht

MERILI PÄRNPUU
finantsaruandluse juht

MOONIKA VETEVOOL
kommunikatsiooni-
ja investorsuhete juht

